

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

S.o.m.
0

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1922 : 23
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

UTBILDNINGSKURSER

INOM

TULLVERKET

AVGIVET AV

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM

1922

Statens offentliga utredningar 1922.

Kronologisk förteckning.

Januari—Mars.

Aterfinnes å omslaget till utredningarna 1—17.

April—Augusti.

1. Några iakttagelser från 1921 års riksdagsmannaval. Av E. v. Heidenstam. Norstedt. 20 s. **Ju.**
2. Byggnadsarbetsakkunnigas betänkande. 2. Arbetsstatistisk undersökning rörande husbyggnadsverksamheten i Sveriges städer och stadsliknande samhällen. Av B. Nyström. Norstedt. 208 s. **S.**
3. Järnvägsstyrelsens skrivelser till Kungl. Maj:t den 28 april 1922 med förslag till taxenädring samt den 5 maj 1922 med yttrande över tull- och traktaatkommitténs utlåtande m. m. Sv. Tr.-aktieb. 22 s. **K.**
4. Klimatets inverkan på byggnader vid västkusten. Kungl. Byggnadsstyrelsens meddelande nr 1. Marcus. 13 s. **K.**
5. Betänkande med förslag till förändrad kyrklig indelning och organisation inom de till Kristianstads och Malmöhus län hörande delarna av Lunds stift. Haggström. 392 s. **E.**
6. Tillägg till betänkande och förslag beträffande förrådsverksamheten vid marinen. Tullberg. vj, 92 s. **Fö.**
7. Betänkande rörande fiskerinäringens främjande. Haggström. 95 s. **Jo.**
8. Utredning angående statsunderstöd för idrottens främjande. Tullberg. vj, 124 s. 1 kart. **E.**
9. Patentlagstiftningskommitténs betänkande. 7. Förslag till lag om rätt till tidnings eller tidskrifts titel m. m. Marcus. 54 s. **H.**
10. Om lappskattelandsinstitutet och dess historiska utveckling. Av Åke Holmbäck. Almqvist & Wiksell. 95 s. **S.**
- 11—12. Betänkande med förslag till lag angående kulturminnesvård samt organisation av kulturminnesvården. 1. Historik, memorial ang. minnesvårdens nuvarande ståndpunkt, utländsk lagstiftning samt bilagor, viij, 483 s. 3 kart. 2. Förslag och motiv. xxiii, 197 s. Centraltr. **E.**
13. Högskolornas löneregleringskommittés betänkanden. 2. Fackhögskolor och övriga vetenskapliga anstalter. Haggström. 193 s. **E.**
14. Statsmakterna och bränsleanskaffningen under krigsåren. Av bränslekommissionen avgiven bierrätelse över dess verksamhet åren 1917—1921. Mafarcus. 353 s. **H.**
15. Statistiksakkunnigas betänkande. 1. Utredning och förslag till åtgärder för minskning av kostnaderna för den officiella statistiken samt åstadkommande av en permanent kontroll över det statistiska arbetet m. m. Beckman. viij, 367 s. **Fi.**
16. Förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rörande jakt och fågelskydd. 2. Ändringar i jakttlagen, fridlysningsbestämmelser m. m. Mafarcus. 317 s. **Jo.**
17. Betänkande och förslag rörande det akademiska befordringsväsendet. Lund. Berling. 268 s. **E.**
18. Det svenska lantbrukets produktionskostnader. 1. Bokföringsåret 1919—1920. Av L. Nannesson. Meddelande från Kungl. Lantbruksstyrelsen nr 2240 (Nr 6 1922). Norstedt. vj, 125 s. **Jo.**
19. Betänkande med förslag angående arrendatorsrätt till ersättning för elektrisk anläggning. Tuillbeererg. iv, 29 s. **Ju.**
20. Mellanhandssakkunnigas betänkande angående cololagenheterna vid mellanhandssystemet inom livsmedels handeln. Eklund. 272 s. **Jo.**
21. Om rötsammanräkning vid kommunala val enhylligt lagarna den 9 juni 1922. Av E. v. Heidemstaarn. Beckman. (4), 51 s. **S.**
22. Förslag till kolonisation å kronoparker i Norrland och Dalarna jämte förslag dels till utsträckt tillämpande av intensivt skogsbruk å de norrmländska kronoparkerna, dels till kraftigare befrämjande av egnahemsbildningen å enskild jord i Norrland. Centraltr. xvij, 433, 133, 112 s., 1 kart. **Jo.**
23. Betänkande och förslag angående utbildningsskullurer inom tullverket. Tullberg. viij, 143 s. **Fi.**

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Från den 1 april, då kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) trädde i kraft, utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1922 : 23
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

UTBILDNINGSKURSER

INOM

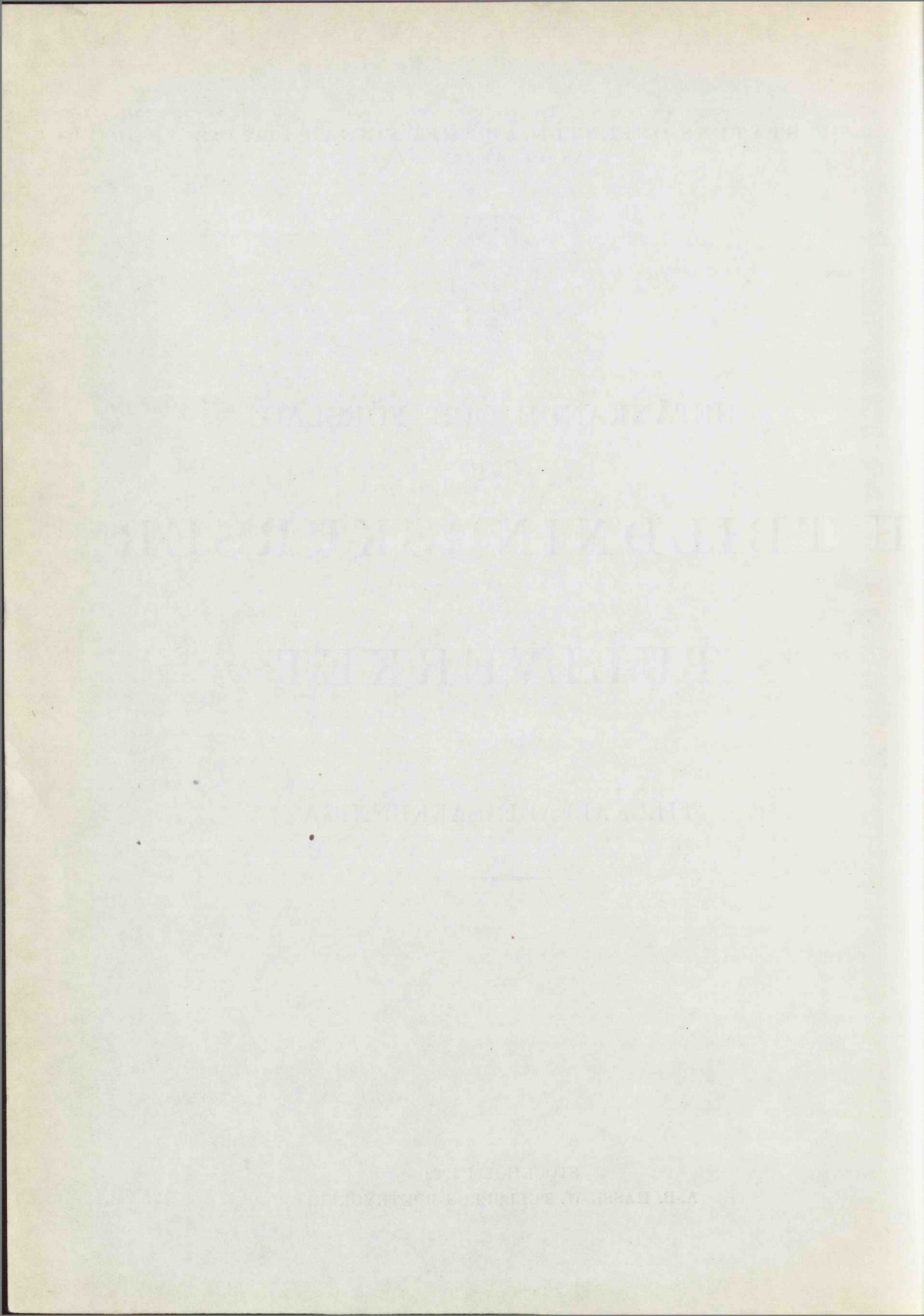
TULLVERKET

AVGIVET AV

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1922

A.-B. HASSE W. TULLBERGS BOKTRYCKERI

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till Kungl. Generaltullstyrelsen	VII
Betänkande och förslag	1
Inledning	3
Kort historik, s. 3. Tullkommissionens förslag i avseende på tullpersonalens antagning och utbildning, s. 4. De sakkunnigas uppdrag, s. 5. Ledande principer vid uppdragets fullgörande, s. 5.	
Förslag till reglemente för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket	7
<i>Kap. I. Tullpersonalens indelning och benämning</i>	7
Tullpersonalens indelning, § 1. Ordinarie tjänstemän, § 2. Extra ordinarie tjänstemän, § 3. Aspiranter, § 4. Extra befattningshavare, § 5. Benämningarnas användning, § 6.	
<i>Kap. II. Reglementets omfattning och tillämplighet</i>	8
Reglementets omfattning och tillämplighet, § 7.	
<i>Kap. III. Antagning av aspiranter</i>	8
Allmänna antagningsvillkor, § 8. Kompetensvillkor, § 9. Ansökning, § 10. Ansöknings ingivande, § 11. Tullmyndighets befattning med ansökningen, § 12. Ansökningarnas granskning samt rekryteringsnämnd och uttagningsprövning, § 13. Antagningen, § 14. Antagningsbevis och tjänsteföreskrifter, § 15. Meddelanden vid antagningen samt uppsägningstid, § 16. Befordran till e. o. tjänsteman, § 17.	
<i>Kap. IV. Antagning av extra befattningshavare</i>	12
Allmänna antagningsvillkor, § 18. Antagande myndighet, § 19. Anmälan om antagning, § 20. Antagningsbevis, instruktioner och tjänstetecken, § 21. Anställnings upphörande, § 22.	
<i>Kap. V. Tullpersonalens utbildning</i>	13
Olika utbildningsformer, § 23.	
1. Gemensamma bestämmelser	13
<i>A. Utbildning i samband med tjänstgöringen</i>	13
Tulltjänstemans skyldighet med avseende på egen utbildning, § 24. Chefsmyndighets och förmans åliggande med avseende på personalens utbildning, § 25. Undervisning, handledning och prövning, § 26. Föredrag och förevisningar, § 27.	
<i>B. Utbildning genom undervisningskurser</i>	15
Undervisningskurser, § 28. Ansökning, § 29. Inträdesprövning, § 30. Betyg, § 31. Kursdeltagares skiljande från undervisningskurs, § 32. Tillträde till ny kurs samt omprövning, § 33.	

	Sid.
2. Särskilda bestämmelser för olika slag av personal	17
A. <i>Utbildning av aspiranter</i>	17
a. Utbildning till extra ordinarie kammarskrivare	17
Utbildningstjänstgöring och tullelevkurs, § 34. Plats och tid för utbildningstjänstgöringen, § 35. Utbildningstjänstgöringens syfte, § 36.Handledning och undervisning under utbildningstjänstgöring, § 37. Utlåtande och inträdesprövning, § 38. Plats och tid för tullelevkursen samt i densamma ingående läroämnen, § 39. Examen och betyg, § 40.	
b. Utbildning till annan extra ordinarie befattning	19
Utbildningstjänstgöring samt plats och tid för densamma, § 41. Utbildningstjänstgöringens syfte, § 42. Handledning, undervisning och prövning under utbildningstjänstgöring, § 43. Slutprövning och utlåtande, § 44.	
B. <i>Utbildning till befattning såsom tullkontorist eller till viss befattning såsom tullöveruppsyningsman</i>	21
Tullkontoristkurs, § 45. Inträdesvillkor, § 46. Plats och tid för tullkontoristkursen samt i densamma ingående läroämnen, § 47. Examen och betyg, § 48. Kompetens, § 49.	
C. <i>Utbildning till befattning såsom kustöveruppsyningsman</i>	22
Kustöveruppsyningsmanskurs, § 50. Inträdesvillkor, § 51. Plats och tid för kustöveruppsyningsmanskursen samt i densamma ingående läroämnen, § 52. Examen och betyg, § 53. Kompetens, § 54.	
D. <i>Utbildning till befattning såsom gränsöveruppsyningsman eller till viss befattning såsom gränsuppsyningsman</i>	23
Gränsöveruppsyningsmanskurs, § 55. Inträdesvillkor, § 56. Plats och tid för gränsöveruppsyningsmanskursen samt i densamma ingående läroämnen, § 57. Examen och betyg, § 58. Kompetens, § 59.	
E. <i>Utbildning till motorskötare</i>	24
Motorskötarekurs, § 60. Inträdesvillkor, § 61. Plats och tid för motorskötarekursen samt i densamma ingående läroämnen, § 62. Examen och betyg, § 63. Kompetens, § 64.	
F. <i>Utbildning av packhustjänstemän</i>	25
Fortbildningskurs, § 65. Inträdesvillkor, § 66. Plats och tid för kursen samt i densamma ingående läroämnen, § 67. Intyg över genomgången fortbildningskurs, § 68.	
G. <i>Utbildning i administrativa och nationalekonomiska ämnen</i>	26
Föreläsningskurs, § 69. Inträdesvillkor, § 70. Plats och tid för kursen samt i densamma ingående ämnen, § 71. Intyg över genomgången föreläsningskurs, § 72.	
H. <i>Utbildning av handledare</i>	27
Instruktionskurs, § 73. Inträdesvillkor, § 74. Plats och tid för kursen samt i densamma ingående ämnen, § 75. Intyg över genomgången instruktionskurs, § 76.	
J. <i>Utbildning i främmande språk</i>	27
Språkkurser, § 77. Inträdesvillkor och ansökning, § 78. Undervisningsplan, prövning och betyg, § 79. Redogörelse för språkkurs, § 80.	
K. <i>Undervisning per korrespondens</i>	28
Korrespondenskurser, § 81. Inträdesvillkor och ansökning, § 82. Platsen för korrespondenskurserna, läroämnen och undervisningsplan, § 83. Betyg, § 84.	

Motivering till förslaget till reglemente för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket	29
<i>Kap. I. Tullpersonalens indelning och benämning</i>	29
<i>Kap. II. Reglementets omfattning och tillämplighet</i>	31
<i>Kap. III. Antagning av aspiranter</i>	31
<i>Kap. IV. Antagning av extra befattningshavare</i>	42
<i>Kap. V. Tullpersonalens utbildning</i>	45
1. Gemensamma bestämmelser	45
A. <i>Utbildning i samband med tjänstgöringen</i>	45
B. <i>Utbildning genom undervisningskurser</i>	48
2. Särskilda bestämmelser för olika slag av personal	52
A. <i>Utbildning av aspiranter</i>	52
a. <i>Utbildning till extra ordinarie kammarskrivare</i>	52
b. <i>Utbildning till annan extra ordinarie befattning</i>	59
B. <i>Utbildning till befattning såsom tullkontorist eller till viss befattning såsom tullöveruppsyningsman</i>	60
C. <i>Utbildning till befattning såsom kustöveruppsyningsman</i>	62
D. <i>Utbildning till befattning såsom gränsöveruppsyningsman eller till viss befattning såsom gränsuppsyningsman</i>	64
E. <i>Utbildning till motorskötare</i>	65
F. <i>Utbildning av packhustjänstemän</i>	68
G. <i>Utbildning i administrativa och nationalekonomiska ämnen</i>	69
H. <i>Utbildning av handledare</i>	71
J. <i>Utbildning i främmande språk</i>	72
K. <i>Undervisning per korrespondens</i>	73
Förslag jämte motivering i frågor rörande ledningen av tullverkets undervisningsväsende och utövädet av examenskontroll	74
Undervisningsväsendets ledning inom olika verk, s. 74. Ledningen av tullverkets undervisningsväsende, s. 75. Examenskontroll, s. 77.	
Förslag jämte motivering till inrättandet av resestipendier och tullbibliotek ..	79
Resestipendier, s. 79. Tullbibliotek, s. 80.	
Förslag jämte motivering till kostnadsstat för tullverkets undervisningsväsende	82
Plan till undervisningskursernas anordnande, s. 82. Ersättning till lärare och kursdeltagare, s. 83. Lektionsarvodet, s. 84. Kostnaden för undervisningsmateriel o. d., s. 86. Kostnadsstat, s. 87.	
Förslag jämte motivering till bestämmelser rörande villkoren för erhållande av tjänstledighet för studier samt för åtnjutande av stipendier för utländska studieresor m. m.	90
Allmänna synpunkter, s. 90. Förslag till bestämmelser rörande villkoren för åtnjutande av tjänstledighet för studier, s. 90. Förslag till bestämmelser rörande villkoren för åtnjutande av stipendium för utländska studieresor, s. 92. Förslag till bestämmelser rörande villkoren för åtnjutande av ledighet i och för studier för vinnande av kompetens till högre befattning, s. 93. Förslag till åtgärder för åstadkommande av gratifikationer såsom bidrag till tulltjänstemäns studiekostnader, s. 95.	

	sid.
Bilagor	97
<i>Bilaga 1. Formulär till läkarintyg för vinnande av anställning vid tullverket</i>	99
<i>Bilaga 2. Instruktion för tullverkets rekryteringsnämnd</i>	101
<i>Bilaga 3. Formulär till antagningsbevis för aspirant</i>	103
<i>Bilaga 4. Formulär till tjänstedagbok för kammarskrivaraspiranter</i>	105
<i>Bilaga 5. Formulär till antagningsbevis för extra ordinarie tjänsteman</i>	107
<i>Bilaga 6. Formulär till antagningsbevis för extra befattningshavare</i>	108
<i>Bilaga 7. Formulär till examensbetyg</i>	110
<i>Bilaga 8. Plan över utbildningstjänstgöring för kammarskrivaraspiranter</i>	111
<i>Bilaga 9. Formulär till utlåtande rörande kammarskrivaraspirants utbildnings- tjänstgöring</i>	113
<i>Bilaga 10. Formulär till utlåtande rörande annan aspirants utbildningstjänst- göring</i>	114
<i>Bilaga 11. Undervisningsplaner</i>	115
a. Tullelevkurserna, s. 115. — b. Tullkontoristkurserna, s. 120. — c. Kustöveruppsyningsmanskurserna, s. 123. — d. Gränsöverupp- syningsmanskurserna, s. 127. — e. Motorskötarekurserna, s. 129. — f. Fortbildningskurserna för packhustjänstemän, s. 130. — g. Föreläsningskurserna i administrativa och nationalekonomiska ämnena, s. 132.	
<i>Bilaga 12. Instruktion för föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt</i>	134
<i>Bilaga 13. Instruktion för föreståndaren för undervisningskurs</i>	135
<i>Bilaga 14. Instruktion för censorerna vid tullverkets undervisningsanstalt</i> ..	136
<i>Bilaga 15. Instruktion för bibliotekarien vid tullverkets undervisningsanstalt</i>	137
<i>Bilaga 16. Plan till anordnande av undervisningskurser vid tullverkets under- visningsanstalt åren 1923—1927</i>	138
<i>Bilaga 17. Kostnadsberäkningar</i>	139
a. Beräkning av traktaments- och resekostnadsersättning till deltagare i undervisningskurs, s. 139. — b. Beräkning av lektionsarvoden till lärare i undervisningskurs, s. 142.	

TILL KUNGL. GENERALTULLSTYRELSEN.

Jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga brev den 16 september 1921 bemyndigades generaltullstyrelsen att tillkalla tre sakkunniga personer för utredning av frågan om utbildningskurser inom tullverket. På grund härav tillkallade generaltullstyrelsen genom beslut den 11 oktober samma år såsom sakkunniga undertecknade, undervisningsrådet N. Fredriksson, tullförvaltaren B. I. Borg och t. f. tullkontrollören C. E. L. Sandquist. Samtidigt förordnade styrelsen, att undertecknad Fredriksson skulle vara de sakkunnigas ordförande och undertecknad Sandquist deras sekreterare. De sakkunniga konstituerade sig vid sitt första sammanträde den 27 oktober 1921 under namnet tullverkets undervisnings-sakkunniga.

Då det genast från början visade sig, att frågan angående tullpersonalens utbildning på det närmaste var beroende icke endast av de kompetensvillkor, som kunde komma att bliva föreskrivna för antagningen i verket, utan i allmänhet av sättet för den blivande personalrekryteringen, ansågo vi oss icke kunna underlåta att jämväl taga under utredning frågan angående tullpersonalens antagning. Sedan vissa förberedande arbeten vidtagits, utarbetades därför förslag härutinnan, varefter de allmänna riktlinjerna för utbildningens ordnande uppdrogs i anslutning till nämnda förslag.

Den 15 december samma år ajournerades arbetet tills vidare och åt undertecknad Sandquist uppdrogs att med ledning av de givna riktlinjerna utarbeta preliminärt förslag till ordnande av själva undervisningskurserna. Sedan nämnda förslag blivit under loppet av månaderna februari—april 1922 överlämnat till de övriga sakkunniga och av dem granskat, återupptogs de gemensamma överläggningarna den 17 maj. Med undantag av tiden 4—26 juni har arbetet därefter

VIII

fortgått utan avbrott; och få vi härmed såsom resultat av detsamma överlämna föreliggande betänkande, innefattande

förslag till reglemente för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket,

förslag i frågor rörande ledningen av tullverkets undervisningsväsende och utövändet av examenskontroll,

förslag till inrättandet av resestipendier och tullbibliotek,

förslag till kostnadsstat för tullverkets undervisningsväsende samt

förslag till bestämmelser rörande villkoren för erhållande av tjänstledighet för studier samt för åtnjutande av stipendier för utländska studieresor m. m.

Ehuru väl vi inse vikten av att de avlämnade förslagen kunna ses mot bakgrunden av utbildningsväsendets hittillsvarande utveckling och nuvarande ståndpunkt inom tullverket, hava vi icke trott det vara nödigt att för ändamålet belasta betänkandet med någon mera utförlig historik, och detta särskilt av den anledning, att ganska uttömmande redogörelser i ämnet finnas i tryck tillgängliga (se bland annat 1914 års tullkommissions betänkande II:1, sid. 313—317). Ej heller hava vi ansett erforderligt att i betänkandet upptaga en sammanhängande redogörelse för utbildningens ordnande inom främmande länders tullverk eller inom de svenska kommunikationsverken och annorstädes. I stället hava vi i såväl ena som andra hänseendet inskränkt oss till att redogöra för sådana detaljer, som synts oss vara av särskilt intresse vid bedömandet av de avhandlade spörsmålerna.

Slutligen vilja vi framhålla, att vi under arbetets gång haft förmånen erhålla synnerligen värdefulla råd och upplysningar av sakkunniga personer inom och utom tullverket. Vi vilja i sådant hänseende särskilt nämna trafikdirektören vid statens järnvägar Gustaf Welin, byrådirektören i telegrafstyrelsen och föreståndaren för telegrafverkets undervisningsanstalt J. G. Holmström, sekreteraren hos generalpoststyrelsen och föreståndaren för postverkets undervisningsanstalt V. E. Flodman, kameralintendenten i telegrafstyrelsen K. E. Ljunggren, revisorn i järnvägsstyrelsen J. F. Bäck m. fl. Dessutom hava vi i frågor rörande undervisningsplanerna överlagt med professorerna vid tekniska högskolan E. Hubendick, föreståndaren för navigationsskolan i Stockholm kapten S. Björling, poliskommissarien och föreståndaren för polisskolan W. Ekström m. fl.

Stockholm den 29 juli 1922.

NILS FREDRIKSSON.

B. BORG.

EDV. SANDQUIST.

BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

RETIKANDI OCH FÖRSÄTTNING

INLEDNING.

De första stegen till åstadkommande av en särskild fackutbildning av de svenska tulltjänstemännen togos på föranstaltande av 1900 års tullstatskommitté, som vid överbägande av de åtgärder, vilka kunde anses ägnade att medföra ökad trygghet för tullförfattningarnas rätta tillämpning, kommit till den uppfattningen, att en viss utbildning av tullpersonalen vore ett av de medel, som för ändamålet stode till buds. På förslag av kommittén blev å tullverkets omkostnadsstat uppfört ett anslag av 10 000 kronor, avsett att användas dels till understöd åt yngre tulltjänstemän, som för egen utbildning önskade följa tullbehandlingsarbetet å vissa större importorter, dels ock till täckande av kostnaderna för å dessa orter anordnade föreläsningar i varukännedom och därmed sammanhängande delar av mekanisk och kemisk teknologi. *Kort historik.*

I en till 1908 års tullstatskommission överlämnad promemoria från chefen för generaltullstyrelsens tullbehandlings- och upplysningsbyrå påvisades emellertid, att de vidtagna åtgärderna för de yngre tulltjänstemännens utbildning ledo av vissa brister och att såväl utbildningen som ock sättet för antagningen av de extra ordinarie tjänstemännen var i behov av genomgripande förändringar. Det framhölls bland annat att man vid andra med tullverket jämförliga statens verk, såsom post- och telegrafverken, järnvägarnas trafikavdelning med flera, tidigt beaktat nyttan av en metodisk undervisning och en föregående prövning, innan inträde vunnos i verket, och att det torde få anses såsom självfallet, att en sovring av tjänstemannaaspiranterna och en planmässig undervisning av de blivande tjänstemännen voro av minst lika stor vikt i fråga om tullverket som beträffande nämnda verk. I sådant hänseende erinrades därom, att särskilt vid inkommande varors rubricering, uppvägning och värdering ansenliga be- lopp av statsintäkter kunde äventyras, därest tullbehandlingen verkställdes av personer, som icke besutte erforderlig insikt och pålitlighet, synnerligast som möjlighet till senare kontroll av varans art, vikt eller värde ej förefunnos. Dessutom vore att märka, att varje felaktighet eller olikformighet vid tullbehandlingen måste medföra en avsevärd skada, i det att vid fall av för hög tullbeskattning importören bleve direkt lidande i förhållande till sina konkurrenter, medan vid för låg beskattning ej blott staten ginge miste om inkomst, utan även i regel den inhemska industrien berövades ett av lagen avsett skydd.

På grund av vad i nämnda promemoria sålunda anförts, ansåg chefen för tullbehandlings- och upplysningsbyrån, att en elevkurs borde

föreskrivas såsom villkor för antagning såsom extra ordinarie kammar-skrivare och att utbildnings- och fortsättningskurser borde anordnas för i tullverket redan anställda tjänstemän av högre och lägre grad. Tullstatskommissionen förklarade sig också för egen del livligt övertygad om nyttan och behövligheten av att de föreslagna kurserna inrättades, varför kommissionen hemställde, att det dittillsvarande utbildningsanslaget av 10 000 kronor måtte för ändamålet höjas till 21 000 kronor. Detta förslag vann riksdagens bifall, och på grund av Kungl. Maj:ts skrivelse till generaltullstyrelsen den 2 december 1910 har styrelsen alltsedan dess ägt att årligen, där så anses nödigt, anordna dels en elevkurs, dels ock under en tid av högst tre månader särskilda utbildnings- och fortsättningskurser.

I enlighet med dessa bestämmelser har under vart och ett av åren 1912—1917 varit anordnad en elevkurs, varjämte under åren 1917 och 1918 anordnats kurser för äldre packhustjänstemän samt under åren 1918 och 1919 kurser för tjänstemän av lägre grad. Sistnämnda kurser, som bland annat hade till uppgift att bibringa kursdeltagarna ökade förutsättningar att förrätta i intellektuellt avseende mera krävande göromål, visade sig emellertid icke kunna i avsedd mån fylla sin uppgift, emedan åtskilliga bland kursdeltagarna saknade nödiga förkunskaper för att kunna tillgodogöra sig den meddelade undervisningen. Vid övervägande av de åtgärder, vilka borde vidtagas för ernående av en högre och jämnare kunskapsnivå hos kursdeltagarna, hade generaltullstyrelsen kommit till den uppfattningen, att undervisning per korrespondens kunde vara ägnad att bidra där-till, och på därom gjord hemställan bemyndigades styrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga brev den 19 december 1919 att för i tullverket anställda tjänstemän av lägre grad anordna kostnadsfria undervisningskurser per korrespondens. Dessa kurser påbörjades i februari 1920 och hava alltsedan dess oavbrutet fortgått.

Förutom ovannämnda kurser hava under de senare åren anordnats dels tvenne utbildningskurser för kustbevakningstjänstemän, dels ock på grund av Kungl. Maj:ts nådiga brev den 30 september 1921 en utbildningskurs för sådana amanuenser och extra ordinarie kammar-skrivare i generaltullstyrelsens byråer samt ordinarie och extra ordinarie kammar-skrivare vid lokaltullförvaltningen, vilka icke genomgått elevkurs. Under hösten 1922 kommer att anordnas ännu en sådan utbildningskurs.

Tullkommissionens förslag i avseende på tullpersonalens antagning och utbildning.

I 1914 års tullkommissions betänkande rörande omorganisationen av generaltullstyrelsen och lokaltullförvaltningen framhölls, att en av de ledande grundsatserna vid omorganisationen borde vara, att personalens utbildning och rekrytering bragtes i överensstämmelse med tidens krav. Till åstadkommande härav föreslog kommissionen bland annat, att antagningsförhållandena skulle närmare regleras och att tjänstemännen såväl under den första anställningstiden såsom aspiranter som även under den fortsatta anställningen i verket skulle underkastas systematisk utbildning. Således borde förutom elev- och fortbildningskurserna anordnas ett antal särskilda utbildningskurser för olika ändamål. Slutligen föreslog kommissionen, att

stipendier för utländska studieresor måtte inrättas och behovet av ett tullbibliotek på visst sätt tillgodoses.

I avgivet utlåtande över förenämnda betänkande har generaltullstyrelsen i väsentliga delar tillstyrkt tullkommissionens förslag rörande tullpersonalens antagning och utbildning. Emellertid ansåg styrelsen, att det icke endast vore lämpligt och önskvärt, utan även av verkligt behov påkallat, att frågan om personalens utbildning bleve i dess helhet och i ett sammanhang behandlad. Styrelsen uttalade samtidigt såsom sin mening, att en sådan utredning med hänsyn till ämnets stora vikt och betydande omfattning borde äga rum under medverkan av särskilt tillkallade sakkunniga personer. På grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande har styrelsen sedermera givit oss i uppdrag att verkställa nämnda utredning, och föreligger resultatet av densamma i förevarande betänkande.

De sakkunnigas uppdrag.

Vid fullgörande av detta uppdrag har det varit vår strävan att söka åstadkomma sådana utbildningsformer, som med minsta möjliga kostnad förena största möjliga effektivitet. Till uppnående härav hava vi ansett oss böra i första hand ägna vår uppmärksamhet åt de utbildningsmöjligheter, som för tulltjänstemännen erbjuda sig under det dagliga arbetet i tjänsten. Ur ekonomisk synpunkt måste givetvis denna form av utbildning ställa sig fördelaktigare än särskilda undervisningskurser. För att emellertid en sådan utbildning i och genom tjänsten skall kunna medföra avsett resultat, måste den bedrivas målmedvetet och efter rationella principer, vilket dock knappast kan väntas bli förhållandet, såvida icke nämnda utbildning på lämpligt sätt regleras och övervakas. Vi hava därför ansett oss böra i förslaget till utbildningsreglemente intaga vissa bestämmelser rörande utbildning i samband med tjänstgöringen, varjämte vi i motiveringen givit anvisningar om sådana åtgärder, som synas oss ägnade att befrämja nämnda utbildning, men som icke lämpligen kunna författningsenligt föreskrivas.

Ledande principer vid uppdragets fullgörande.

Emellertid måste det anses obestridligt, att vissa för tulltjänsten erforderliga kunskaper och färdigheter äro av den art, att de icke kunna i tillräckligt mått förvärfvas enbart genom utbildning i samband med tjänstgöringen. Vi hava därför icke kunnat undgå att i viss utsträckning föreslå anordnandet av särskilda undervisningskurser, vilka sålunda skulle hava till syfte att bibringa kursdeltagarna den utbildning, som icke kan erhållas på praktisk väg eller genom undervisning och handledning på vederbörandes tjänstgöringsorter.

Vid utarbetandet av vårt förslag till dylika kurser hava vi sökt att så vitt möjligt begränsa desamma såväl med avseende på antal som omfattning. Till vinnande av att undervisningen i de olika kurserna bedrivs på ett målmedvetet sätt och efter enhetliga principer hava vi till ledning för vederbörande lärare utarbetat detaljerade undervisningsplaner för flertalet kurser. Å dessa undervisningsplaner hava endast upptagits rena fackämnen. Vi hava nämligen ansett, att den kunskap i allmänbildande ämnen, som erfordras för att kursdel-

tagarna skola i avsedd mån kunna tillägna sig undervisningen, redan före inträdet i undervisningskurserna bör hava förvärvats och sålunda utgöra ett villkor för inträde i desamma. Vi hava ansett oss så mycket hellre kunna uppställa sådana fordringar som de inträdessökande äga möjlighet att i de för detta ändamål särskilt inrättade korrespondenskurserna kostnadsfritt förvärva det erforderliga kunskapsmåttet.

Då tullpersonalens utbildning, vare sig densamma sker i samband med tjänstgöringen eller genom särskilda undervisningskurser, i första rummet måste bygga på det allmänna kunskapsmått, som föreskrives för antagning i verket, har det framstått för oss såsom en angelägenhet av största vikt, att kunskapsfordringarna därvid icke sättas lägre än som kan anses skäligt och lämpligt med hänsyn till att en inträdessökande numera äger stora möjligheter att i de på grund av 1918 års riksdags beslut inrättade praktiska ungdomsskolorna förvärva sådana kunskaper och färdigheter, som kunna underlätta den fortsatta yrkesutbildningen inom verket.

Vad i övrigt antagningen av tullpersonalen beträffar hava vi sökt att för densamma finna sådana former, som äro ägnade att befrämja det bästa möjliga urval bland de sökande.

FÖRSLAG

till

reglemente för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket.

Kap. I. Tullpersonalens indelning och benämning.

§ 1.

Vid tullverket anställd personal, som i detta reglemente avses, indelas i följande grupper: *Tullpersonalens indelning.*

ordinarie tjänstemän,
extra ordinarie tjänstemän,
aspiranter,
extra befattningshavare.

§ 2.

1. Med ordinarie tjänsteman avses i detta reglemente en var manlig eller kvinnlig befattningshavare, som innehar tjänst å ordinarie avlöningsstat eller mot sådan tjänst svarande befattning å extra avlöningsstat. *Ordinarie tjänstemän.*

2. Ordinarie tjänsteman benämnes på sätt, som framgår av den till avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen.

§ 3.

1. Med extra ordinarie tjänsteman avses i detta reglemente en var befattningshavare, som efter förberedande utbildning antagits i mera fast icke-ordinarie anställning i syfte att, efter fortsatt prövnings- och utbildningstid, befordras till ordinarie tjänsteman. *Extra ordinarie tjänstemän.*

2. Extra ordinarie tjänsteman, som avses i detta reglemente, benämnes alltefter den lägsta ordinarie befattning, till vilken han kan komma att befordras, på något av följande sätt:

extra ordinarie expeditionsvakt,
extra ordinarie kammarskrivare,
extra ordinarie gränsuppsyningsman,
extra ordinarie kustbevakningsbiträde,
extra ordinarie tullvakt,
extra ordinarie kontorsskrivare,
extra ordinarie skrivbiträde.

§ 4.

1. Med aspirant avses i detta reglemente person, som antagits för tillgodoseende av ett till synes bestående behov av arbetskraft, i syfte att efter viss förberedande utbildning befordras till extra ordinarie samt, eventuellt, till ordinarie tjänsteman. *Aspiranter.*

2. Allt efter den lägsta extra ordinarie befattning, till vilken aspirant kan komma att befordras, benämnes han expeditionsvaktsaspirant, kammarskrivaraspirant och så vidare i likhet med vad för extra ordinarie tjänsteman är förskrivet.

§ 5.

Extra befattningshavare.

1. Med extra befattningshavare avses i detta reglemente persom, som antagits för tillgodosende av ett mer eller mindre tillfälligt behov av arbetskraft.

2. Såsom extra befattningshavare anses jämväl person, som antagits i mera stadigvarande sysselsättning för uträttande av budskickningar och andra enklare göromål.

3. Allt efter arten av det arbete, som av den extra befattningshavaren utföres, benämnes han extra expeditionsvakt, extra kammarskrivare och så vidare i likhet med vad för extra ordinarie tjänsteman är förskrivet, eller, vad beträffar befattningshavare, som i föregående moment avses, expeditionsbud.

§ 6.

Benämningarnas användning.

De här ovan föreskrivna benämningar å extra ordinarie tjänstemän, aspiranter och extra befattningshavare skola användas vid utfärdande av antagningsbevis, upprättande av avlöningslistor, ingivande av framställningar till generaltullstyrelsen o. s. v.

Kap. II. Reglementets omfattning och tillämplighet.

§ 7.

Reglementets omfattning och tillämplighet.

1. Bestämmelserna i detta reglemente avse antagningen av aspiranter och extra befattningshavare samt utbildningen av såväl dessa som tullverkets övriga befattningshavare.

2. Från tillämpningen av bestämmelserna äro undantagna befattningshavare, vilka, enligt vad i instruktionen för generaltullstyrelsen stadgas eller eljest av styrelsen prövas lämpligt, skola före antagningen i verket besitta juridisk eller annan särskild utbildning.

Kap. III. Antagning av aspiranter.

§ 8.

Allmänna antagningsvillkor.

För antagning såsom aspirant i tullverket erfordras:

att vara svensk medborgare;

att vara känd för hedrande vandel;

att hava uppnått aderton men ej tjugufem år; dock att bestämmelsen om sistnämnda åldersgräns icke gäller ifråga om den, som innehaft fast anställning vid krigsmakten;

att äga god hörsel och syn samt i övrigt vara fri från sjuklighet, svaghet eller lyte, som kan anses menligt inverka på tjänstutövningen; samt

att uppfylla de särskilda villkor för anställning i tullverkets tjänst, som föreskrivas i lagen om skyddskoppympling av den 2 juni 1916.

§ 9.

Utöver de i föregående paragraf stadgade allmänna villkor för antagning såsom aspirant gälla följande särskilda bestämmelser:

Kompetensvillkor.

1. Aspirant till befattning såsom *tullvakt* eller *gränsuppsyningsman* skall i modersmålet, räkning och geografi äga minst de kunskaper, som motsvara vitsordet godkänd i avgångsprövning vid folkskola med heltidsläsning, samt därutöver besitta det allmänna kunskapsmått, som motsvarar vitsordet godkänd i avgångsexamen från fortsättningskola.

2. Aspirant till befattning såsom *kustbevakningsbiträde* skall äga de kunskaper, som i punkt 1 föreskrivas, ävensom färdighet i båtsegling.

3. Aspirant till befattning såsom *expeditionsvakt* skall äga de kunskaper, som i punkt 1 föreskrivas, ävensom någon färdighet i maskinskrivning.

4. Aspirant till befattning såsom *skrivbiträde* (kvinnlig befattningshavare) skall äga minst de kunskaper, som motsvara vitsordet godkänd i avgångsexamen från lärlingsskola för handel, ävensom färdighet i maskinskrivning.

5. Aspirant till befattning såsom *kontorsskrivare* (kvinnlig befattningshavare) skall hava avlagt minst realskolexamen eller avgångsexamen från statens normalskola för flickor i Stockholm eller med denna ifråga om kompetensvärdet av avgångsbetyg jämställd skola samt dessutom besitta färdighet i maskinskrivning.

6. Aspirant till befattning såsom *kammarskrivare* skall *antingen* hava avlagt studentexamen med godkända vitsord i fysik, tyska och engelska språken samt i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning¹⁾ erhållit minst betyget godkänd i kemi enligt fordringarna för studentexamen på realgymnasiet *eller* hava avlagt teknisk studentexamen samt i denna examen eller i sedermera undergången efterprövning²⁾ erhållit minst betyget godkänd i tyska och engelska språken.

På därom hos generaltullstyrelsen gjord framställning må fyllnads- eller efterprövning, som här avses, efter styrelsens medgivande kunna äga rum *efter* antagningen såsom aspirant men *före* inträdet i tullelevkurs.

§ 10.

Ansökning att bliva antagen till aspirant i tullverket skall ställas till generaltullstyrelsen samt innehålla uppgift om den befattning, i vilken anställning företrädesvis sökes, och om den ort, å vilken den sökande helst önskar fullgöra föreskriven utbildningstjänstgöring. Ansökningen skall vara av den sökande handskriven, innehålla uppgift om hemort och adress samt vara åtföljd av:

Ansökning.

- a) åldersbetyg;
- b) intyg om hedrande vandel, avgivet av myndighet eller tvenne ojäviga och trovärdiga personer; skolande sådant intyg vara utfärdat tidigast en månad före ansökningstidens utgång;
- c) intyg rörande sysselsättning under tiden efter avslutad skolundervisning, därest nämnda undervisning avslutats tidigare än 6 månader före ansökningstidens utgång;
- d) läkarbetyg i enlighet med fastställt formulär (bilaga 1); skolande

¹⁾ Fyllnadsprövningen skall försiggå i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts nådiga stadga för rikets allmänna läroverk.

²⁾ Efterprövningen skall ske i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga stadga för tekniska fackskolor och tekniska gymnasier.

sådant betyg vara utfärdat tidigast en månad före ansökningstidens utgång och, där så ske kan, vara avgivet av tullverkets läkare;

e) intyg rörande i vederbörlig ordning undergången skyddskoppypning;

f) bestyrkta avskrifter av betyg eller intyg över avlagda examina och andra kunskapsprov samt över genomgångna utbildnings- och fortsättningskurser, ävensom, beträffande expeditivskivskrivnings- och kontorskrivaraspirant, över färdighet i maskinskrivning och, beträffande kustbevakningsbiträdesaspirant, över färdighet i båtsegling; samt,

g) beträffande i tjänst varande militär, intyg om att sökanden erhållit vederbörande chefs tillstånd att inträda i tullverket.

§ 11.

*Ansöknings
ingivande.*

Ansökning, varom i föregående paragraf sägs, skall ingivas inom tid, som i utfärdad kungörelse angives, samt i följande ordning, nämligen:

a) till generaltullstyrelsen, om anställning sökes i dess byråer;

b) till vederbörande tulldirektör eller tullförvaltaren, om anställning sökes vid lokaltullförvaltningen;

c) till chefen för vederbörande kust- eller gränsbevakningsdistrikt, om anställning sökes vid kust- eller gränsbevakningen.

§ 12.

*Tullmyndig-
hets befattning
med ansök-
ningen.*

1. Vid emottagandet av ansökning skall tullmyndighet, som i föregående paragraf punkterna b—c omförmäles, tillse, ej mindre att ansökningen innehåller de uppgifter och åtföljes av de handlingar, som i 10 § äro föreskrivna, än även att densamma ingives i den ordning, som i föregående paragraf stadgas.

2. Senast inom åtta dagar efter ansökningstidens utgång skall vederbörande tullmyndighet överlämna ingivna ansökningshandlingar till generaltullstyrelsen. Därvid skall avgivas yttrande i fråga om det antal aspiranter, som oundgängligen erfordras för fyllande av det stadigvarande personalbehovet inom myndighetens befälsområde. Samtidigt med avgivandet av förenämnda yttrande äger myndighet, som varit i tillfälle att förskaffa sig kännedom om en eller flera av de sökande, att efter omständigheterna av- eller tillstyrka ingivna ansökningar, i förra fallet med angivande av motivering.

§ 13.

*Ansökningar-
nas gransk-
ning samt
rekryterings-
nämnd och
uttagnings-
prövning.*

1. Sedan inkomna ansökningar blivit av generaltullstyrelsen underkastade förberedande granskning, underrättas de sökande genom brev med allmänna posten, huruvida ansökning blivit upptagen till fortsatt prövning eller lämnad utan avseende.

2. Har ansökning blivit upptagen till fortsatt prövning, anmodas den sökande att på egen bekostnad och å tid och plats, som närmare angives, för undergående av uttagningsprövning inställa sig inför en av generaltullstyrelsen förordnad rekryteringsnämnd, som har att genom personlig iakttagelse och anställande av vissa prov och förhör söka utröna, huruvida den sökande är lämplig att antagas såsom aspirant i tullverket. För ifrågavarande rekryteringsnämnd gäller särskild, av generaltullstyrelsen fastställd instruktion (bilaga 2).

3. Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må uttagningsprövning, varom i föregående moment sägs, efter av generaltullstyrelsen meddelat uppdrag kunna förrättas jämväl av enskild tulltjänsteman i befälsställning. Vid sådan uttagningsprövning skall i tillämpliga delar gälla den för rekryteringsnämnden utfärdade instruktionen.

§ 14.

1. Sedan generaltullstyrelsen med stöd av ingivna ansökningshandlingar och rekryteringsnämndens protokoll över uttagningsprövningarna antagit erforderligt antal aspiranter, erhåller vederbörande tullmyndighet meddelande dels beträffande de aspiranter, som blivit avdelade till tjänstgöring inom myndighetens befälsområde, dels ock beträffande platsen för tjänstgöringen och tiden för dess påbörjande.

Antagningen.

2. Omedelbart efter emottagandet av meddelande, varom i föregående moment sägs, skall myndigheten beordra en var av vederbörande aspiranter att å uppgiven tid och plats inställa sig för fullgörande av sådan utbildningstjänstgöring, som i kap. V omförmäles.

3. Sökande, som icke blivit antagen till aspirant, erhåller underrättelse härom genom generaltullstyrelsens försorg.

§ 15.

1. Då aspirant första gången inträder i tjänstgöring, skall han underteckna ett antagningsbevis enligt fastställt formulär (bilaga 3). Detta antagningsbevis, som jämväl underskrives av den tullmyndighet, hos vilken utbildningstjänstgöringen skall fullgöras, utfärdas i två exemplar, av vilka det ena tillställas aspiranten, under det att det andra insändes till generaltullstyrelsen.

Antagningsbevis och tjänsteföreskrifter.

2. Det åligger tullmyndighet att tillse, att aspiranten vid början av utbildningstjänstgöringen erhåller dels erforderliga tjänsteföreskrifter, hand- och läroböcker o. d., dels ock, beträffande kammarskrivaraspirant, tjänstedagbok enligt fastställt formulär (bilaga 4).

§ 16.

1. Vid överlämnandet av det i föregående paragraf omförmälda antagningsbevis skall tullmyndigheten uttryckligen erinra aspiranten därom, att anställningen sker på prov och att han kommer att entledigas, om han visar sig olämplig för tulltjänsten. Vid samma tillfälle bör myndigheten fästa aspirantens uppmärksamhet på innehållet i efterföljande bestämmelser rörande uppsägningstid, vilka bestämmelser jämväl återfinnas i antagningsbeviset.

Meddelanden vid antagningen samt uppsägningstid.

2. Aspirant anställs med en ömsesidig uppsägningstid av en månad; börande, där så ske kan, meddelande om uppsägningen lämnas längre tid i förväg. Det är dock generaltullstyrelsen obetaget att medgiva anställningens upphörande utan iakttagande av stadgad uppsägningstid.

3. Har aspirant under utbildningstjänstgöringen ådagalagt bristande intresse, håg eller fallenhet för tulltjänsten eller i annat avseende visat sig mindre lämplig för densamma, äger styrelsen på vederbörande tullmyndighets anmälan att, därest omständigheterna anses böra därtill föranleda, genom myndighetens försorg låta uppsäga aspiranten, som efter utgången av uppsägningstiden skall skiljas från sin anställning i tullverket.

4. Har aspirant begått svårare förseelse eller utan anmält, giltigt förfall uteblivit från tjänstgöring, eller har han eljest låtit klandervärt uppförande komma sig till last, äger styrelsen på vederbörande tullmyndighets anmälan att, därest omständigheterna anses böra därtill föranleda, omedelbart och utan att aspiranten äger åtnjuta stadgad uppsägningstid skilja honom från hans anställning i tullverket.

5. Aspirant, som på grund av bestämmelserna i 32 § blivit skild från undervisningskurs, i vilken han deltagit, må icke åtnjuta stadgad uppsägningstid.

§ 17.

*Befordran till
e. o. tjänste-
man.*

1. Befinnes aspirant lämplig för tulltjänsten och har han med godkända vitsord undergått föreskriven praktisk och teoretisk utbildning, befordras han till extra ordinarie tjänsteman, varvid dock gäller, att sådan befordran endast kan vinnas av aspirant, som uppnått 19 års ålder.

2. Vid antagandet i extra ordinarie anställning skall tjänstemannen underteckna ett antagningsbevis enligt fastställt formulär (bilaga 5). Beträffande detta bevis gäller i tillämpliga delar vad i 15 § 1 mom. stadgas.

Kap. IV. Antagning av extra befattningshavare.

§ 18.

*Allmänna
antagnings-
villkor.*

1. För tillgodoseende av ett mer eller mindre tillfälligt behov av arbetskraft må, under förutsättning att detta behov icke kan fyllas genom anlåtande av på orten tillgängliga ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän eller aspiranter, antagas extra befattningshavare.

2. Såsom extra befattningshavare må ej antagas annan person än den, som är känd för pålitlighet och redbarhet och som i övrigt besitter nödiga förutsättningar för utförande av det arbete, för vilket han kommer att tagas i anspråk; skolande i övrigt fordras att personen ifråga styrker sig uppfylla de särskilda villkor för anställning i tullverkets tjänst, som föreskrivas i lagen om skyddskoppymning av den 2 juni 1916.

3. Extra befattningshavare, som antages såsom expeditjonsbud, skall hava uppnått 14 men icke överskridit 16 år.

§ 19.

*Antagande
myndighet.*

1. Extra befattningshavare antages hos generaltullstyrelsen av vederbörande byråchef, vid lokaltullförvaltningen av chefen för omedelbart under styrelsen lydande tullförvaltning eller i Stockholm, Göteborg och Malmö av vederbörande tulldirektör samt vid kust- och gränsbevakningen av chefen för vederbörande kust- eller gränsbevakningsdistrikt.

2. Extra befattningshavare må i brådskande fall antagas jämväl av annan än i 1 mom. nämnd myndighet eller av tjänsteman, som utövar självständigt befäl; skolande rapport om dylik antagning jämte uppgift om anställningens beräknade varaktighet snarast möjligt avgivas till sådan myndighet, som i föregående moment omförmäles. På nämnda myndighet ankommer att besluta, huruvida den antagne skall tills vidare behållas i tillfällig anställning eller omedelbart entledigas.

§ 20.

Då myndighet, varom i 19 § 1 mom. sägs, själv antagit eller låtit underordnad myndighet eller tjänsteman antaga extra befattningshavare, skall anmälan härom jämte uppgift om anställningens beräknade varaktighet ofördröjligen insändas till generaltullstyrelsen; skolande därvid jämväl uppgivas anledningen till att extra befattningshavare antagits.

Anmälan om antagning.

§ 21.

1. Då extra befattningshavare inträder i tjänstgöring, skall han underteckna ett antagningsbevis enligt fastställt formulär (bilaga 6). Detta antagningsbevis, som jämväl underskrives av den myndighet eller tjänsteman, hos vilken tjänstgöringen skall fullgöras, utfärdas i två exemplar, av vilka det ena tillställs den antagne, under det att det andra behålles av den antagande myndigheten. Vid överlämnandet av antagningsbeviset bör denna fästa den antagnes uppmärksamhet på de i beviset meddelade bestämmelser angående extra befattningshavares skyldigheter.

Antagningsbevis, instruktioner och tjänstetecken.

2. Så snart anställningen upphört, skall antagningsbeviset återställas till den antagande myndigheten eller tjänstehavaren.

3. Då så anses erforderligt, skall extra befattningshavare fördes med för ändamålet lämpade, skrivna eller tryckta instruktioner. Ävenledes må sådan befattningshavare fördes med lämpligt tjänstetecken (mössa, kokard eller bricka), därest vederbörande befäl finner detta vara för tjänsten erforderligt.

§ 22.

1. Extra befattningshavare må icke behållas i tjänstgöring under längre tid än 14 dagar; ankommande dock på generaltullstyrelsen att efter särskild, motiverad hemställan av myndighet, som i 19 § 1 mom. sägs, medgiva den utsträckning av nämnda anställningstid, som anses erforderlig. Därest redan vid antagningen kan förutses, att extra befattningshavare måste behållas i tjänstgöring under längre tid än 14 dagar, må sådan hemställan göras i samband med insändandet av anmälan, varom i 20 § sägs.

Anställningsupphörande.

2. Extra befattningshavare, som antagits såsom expeditjonsbud, må i denna egenskap icke behållas i tjänstgöring längre än till utgången av den månad, varunder han fyller 21 år.

Kap. V. Tullpersonalens utbildning.

§ 23.

Utbildningen av i tullverket anställd personal sker dels i samband med tjänstgöringen dels genom särskilda undervisningskurser.

Olika utbildningsformer.

1. Gemensamma bestämmelser.

A. Utbildning i samband med tjänstgöringen.

§ 24.

Det åligger tulltjänsteman att i samband med tjänstgöringen förvärva, vidmakthålla och förkovra de kunskaper och färdigheter, som, utöver

Tulltjänsteman's skyldighet med avseende på egen utbildning.

vad för antagningen kräves, äro i och för tulltjänstens rätta utövande erforderliga. För detta ändamål är tulltjänsteman skyldig:

att taga noggrann kännedom om innehållet i författningar och andra föreskrifter, som hava avseende på tulltjänsten;

att, i den mån sådant är för tjänstens nöjaktiga bestridande erforderligt, inlära berörda tjänsteföreskrifter;

att, till vinnande av förfarenhet i tjänsteföreskrifternas praktiska tillämpning, jämväl inhämta kännedom om innehållet i för ändamålet tillgängliga hand- och läroböcker;

att omsorgsfullt förvara och ordna erhållna tjänsteföreskrifter, hand- och läroböcker samt i desamma göra de ändringar och tillägg, som blivit i tjänsteväg anbefallda;

att närvara vid och föra anteckningar över i tjänsten hållna föredrag och förevisningar; samt

att i övrigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som med avseende å tjänstemannens fackutbildning meddelas av vederbörande chefsmyndighet¹⁾ eller på dess uppdrag av förman eller annan överordnad tjänsteman.

§ 25.

Chefsmyndighets och förmans åliggande med avseende på personalens utbildning.

1. Det åligger chefsmyndighet att ordna och övervaka underlydande personals utbildning.

2. Chefsmyndighet eller på dess uppdrag vederbörande förman eller annan överordnad tjänsteman är skyldig:

att meddela underlydande ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän, aspiranter och extra befattningshavare undervisning och handledning i vad till tulltjänsten hör;

att, till utrönande av att vederbörande tjänstemän rätt förstått och väl tillgodogjort sig den meddelade undervisningen, med dem anställa den kunskapsprövning, som kan anses erforderlig och lämplig;

att utöva tillsyn därå, att utdelade tjänsteföreskrifter, hand- och läroböcker hållas i föreskrivet skick;

att, beträffande sådana tjänsteföreskrifter, hand- och läroböcker, som icke lämpligen kunnat till en var tjänsteman utdelas, tillse, att desamma finnas tillgängliga å för ändamålet anvisad plats;

att hålla hand däröver, att underlydande tjänstemän icke utan giltigt förfall utebliva från i tjänsten hållna föredrag och förevisningar; samt

att i allmänhet tillse, att underlydande tjänstemän icke användas i tjänstgöring på eget ansvar med mindre än att de förvärvat praktisk förfarenhet i samma tjänstgöring ävensom erforderliga insikter i de för desamma gällande föreskrifter.

§ 26.

Undervisning, handledning och prövning.

1. Meddelande av sådan undervisning och handledning, som i föregående paragraf omförmäles, skall i regel ske i samband med tjänstgöringen och betraktas såsom en del av denna. Då särskilda omständigheter sådant påkalla, må, i det fall att frivillig överenskommelse härom kan träffas, undervisning jämväl äga rum å annan tid än den ordinarie tjänstgöringstiden; ägande vederbörande chefsmyndighet att, där så ske

¹⁾ Med *chefsmyndighet* avses i dessa bestämmelser byråchef samt chef för tullförvaltning, tullförvaltningsavdelning, kust- eller gränsbevakningsdistrikt.

kan, bereda personal, som deltagit i sådan undervisning, motsvarande lättnader i tjänstgöringen.

2. Undervisning, som här avses, må allt efter omständigheterna bedrivas enskilt eller gruppvis. I sistnämnda fall bör undervisning lämnas samtidigt åt så många inom en viss tjänstemannagrupp, som lämpligen kunna för ändamålet sammankallas; skolande, om så erfordras och där så ske kan, tid för sådan undervisning beredas genom lämpliga förskjutningar i tjänstgöringen.

3. Vad i 1 och 2 mom. föreskrivits beträffande undervisning och handledning gäller i tillämpliga delar jämväl beträffande prövning, som avser att uttröna, huruvida underlydande tjänsteman rätt förstått och väl tillägnat sig meddelad undervisning.

§ 27.

1. Utöver den undervisning och handledning, som i 25 och 26 §§ omförmäles, må särskilt å platser, där ett större antal tjänstemän äro anställda, genom vederbörande chefsmyndighets försorg anordnas föredrag och förevisningar i ämnen, som beröra tulltjänsten eller i övrigt kunna vara av nytta eller intresse för underlydande personal. Tulltjänsteman eller annan person, som för sådant ändamål utarbetat föredrag, må på därom av vederbörande chefsmyndighet hos generaltullstyrelsen gjord framställning kunna för sitt arbete tillerkännas skäligt arvode. Föredrag, som av generaltullstyrelsen prövas vara av särskilt värde, tryckes genom styrelsens försorg och utdelas till de olika tullplatserna.

*Föredrag och
förevisningar.*

2. Föredrag eller förevisning, varom ovan nämnts, skall kungöras medelst anslag å vederbörande tullplatser eller, där så befinnes lämpligt, genom utfärdande av kallelselistor. Det åligger vederbörande chefsmyndighet att vidtaga åtgärder för att personalen må kunna så mangrant som möjligt komma tillstädes vid föredrag eller förevisning, som här avses.

B. Utbildning genom undervisningskurser.

§ 28.

1. I ändamål att bibringa tullpersonalen sådana för tjänsten erforderliga kunskaper och färdigheter, som icke kunna i nöjaktig mån förvärfvas i samband med tjänstgöringen, låter generaltullstyrelsen föranstalta om särskilda undervisningskurser i för tulltjänsten behövligen kunskapsgränar. Sådana undervisningskurser anordnas i mån av behov och med det antal deltagare, som för varje särskilt fall bestämmes.

Undervisningskurser.

2. De undervisningskurser, som i detta reglemente avses, äro av följande slag:

- tullelevkurser;
- tullkontoristkurser;
- kustöveruppsyningsmanskurser;
- gränsöveruppsyningsmanskurser;
- motorskötarekurser;
- fortbildningskurser för packhustjänstemän;
- föreläsningskurser i administrativa och nationalekonomiska ämnen;
- instruktionskurser för handledare;

undervisningskurser i främmande språk samt korrespondenskurser.

3. Utöver de undervisningskurser, som i 2 mom. omförmälas, anordnas särskilda kurser, i den mån sådana finnas vara av behovet påkallade

§ 29.

Ansökning.

1. Ansökning om inträde i undervisningskurs skall ställas till generaltullstyrelsen och ingivas till vederbörande chefsmyndighet. Ansökningen skall åtföljas av tjänstgöringsintyg, personalkort i avskrift samt de övriga handlingar, sökanden önskar återopa.

2. Senast inom fjorton dagar efter ansökningstidens utgång eller, om särskild ansökningstid icke föreskrivits, efter emottagandet av ansökning skall vederbörande chefsmyndighet med eget yttrande överlämna inkomna ansökningar till generaltullstyrelsen. Därvid skall myndigheten å särskild över ansökningarna uppgjord förteckning uppföra de sökande i den ordning, vari de anses böra ifrågakomma till intagande i kurs.

§ 30.

*Inträdes-
prövning.*

1. Inträdesprövning, som jämlikt bestämmelserna i 38 § 2 mom. skall föregå inträde i tullelevkurs, förrättas vid tullverkets undervisningsanstalt och försiggår å den tid och i den ordning, som generaltullstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer.

2. Inträdesprövning till annan undervisningskurs, för vilken enligt bestämmelserna i detta reglemente särskild sådan prövning erfordras, förrättas å en och samma dag över hela riket och å plats, som av vederbörande chefsmyndighet bestämmes, dock så vitt möjligt å sökandens tjänstgöringsort eller i närheten av densamma. Sedan generaltullstyrelsen meddelat myndigheten ej mindre dagen för prövningen och den tid, som anslagits för densamma, än även vilka av de sökande, som blivit till inträdesprövning uttagna, skola dessa av myndigheten anmodas att på egen bekostnad och å tid och plats, som närmare angives, inställa sig för undergående av sådan prövning.

3. Inträdesprövning, som i 2 mom. omförmäles, skall försiggå under kontroll av vederbörande chefsmyndighet eller av förman eller annan överordnad tjänsteman, som av myndigheten därtill förordnas. Prövning, som här sägs, är uteslutande skriftlig och avser besvarandet och lösandet av för ändamålet lämpade frågor och uppgifter, vilka i erforderligt antal tillställas vederbörande chefsmyndighet för att vid början av prövningen utdelas till deltagarna i densamma. Omedelbart efter avslutad prövning skall myndigheten insända svaren och lösningarna till generaltullstyrelsen.

§ 31.

Betyg.

1. Vid avgivande av betyg över genomgången undervisningskurs skola följande vitsord användas:

för uppförande: mycket gott, gott, mindre gott;
för flit: mycket god, god, mindre god;

för kunskaper och färdigheter: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, icke utan beröm godkänd, godkänd, icke fullt godkänd, otillräcklig.

2. Betyg över vid tullverkets undervisningsanstalt genomgången kurs utfärdas enligt fastställt formulär (bilaga 7) och undertecknas av föreståndaren för undervisningsanstalten samt vederbörande kursföreståndare. Betyg över annan kurs utfärdas på det sätt, som generaltullstyrelsen för varje särskilt fall bestämmer.

§ 32.

Kursdeltagare, som visat bristande intresse eller förmåga att tillägna sig de kunskaper, undervisningen är avsedd att bibringa, eller som begått svårare förseelse eller eljest låtit klandervärt uppförande komma sig till last, må på anmälan av föreståndaren för undervisningsanstalten eller, beträffande kurs, som anordnas annorstädes än vid undervisningsanstalten, av vederbörande chefsmyndighet, kunna av generaltullstyrelsen skiljas från kursen.

Kursdeltagares skiljande från undervisningskurs.

§ 33.

1. Kursdeltagare, som på grund av omständighet, över vilken han icke själv kunnat råda, nödgats avbryta sin utbildning, må av generaltullstyrelsen kunna medgivas tillträde till ytterligare en undervisningskurs eller viss del av sådan kurs. Kursdeltagare, som på grund av annan omständighet avbrutit sin utbildning eller underkänts i den examen, som enligt bestämmelserna i detta reglemente skall avsluta vissa undervisningskurser, må icke äga tillträde till ny kurs.

Tillträde till ny kurs samt omprövning.

2. Kursdeltagare, som underkänts i examen, varom i föregående moment nämnes, må kunna undergå omprövning, därest generaltullstyrelsen på grund av särskilda omständigheter finner anledning bereda tillfälle därtill.

2. Särskilda bestämmelser för olika slag av personal.

A. Utbildning av aspiranter.

a. Utbildning till extra ordinarie kammarskrivare.

§ 34.

1. Utbildning av kammarskrivaraspirant till extra ordinarie kammarskrivare sker dels genom praktisk-teoretisk utbildningstjänstgöring, dels genom en särskild teoretisk undervisningskurs, benämnd tullelevkurs.

Utbildningstjänstgöring och tullelevkurs.

2. Tjänsteman, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna enligt avdelning B i 9 § av avlösningsreglementet, må på därom hos generaltullstyrelsen gjord ansökning kunna undergå utbildning till extra ordinarie kammarskrivare under förutsättning:

att han varit anställd i ordinarie tjänst vid tullverket under minst två år;

att han av vederbörande chefsmyndighet förklarats synnerligen lämplig att befordras till kammarskrivare; samt

att han medelst betyg, som av generaltullstyrelsen godkännes, styrker sig äga de kunskaper i svenska, tyska och engelska språken, geografi samt fysik och kemi, som motsvara betyget godkänd i studentexamen; skolande, vad sistnämnda ämne beträffar, erfordras kunskaper, som motsvara sagda betyg i studentexamen på realgymnasiet.

§ 35.

Plats och tid för utbildningstjänstgöringen.

1. Utbildningstjänstgöringen äger rum vid någon för ändamålet lämpad, medelstor tullkammare och börjar omkring den 1 september samt pågår till omkring den 15 augusti påföljande år.

2. Tjänsteman, som i 34 § 2 mom. sägs, må kunna av generaltullstyrelsen medgivas den avkortning av utbildningstjänstgöringen, vartill den sökandes förutvarande tjänstgöring i tullverket kan anses föranleda.

§ 36.

Utbildningstjänstgöringens syfte.

Utbildningstjänstgöringen har till syfte dels att bibringa kammarskrivaraspiranten de praktiska insikter och färdigheter, som äro erforderliga för att den efterföljande, teoretiska undervisningskursen skall bliva i avsedd mån fruktbringande, dels att uttröna, huruvida aspiranten besitter sådana egenskaper, att han kan väntas bliva för tulltjänsten lämplig. Därjämte har utbildningstjänstgöringen till syfte att bereda aspiranten tillfälle att under sakkunnig ledning inhämta det särskilda kunskapsmått i ämnena tullbehandlingsteknik med varukänedom, författningskunskap jämte kamerala göromål, kemi samt tyska och engelska språken, som enligt anvisningarna i den för aspirantutbildningen utgivna handboken erfordras för inträde i tullelevkursen.

§ 37.

Handledning och undervisning under utbildningstjänstgöring.

1. Kammarskrivaraspirant skall under utbildningstjänstgöringen stå under uppsikt av en av generaltullstyrelsen förordnad tjänsteman i egenskap av handledare, vilken tjänsteman skall hava genomgått den i detta reglemente föreskrivna instruktionskursen för handledare.

I enlighet med en av generaltullstyrelsen fastställd plan över utbildningstjänstgöringen (bilaga 8) skall handledaren i samråd med vederbörande chefsmyndighet i detalj ordna aspirantens utbildning samt lämna den övriga personalen erforderliga anvisningar rörande densamma. Å nämnda plan skola föreståndarna för de olika arbetsområdena intyga, huruvida aspiranten fullgjort den i planen föreskrivna utbildningstjänstgöringen.

2. Såväl handledare som aspiranter skola stå under befäl av vederbörande chefsmyndighet. Det åligger denna liksom all övrig vid tullförvaltningen anställd personal att så långt tjänsten medgiver bidra till aspirants utbildning.

3. Kammarskrivaraspirant må under inga omständigheter utan överinseende handläggas förekommande göromål. Det åligger handledaren att tillse, att aspiranten vid deltagande i packhus- och bevakningsgöromål bär för honom lämpat tjänstetecken.

4. Med avseende på kammarskrivaraspirants handledning och undervisning skola i övrigt gälla dels de allmänna bestämmelserna i 25—27 §§, dels ock de särskilda föreskrifter, som under loppet av förenämnda instruktionskurs blivit handledaren meddelade.

§ 38.

1. Vid slutet av den praktiska utbildningstjänstgöringen skall vederbörande chefsmyndighet avgiva utlåtande å fastställt formulär (bilaga 9) rörande kammarskrivaraspirants förhållande i och utom tjänsten samt hans lämplighet för densamma. Utlåtandet insändes till generaltullstyrelsen senast fjorton dagar före utbildningstjänstgöringens slut. Samtidigt därmed insändes den i 37 § 1 mom. omförmälda planen över utbildningstjänstgöringen.

Utlåtande och inträdesprövning.

2. Med stöd av i föregående moment omförmälda utlåtanden avgör generaltullstyrelsen vilka aspiranter, som skola ifrågakomma till intagning i tullelevkursen. Före intagningen skola dessa undergå i 30 § 1 mom. omnämnd inträdesprövning, vilken prövning avser att utröna, huruvida aspirant besitter erforderliga kunskaper i de ämnen, som i 36 § angivas.

3. Kammarskrivaraspirant, som godkänts i inträdesprövningen, beordras att genomgå tullelevkurs.

§ 39.

1. Tullelevkursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och börjar omkring den 16 augusti samt pågår till omkring den 21 december.

Plats och tid för tullelevkursen samt i densamma ingående läroämnen.

2. Läroämnena i tullelevkursen äro tullbehandlingsteknik med varukännedom, författningskunskap jämte kamerala göromål, kemi samt tyska och engelska språken. Undervisningen i de olika läroämnena meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 a).

§ 40.

1. Vid slutet av tullelevkursen anställs examen å den tid och i den ordning, som av generaltullstyrelsen bestämmes.

Examen och betyg.

2. Betyg över avlagd examen tilldelas den, som erhållit minst betyget godkänd i samtliga läroämnen. Dock må dylikt betyg jämväl kunna tilldelas den, som i ett av de främmande språken erhållit betyget icke fullt godkänd, såvida han i ett av ämnena tullbehandlingsteknik med varukännedom eller författningskunskap jämte kamerala göromål erhållit högre betyg än godkänd.

b. Utbildning till annan extra ordinarie befattning.

§ 41.

1. Utbildning av aspirant till befattning såsom extra ordinarie expeditionsvakt, gränsuppsyningsman, kustbevakningsbiträde, tullvakt, kontorsskrivare och skrivbiträde sker genom teoretisk-praktisk utbildningstjänstgöring.

Utbildningstjänstgöring samt plats och tid för densamma.

2. Utbildningstjänstgöringen äger rum å den plats och hos den tullförvaltning, som av generaltullstyrelsen bestämmes, samt omfattar en tid av ett år, räknat från den dag, då aspiranten första gången inträdde i tjänstgöring, dock att generaltullstyrelsen på framställning av vederbörande chefsmyndighet må kunna medgiva den avkortning eller föreskriva den förlängning av utbildningstjänstgöringen, som i särskilda fall anses påkallad.

§ 42.

*Utbildnings-
tjänstgörin-
gens syfte.*

Utbildningstjänstgöringen har till syfte dels att bibringa aspiranten de praktiska insikter och färdigheter, som äro erforderliga för bestridande av den befattning, till vilken han närmast kan komma att befordras, dels ock att uttröna, huruvida aspiranten besitter sådana egenskaper, att han kan väntas bliva för tulltjänsten lämplig. Därjämte har utbildningstjänstgöringen till syfte att bibringa aspiranten kännedom om de tjänsteföreskrifter, som reglera det arbete, i vilket han inövas.

§ 43.

*Handledning,
undervisning
och prövning
under utbild-
ningstjänst-
göring.*

1. Under utbildningstjänstgöring skall aspirant så vitt möjligt deltaga i alla göromål, som tillhöra den befattning, till vilken han närmast kan komma att befordras. Jämsides med den praktiska utbildningen skall aspiranten inlära dels de allmänna bestämmelser, som finnas meddelade i den för aspirantutbildningen utgivna handboken, dels ock de särskilda tjänsteföreskrifter, om vilka aspiranten jämlikt anvisningarna i nämnda handbok skall äga kännedom.

2. Undervisning och handledning skall ordnas så, att handbokens bestämmelser liksom de övriga tjänsteföreskrifter, som avse den praktiska tjänstgöring, med vilken aspirant sysselsättes, på ett möjligast intresseväckande sätt påvisas och förklaras, allt efter som den praktiska utbildningen fortskrider. Det åligger ledaren av utbildningen att genom frågor övertyga sig om att det genomgångna riktigt uppfattats.

3. Sedan aspirantens erfarenheter vidgats och det huvudsakliga av handbokens bestämmelser och övriga tjänsteföreskrifter muntligen förklarats, skall aspiranten för provnings undergående föreläggas att inom utsatt tid inlära nämnda bestämmelser och föreskrifter. Dylig prövning skall anställas minst en gång i månaden och ordnas så, att ifrågavarande bestämmelser och föreskrifter hinna att fullständigt genomgås före utbildningstjänstgöringens slut.

4. Aspirant, som här avses, må icke användas i tjänstgöring på eget ansvar med mindre han prövats äga praktisk förfarenhet i samma tjänstgöring ävensom erforderliga insikter i de för densamma gällande föreskrifter.

5. Med avseende på aspirantens handledning, undervisning och prövning under utbildningstjänstgöringen skola i övrigt gälla de allmänna bestämmelserna i 25—27 §§. Ledaren av utbildningen skall genom personligt övervakande av aspirantens utbildning söka för-

värva en för ett rättvist bedömande erforderlig kännedom om aspiranten.

§ 44.

1. Vid slutet av utbildningstjänstgöringen skall aspiranten undergå muntlig slutprövning i handbokens bestämmelser och de särskilda tjänsteföreskrifter, om vilka denne jämlikt anvisningarna i nämnda handbok skall äga kännedom. Slutprövningen skall förrättas inför vederbörande chefsmyndighet och äga rum å tid och plats, som av nämnda myndighet bestämes, dock så vitt möjligt å aspirantens tjänstgöringsort eller i närheten av densamma.

*Slutprövning
och utlåtande.*

2. Efter förrättad slutprövning skall vederbörande chefsmyndighet avgiva utlåtande å fastställt formulär (bilaga 10), dels rörande aspirantens kännedom om handbokens bestämmelser och övriga tjänsteföreskrifter, dels ock beträffande hans förhållande i tjänsten och lämplighet för densamma. Utlåtandet insändes till generaltullstyrelsen senast fjorton dagar före utbildningstjänstgöringens slut.

B. Utbildning till befattning såsom tullkontorist eller till viss befattning såsom tullöveruppsyningsman.

§ 45.

Utbildning till befattning såsom tullkontorist eller till sådan tullöveruppsyningsmansbefattning, med vilken äro förenade tullbehandlingsbestyr eller kamerala göromål, sker genom en särskild undervisningskurs, benämnd tullkontoristkurs.

*Tullkontorist-
kurs.*

§ 46.

1. För att vinna inträde i tullkontoristkurs erfordras:

att hava varit anställd i ordinarie tjänst vid tullverket under minst 2 år;

att av vederbörande chefsmyndighet hava förklarats lämplig för befordran till befattning, som i 45 § sägs;

att ej hava överskridit 35 års ålder; samt

att vid inträdesprövning, som i 30 § 2 och 3 mom. omförmäles, hava visat sig äga de kunskaper i svenska språket, räkning samt tyska och engelska språken, som motsvara vitsordet godkänd i vid tullverkets undervisningsanstalt genomgångna korrespondenskurser i ämnena svensk uppsatsskrivning, räknelära samt tyska och engelska språken.

*Inträdes-
villkor.*

2. På generaltullstyrelsen ankommer att i särskilda fall medgiva undantag från i föregående moment meddelad föreskrift rörande viss åldersgräns såsom villkor för inträde i tullkontoristkurs. Likaledes ankommer på generaltullstyrelsen att, då särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja ansökning om inträde i sådan kurs, oaktat den sökande vid föreskriven inträdesprövning underkänts i ett av ämnena tyska och engelska språken.

§ 47.

- Plats och tid för tullkontoristkursen samt i densamma ingående läroämnen.*
1. Tullkontoristkursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 10 veckor.
 2. Läroämnena i tullkontoristkursen äro tullbehandlingsteknik med varukännedom och författningskunskap jämte kamerala göromål samt tyska och engelska språken. Undervisningen i de olika läroämnena meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 b).

§ 48.

- Examen och betyg.*
1. Vid slutet av tullkontoristkursen anställes examen å den tid och i den ordning, som av generaltullstyrelsen bestämmes.
 2. Betyg över avlagd tullkontoristexamen tilldelas den, som erhållit minst betyget godkänd i samtliga läroämnen. Dock må sådant betyg jämväl kunna tilldelas den, som i ett av de främmande språken erhållit lägre betyg än godkänd, såvida han i ett av ämnena tullbehandlingsteknik med varukännedom eller författningskunskap jämte kamerala göromål erhållit högre betyg än godkänd.

§ 49.

- Kompetens.*
- För befordran till befattning såsom tullkontorist eller till överuppsyningsmansbefattning, med vilken äro förenade tullbehandlingsbestyr eller kamerala göromål, fordras att hava erhållit betyg över avlagd tullkontoristexamen.

C. Utbildning till befattning såsom kustöveruppsyningsman.

§ 50.

- Kustöveruppsyningsmanskurs.*
- Utbildning till befattning såsom kustöveruppsyningsman sker genom en särskild undervisningskurs, benämnd kustöveruppsyningsmanskurs.

§ 51.

- Inträdesvillkor.*
1. För att vinna inträde i kustöveruppsyningsmanskurs erfordras:
 - att hava varit anställd i ordinarie tjänst vid tullverkets kustbevakning under minst 2 år;
 - att av vederbörande chefsmyndighet hava förklarats lämplig för befordran till kustöveruppsyningsman;
 - att ej hava överskridit 35 års ålder, samt
 - att vid inträdesprövning, som i 30 § 2 och 3 mom. omförmäles, hava visat sig äga kunskaper i svenska språket, räkning samt tyska och engelska språken, som motsvara vitsordet godkänd i vid tullverkets undervisningsanstalt genomgångna korrespondenskurser i ämnena svensk uppsatsskrivning, räknelära samt tyska och engelska språken.
 2. På generaltullstyrelsen ankommer att i särskilda fall medgiva undantag från i föregående moment meddelad föreskrift rörande viss åldersgräns såsom villkor för inträde i kustöveruppsyningsmanskurs.

Likaledes ankommer på generaltullstyrelsen att, då särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja ansökning om inträde i sådan kurs, oaktat den sökande vid föreskriven inträdesprövning underkänts i ett av ämnena tyska och engelska språken.

§ 52.

1. Kustöveruppsyningsmanskursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 10 veckor.

2. Läroämnena i kustöveruppsyningsmanskursen äro författningskunskap jämte kamerala göromål, spaningstjänst, navigation, sjömanskap, geometri samt tyska och engelska språken. Undervisningen i de olika läroämnena meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 c).

Plats och tid för kustöveruppsyningsmanskursen samt i densamma ingående läroämnena.

§ 53.

1. Vid slutet av kustöveruppsyningsmanskursen anställes examen å den tid och i den ordning, som av generaltullstyrelsen bestämmes.

2. Betyg över avlagd kustöveruppsyningsmansexamen tilldelas den, som erhållit minst betyget godkänd i samtliga läroämnena. Dock må sådant betyg jämväl kunna tilldelas den, som i ett av de främmande språken erhållit lägre betyg än godkänd, såvida han i ett av ämnena författningskunskap jämte kamerala göromål eller navigation erhållit högre betyg än godkänd.

Examen och betyg.

§ 54.

För befordran till befattning, såsom kustöveruppsyningsman fordras att hava erhållit betyg över avlagd kustöveruppsyningsmansexamen.

Kompetens.

D. Utbildning till befattning såsom gränsöveruppsyningsman eller till viss befattning såsom gränsuppsyningsman.

§ 55.

Utbildning till befattning såsom gränsöveruppsyningsman eller till sådan gränsuppsyningsmansbefattning, med vilken äro förenade tullbehandlingsbestyr, sker genom en särskild undervisningskurs, benämnd gränsöveruppsyningsmanskurs.

Gränsöveruppsyningsmanskurs.

§ 56

1. För att vinna inträde i gränsöveruppsyningsmanskurs erfordras: att hava varit anställd i ordinarie tjänst vid tullverkets gränsbevakning under minst 2 år;

att av vederbörande chefsmyndighet hava förklarats lämplig för befordran till gränsöveruppsyningsman;

att ej hava överskridit 35 års ålder; samt

att vid inträdesprövning, som i 30 § 2 och 3 mom. omförmäles, hava visat sig äga kunskaper i svenska språket och räkning, som motsvara vitsordet godkänd i vid tullverkets undervisningsanstalt genom-

Inträdesvillkor.

gångna korrespondenskurser i ämnena svensk uppsatsskrivning och räknelära.

2. På generaltullstyrelsen ankommer att i särskilda fall medgiva undantag från i föregående moment meddelad föreskrift rörande viss åldersgräns såsom villkor för inträde i gränsöveruppsyningsmanskurs.

§ 57.

Plats och tid för gränsöveruppsyningsmanskursen samt i densamma ingående läroämnen.

1. Gränsöveruppsyningsmanskursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 6 veckor.

2. Läroämnena i gränsöveruppsyningsmanskursen äro tullbehandlingsteknik med varukännedom, författningskunskap jämte kamerala göromål samt spaningstjänst. Undervisningen i de olika läroämnena meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 d).

§ 58.

Examen och betyg.

1. Vid slutet av gränsöveruppsyningsmanskursen anställs examen å den tid och i den ordning, som av generaltullstyrelsen bestämmes.

2. Betyg över avlagd gränsöveruppsyningsmansexamen tilldelas den, som erhållit minst betyget godkänd i samtliga läroämnen.

§ 59.

Kompetens.

För befordran till befattning såsom gränsöveruppsyningsman fordras att hava erhållit betyg över avlagd gränsöveruppsyningsmansexamen.

Då generaltullstyrelsen prövar sådant nödigt, skall dylikt betyg jämväl krävas för befordran till gränsuppsyningsmansbefattning, med vilken äro förenade tullbehandlingsbestyr.

E. Utbildning till motorskötare.

§ 60.

Motorskötarekurs.

Utbildning till motorskötare sker genom en särskild undervisningskurs, benämnd motorskötarekurs.

§ 61.

Inträdesvillkor.

1. För att vinna inträde i motorskötarekurs erfordras:
att under sammanlagt minst 1 år hava bestritt effektiv tjänstgöring å tulljagare eller tullbåt;

att hava arbetat i mekaniskt yrke under minst 2 år och hava genomgått lärlingsskola för mekaniker eller att på annat sätt hava erhållit motsvarande utbildning av den omfattning, att densamma kan anses utgöra en god förberedelse för den fortsatta utbildningen i motorskötarekursen;

att av vederbörande förman hava förklarats lämplig att användas såsom motorskötare;

att hava väl vitsordad tjänstgöring;

att ej hava överskridit 30 års ålder; samt att vid inträdesprövning, som i 30 § 2 och 3 mom. omförmäles, hava visat sig äga kunskaper i svenska språket och räkning, som motsvara vitsordet godkänd i vid tullverkets undervisningsanstalt genomgångna korrespondenskurser i ämnena svensk uppsatsskrivning och räknelära.

2. På generaltullstyrelsen ankommer att i särskilda fall medgiva undantag från i föregående moment meddelad föreskrift beträffande viss ålder såsom villkor för inträde i motorskötarekurs.

§ 62.

1. Motorskötarekursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 7 veckor.
2. Läroämnena i motorskötarekursen äro motorlära och motorlaborationer. Undervisningen meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 e).

Plats och tid för motorskötarekursen samt i densamma ingående läroämnena.

§ 63.

1. Vid slutet av kursen anställes examen å den tid och i den ordning, som av generaltullstyrelsen bestämmes.
2. Betyg över avlagd examen tilldelas den, som erhållit minst betyget godkänd i vart och ett av de läroämnena, som ingå i kursen.

Examen och betyg.

§ 64.

För anställning såsom motorskötare å tulljagare fordras att hava erhållit betyg över avlagd motorskötareexamen.

Kompetens.

F. Utbildning av packhustjänstemän.

§ 65.

Utbildning av tjänstemän, som innehava befattning av kammarskri- vares eller högre grad och som till mera betydande omfattning hava sig anförtrodda tullbehandlingsgöromål, sker genom särskilda fortbildningskurser.

Fortbildningskurs.

§ 66.

1. Inträde i fortbildningskurs kan vinnas av i föregående paragraf omförmäld tjänsteman, som har väl vitsordad tjänstgöring och som under tjänstgöring å ordinarie befattning deltagit i tullbehandlingsgöromål under sammanlagt minst 5 år.

Inträdesvillkor.

2. På generaltullstyrelsen ankommer att, då särskilda omständigheter därtill föranleda, bevilja ansökning om inträde i fortbildningskurs, oaktat den sökande icke uppfyllt i föregående moment föreskrivna villkor rörande viss tids deltagande i tullbehandlingsgöromål.

3. Sökande, som förestår packhus, packhusavdelning eller tullbehandlingsexpedition, äger företräde vid antagning till undervisningskurs, som här avses.

§ 67

- Plats och tid för kursen samt i densamma ingående läroämnen.*
1. Fortbildningskursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 7 veckor.
 2. Läroämnena i fortbildningskursen äro tullbehandlingsteknik med varukännedom samt kemi. Undervisningen meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 f).

§ 68.

Intyg över genomgången fortbildningskurs.

Efter avslutad fortbildningskurs äger kursdeltagare, som med nit och intresse tillgodogjort sig den meddelade undervisningen, att erhålla intyg om att han genomgått sådan kurs.

G. Utbildning i administrativa och nationalekonomiska ämnen.

§ 69

Föreläsningskurs.

Utbildning i administrativa och nationalekonomiska ämnen sker genom en särskild föreläsningskurs.

§ 70.

- Inträdesvillkor.*
1. Inträde i föreläsningskurs, som här avses, kan vinnas av sådan tjänsteman av kammarskrivares eller högre grad, som har väl vitsordad tjänstgöring, som uppnått 30 men icke överskridit 50 års ålder, och som under sin tjänstgöring ådagalagt egenskaper, vilka berättiga till antagandet, att han skall kunna väl tillägna sig den meddelade undervisningen och göra densamma fruktbringande för tullverket.
 2. På generaltullstyrelsen ankommer att i särskilda fall medgiva undantag från i föregående moment meddelad föreskrift rörande viss ålder såsom villkor för inträde i föreläsningskurs.
 3. Sökande, som innehar befattning, med vilken äro förenade administrativa och organisatoriska göromål av mera krävande art, äger företräde vid antagning i föreläsningskurs.

§ 71.

- Plats och tid för kursen samt i densamma ingående ämnen.*
1. Föreläsningskursen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 4 veckor.
 2. Undervisningen meddelas genom föreläsningsserier i författningskunskap, nationalekonomi, statistik, statskunskap och rättskunskap. Föreläsningarna hållas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan (bilaga 11 g).

§ 72.

Intyg över genomgången föreläsningskurs.

Efter avslutad föreläsningskurs äger kursdeltagare, som med nit och intresse tillgodogjort sig den meddelade undervisningen, att erhålla intyg om att han genomgått sådan kurs.

H. Utbildning av handledare.

§ 73.

Utbildning av de i 37 § omförmälda handledarna sker genom en särskild instruktionskurs.

Instruktionskurs.

§ 74.

1. Inträde i instruktionskurs för handledare kan vinnas av sådan tjänsteman av tullkontrollörs eller högre grad, som har väl vitsordad tjänstgöring, som uppnått 30 men icke överskridit 50 års ålder, som under sin tjänstgöring förvärvat mångsidig praktisk erfarenhet och omfattande teoretiska insikter i olika grenar av tulltjänsten, och som ådagalagt vilja och förmåga att i tjänsten meddela undervisning åt underordnad personal.

Inträdesvillkor.

2. På generaltullstyrelsen ankommer att i särskilda fall medgiva undantag från i föregående moment meddelad föreskrift rörande viss ålder såsom villkor för inträde i instruktionskurs.

§ 75.

1. Instruktionskursen för handledare förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och omfattar en tid av omkring 2 veckor.

2. Undervisningen meddelas genom kortare föreläsningsserier i undervisningslära och metodik. Föreläsningarna hållas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd plan.

Plats och tid för kursen samt i densamma ingående ämnen.

§ 76.

Efter avslutad instruktionskurs äger kursdeltagare, som med nit och intresse tillgodogjort sig den meddelade undervisningen, att erhålla intyg om att han genomgått sådan kurs.

Intyg över genomgången instruktionskurs.

J. Utbildning i främmande språk.

§ 77.

Efter av vederbörande chefsmyndighet hos generaltullstyrelsen gjord framställning må, då styrelsen prövar sådant nödigt, anordnas särskilda undervisningskurser i främmande språk för hos myndigheten anställda manliga ordinarie och extra ordinarie tjänstemän, tillhörande någon av lönegraderna 1—8.

Språkkurser.

§ 78.

1. För att vinna inträde i språkkurs erfordras att hava väl vitsordad tjänstgöring. Då kursen avser undervisning i tyska eller engelska språket kräves dessutom att i det av dessa ämnen, som ingår i kursen, hava med godkända vitsord genomgått tullverkets korrespondenskurser eller att i nämnda ämne äga motsvarande kunskapsmått.

Inträdesvillkor och ansökning.

2. Ansökning om inträde i språkkurs skall ingivas till vederbö-

rande chefsmyndighet, på vilken det ankommer att avgöra, vilka av de sökande som skola beviljas inträde i kursen.

§ 79.

Undervisningsplan, provning och betyg.

1. Undervisningen i språkkurs meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan, till vilken vederbörande chefsmyndighet har att avgiva förslag. Det åligger nämnda myndighet att övervaka kursen och att tillhandagå vederbörande lärare med erforderliga råd och upplysningar.

2. Vid kursens slut förrättas provning inför chefsmyndigheten, som har att tillsammans med vederbörande lärare utfärda betyg, varvid endast vitsorden godkänd och icke godkänd skola komma till användning. Betyget undertecknas av vederbörande chefsmyndighet.

§ 80.

Redogörelse för språkkurs.

Senast en månad efter kursens avslutande skall vederbörande chefsmyndighet till generaltullstyrelsen ingiva redogörelse för densamma.

K. Undervisning per korrespondens.

§ 81.

Korrespondenskurs.

För utbildning i sådana ämnen, i vilka enligt bestämmelserna i detta reglemente erfordras ett visst kunskapsmått redan före inträdet i undervisningskurs, anordnas undervisning per korrespondens i s. k. korrespondenskurser.

§ 82

Inträdesvillkor och ansökning.

1. Inträde i korrespondenskurs kan vinnas av en var aspirant och extra ordinarie eller ordinarie tjänsteman, som har väl vitsordad tjänstgöring.

2. Ansökning om inträde i korrespondenskurs ingives i den ordning, som i 29 § sägs, och vid den tidpunkt, då den sökande har för avsikt att påbörja studierna.

§ 83.

Platsen för korrespondenskurserna, läroämnena och undervisningsplan.

1. Undervisningskurserna äro förlagda till tullverkets undervisningsanstalt.

2. Läroämnena i kurserna äro svenska språket, räknelära samt tyska och engelska språken. Undervisningen i de olika läroämnena meddelas i enlighet med av generaltullstyrelsen fastställd undervisningsplan.

§ 84.

Betyg.

Betyg över genomgången korrespondenskurs tilldelas kursdeltagare, som fullständigt genomgått samtliga de ämnen, till vilka han anmält sig. Dock må på därom hos tullverkets undervisningsanstalt gjord ansökan betyg jämväl kunna tilldelas kursdeltagare, som endast genomgått visst ämne eller del av sådant ämne.

MOTIVERING

till

förslaget till reglemente för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket.

Kap. I. Tullpersonalens indelning och benämning.

De blivande, allmänna bestämmelserna rörande tullpersonalens indelning och benämning, torde, såsom för närvarande är fallet, böra inrymmas i instruktionen för generaltullstyrelsen och i tjänstgöringsreglementet. Därjämte komma dylika bestämmelser, i den mån de röra de ordinarie tjänstemännen, att återfinnas i den till avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen. Då det emellertid torde få anses lämpligt, att jämväl reglementet för tullpersonalens antagning och utbildning återgiver ifrågavarande bestämmelser i den omfattning, som erfordras för vinnande av en allmän överblick av tullverkets personalförhållanden, hava vi i det inledande kapitlet lämnat en redogörelse för de särskilda slagen av personal och de olika befattningshavarnas benämning. Då denna redogörelse, i vad den avser de extra ordinarie tjänstemännen, aspiranterna och de extra befattningshavarna, tänkes vara baserad på och utgöra en sammanfattning av ovan berörda, ännu ej fastställda bestämmelser, må inledningskapitlet jämväl anses innefatta förslag till grundlinjer för bestämmelserna ifråga.

§ 1.

Beträffande den föreslagna gruppindelningen av personalen, hava vi utgått från den förutsättningen, att den enda indelningsgrund, som hädanefter kan komma till användning, är den, som betingas av personalens mer eller mindre fasta anställning. Ur denna synpunkt böra givetvis de ordinarie tjänstemännen intaga det första och de extra befattningshavarna det sista rummet i indelningsraden. Av de tvenne övriga personalgrupperna, de extra ordinarie tjänstemännen och aspiranterna, komma de förra att erhålla en fastare ställning än de senare, varför ordningsföljden dem emellan bör bliva den föreslagna.

Med hänsyn till att den av omorganisationen medförda, långt gående differentieringen av tullverkets tjänstebefattningar särskilt till en början kan väntas medföra förväxlingar och missförstånd i avseende på personalgruppernas omfattning och de olika befattningshavarnas benämning, har varje särskild personalgrupp definierats, var-

§§ 2-3 samt
§ 6.

jämte uttryckligen angivits, huru befattningshavarna inom varje grupp skola benämnas i antagningsbevisen, vid skriftväxling i tjänsten o. s. v.

I fråga om benämningarna å de ordinarie tjänstemännen har endast hänvisats till den tjänsteförteckning, som kommer att vidfogas avlöningsreglementet. Beträffande de övriga befattningshavarna hava vi däremot ansett oss böra föreslå en bestämd terminologi. Vid upprättandet av densamma hava vi utgått ifrån, att de extra tjänstemännens benämning bör hänsyfta på den *lägsta* ordinarie befattningen inom vederbörande tjänstegrupp. Visserligen kan häremot invändas, att benämningen icke blir fullt riktig, eftersom exempelvis en extra ordinarie tullvakt i många fall torde, på grund av att de ordinarie tullvaktstjänsterna äro jämförelsevis fåtaliga, komma att befordras direkt till tillsyningsman, men denna omständighet har icke synts oss vara av beskaffenhet, att den bör föranleda en uppdelning av vederbörande e. o. tjänstemän i exempelvis e. o. tullvakter och e. o. tillsyningsmän. Visserligen skall enligt föreskrifterna i 5 § av kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare e. o. tjänsteman hänföras till lönegrad med ordningsnummer motsvarande det, som i löneplanen för ordinarie tjänstemän angiver lönegraden för en ordinarie befattningshavare med närmast jämförliga arbetsuppgifter. Men då nämnda kungörelse å andra sidan föreskriver, att vid inrättandet av extra ordinarie befattning skall noggrant iakttagas, att densamma icke hänföres till högre lönegrad än som oundgängligen kräves med hänsyn till de med befattningen förenade arbetsuppgifter, och då tillsyningsmännen och tullvakterna komma att få tämligen likartade arbetsuppgifter, lär det icke kunna anses motiverat att inrätta särskilda befattningar för e. o. tillsyningsmän.

§ 4. Aspiranterna böra lämpligen benämnas allt efter den lägsta extra ordinarie befattning, till vilken de närmast kunna komma att befordras.

§ 5. Beträffande de extra befattningshavarna kunde ifrågasättas, huruvida det icke borde vara tillräckligt att helt enkelt använda benämningen extra befattningshavare på varje person, som antagits för tillgodoseende av ett mer eller mindre tillfälligt behov av arbetskraft. Emellertid torde det av praktiska skäl vara önskvärt att hava tillgång till mera detaljerade benämningar. Därvid ligger det närmast till hands att beteckna dessa befattningshavare allt efter arten av det arbete, till vilket de närmast skola användas. Då detta arbete endast undantagsvis lär bli av annan art än det, som utföres av lägsta ordinarie befattningshavare inom vederbörande tjänstegrupp, torde de extra befattningshavarna böra benämnas på samma sätt som dessa med den skillnaden, att framför benämningen sättes ordet "extra".

De av tullkommissionen föreslagna springpojkar ha synts oss lämpligen böra benämnas expeditjonsbud, och torde desamma, fastän under egen benämning, böra hänföras till personalgruppen extra befattningshavare. Ty oavsett att expeditjonsbudens anställning så till vida kommer att bli av tillfällig natur, att de när som helst kunna

avskedas, så torde de föreslagna bestämmelserna med avseende på antagningen och utbildningen av extra befattningshavare kunna med fördel tillämpas jämväl beträffande expeditiönsbuden.

Kap. II. Reglementets omfattning och tillämplighet.

Då det torde vara önskvärt, att ett reglemente av förevarande slag erhåller vidast möjliga tillämplighet, äro de föreslagna bestämmelserna avsedda att komma till användning såväl beträffande manliga som kvinnliga befattningshavare, och detta oavsett huruvida desamma äro anställda vid lokaltullförvaltningen, kust- eller gränsbevakningen eller hos generaltullstyrelsen. Dock torde reglementet icke böra tillämpas på de relativt fåtaliga befattningshavare, av vilka kommer att krävas juridisk eller annan särskild utbildning. Beträffande exempelvis sådana befattningshavare som amanuenserna å kanslibyrån torde mången gång erfordras friare former för antagningen och utbildningen än dem, som i reglementet föreskrivas. I förbigående må påpekas, att reglementet givetvis icke avser sådana utom verket stående personer — vi syfta närmast på tullexpeditiönsföreståndarna — som av generaltullstyrelsen förordnas utan ansökning.

§ 7.

Kap. III. Antagning av aspiranter.

Innan vi gå att närmare motivera de föreslagna bestämmelserna beträffande antagningen av aspiranter, anse vi oss böra redogöra för de allmänna grunder och förutsättningar, på vilka förslaget härutinnan är uppbyggt. I sammanhang härmed skola vi lämna en orienterande framställning av själva gången av antagningsförfarandet, såsom vi tänkt oss densamma. Därvid begagna vi tillfället att avgiva förslag jämväl till sådana detaljbestämmelser, som icke kunna eller böra författningsenligt fastställas.

§ 8.

Till vinnande av större planmässighet vid rekryteringen av tullverkets personal har 1914 års tullkommission föreslagit, att nyantagning av aspiranter i regel ej skall ske oftare än en gång om året och då samtidigt för hela riket, d. v. s. vid sådant tillfälle skulle antagas aspiranter till det antal, som beräknas erforderligt för ett eller flera år framåt. Ehuru vi väl inse svårigheten av att avväga detta antal så, att å ena sidan tullverkets behov av arbetskraft säkerställs och att å andra sidan överrekrytering icke äger rum, hava vi dock ansett oss böra lägga den på en gång skeende antagningen såsom grund för vårt förslag till antagningsförfarande. Ty oavsett den omständigheten, att denna form av antagning ger ökade möjligheter till jämförelse mellan de sökande och därmed till gallring bland dessa, så är den jämväl med hänsyn till aspiranternas enhetliga och rationella utbildning samt kostnaderna för antagningsproceduren att föredraga framför den successiva antagningen. Det bör ej heller förbises, att aspirantbehovets fyllande efterhand, i den mån sökande anmäla sig, kan

medföra att vid tullverket bindas personer, som mera drivits av behovet att skaffa sig en tillfällig sysselsättning än av den bestämda avsikten att för framtiden ägna sig åt tulltjänsten.

Vad antagningsförfarandet i övrigt beträffar, har tullkommissionen gjort det uttalandet, att antagning av aspiranter ej må ske, med mindre de sökande personligen inställa sig hos den antagande myndigheten eller hos dennes ombud. I detta avseende hava vi emellertid ansett oss böra gå ett steg längre och föreslå obligatorisk *uttagningsprövning* av samtliga de sökande, som ansetts böra ifrågakomma till antagning. Ty även om man fordrar personlig inställelse av de sökande, vinnes icke, såsom också kommissionen framhåller, något tillförlitligt stöd för ett omdöme i fråga om dessas karaktärsegenskaper och allmänna förutsättningar för tulltjänsten. Även med en sådan anordning bleve man så gott som uteslutande hänvisad till att bedöma vederbörandes kvalifikationer med ledning av ansökningshandlingarna, vilka dock svårigen kunna läggas till grund för ett omdöme om de sökandes lämplighet, sedd ur synpunkten av tulltjänstens speciella krav. För ett bedömande härav och till åstadkommande av bästa möjliga urval bland de sökande böra dessa underkastas en särskild prövning, som närmast borde gå ut på att i möjligaste mån utröna de sökandes intellektuella förutsättningar för tulltjänsten men som även kunde väntas giva hållpunkter för ett bedömande av deras personlighet. Denna prövning torde lämpligen böra äga rum inför en särskild nämnd, förslagsvis kallad rekryteringsnämnden. I uttagningsförfarandet bör såsom ett viktigt moment ingå psyko-teknisk prövning av de sökande för utrönandet av deras begåvning, uppmärksamhet, minne, noggrannhet och snabbhet. (Erforderliga prövningsmetoder böra, i den mån redan tillgängliga metoder icke äro för tullverkets förhållanden lämpade, utarbetas av någon på den tillämpade psykologiens område sakkunnig person under samråd med rekryteringsnämnden).

Beträffande i övrigt rekryteringsnämndens sammansättning och uppgifter samt uttagningsprövningens syfte och sättet för dess anordnande tillåta vi oss hänvisa till den föreslagna instruktionen för ifrågavarande nämnd (bilaga 2). Här vilja vi endast påpeka, att den i instruktionen föreslagna kunskapsprövningen blir en nödvändig följd av de kompetensfordringar, som föreslagits beträffande aspiranterna till vissa tjänstegrupper och som bland annat avse, att den sökande *vid antagningstillfället* skall äga ett visst föreskrivet kunskapsmått. Då, såsom av de föreslagna antagningsvillkoren framgår, detta kunskapsmått huvudsakligen omfattar ämnena modersmålet, räkning och geografi, torde prövningen i de flesta fall kunna inskränkas till dessa ämnen. Denna prövning torde för övrigt icke behöva bliva av mera ingående art, ty i regel gäller endast att utröna, huruvida de genom betygen vitsordade kunskaperna och färdigheterna ännu förefinnas.

Efter denna redogörelse för grundprinciperna i det föreslagna rekryteringsförfarandet skola vi i stora drag skildra förloppet av en antagningsprocedur, sådan vi tänkt oss densamma.

Under loppet av maj månad det år, då allmän antagning av aspiranter efter av generaltullstyrelsen fattat beslut skall äga rum, utfärdar styrelsen genom anslag hos vederbörande tullförvaltningar samt genom annonsering i allmänna tidningar kungörelse om antagningen, varvid angivas de olika slag av aspirantbefattningar, som äro till ansökan lediga, tiden för avlämnandet av ansökan samt de myndigheter, till vilka ansökningarna skola ingivas. Beträffande anställningsvillkoren bör hänvisas till en för ändamålet avsedd kortfattad redogörelse (prospekt), som jämväl bör innehålla upplysningar om avlönings- och befordringsförhållanden. Nämda prospekt bör i god tid före kungörelsens publicerande utsändas till tullförvaltningarna för att av dem utdelas till ledning och upplysning för personer, som hava för avsikt att anmäla sig som sökande. Om så befinnes lämpligt och erforderligt, kunde ett antal prospekt även överlämnas till allmänna läroverk, tekniska gymnasier och andra undervisningsanstalter samt till arméns och marinens skolor och civilanställningsbyråer. Det bör nämligen påpekas, att det icke allenast gäller att säkerställa det erforderliga tilloppet av sökande, utan även att till åstadkommande av bästa möjliga urval bland dessa hava tillgång till så rikhaltigt rekryteringsmaterial som möjligt.

Allt efter som ansökningarna ingivas, skola de av vederbörande tullmyndigheter underkastas en förberedande och mera formell granskning, vilken närmast har till syfte att förebygga avlämnandet av ofullständiga och oriktiga ansökningshandlingar. Sedan ansökningstiden omkring mitten av juni månad utgått, skola ansökningarna överlämnas till generaltullstyrelsen. Därvid skall tullmyndigheten hava att avgiva yttrande ifråga om det antal aspiranter, som anses oundgängligen erforderligt för fyllande av personalbehovet inom myndighetens befälsområde. Därjämte äger myndighet, som varit i tillfälle att förskaffa sig kännedom om en eller flera av de sökande, att efter omständigheterna av- eller tillstyrka ingivna ansökningar.

Sedan samtliga ansökningar inkommit till generaltullstyrelsen, underkastas de en jämförande granskning med ty åtföljande gallring, vilken lämpligen kunde uppdragas åt rekryteringsnämnden. (Denna första gallring, som ju helt och hållet måste ske med ledning av ansökningshandlingarna och avgivna yttranden, torde dock icke böra göras alltför ingående). Därefter anmodas sökande, som ansetts böra ifrågakomma till antagning, att på egen bekostnad och å tid och plats, som närmare angives, inställa sig inför rekryteringsnämnden för undergående av sådan särskild uttagningsprövning, varom förut nämnts. Uttagningsförrättningarna, vilka torde kunna taga sin början omkring mitten av juli, förläggas till ett antal större tullplatser, vilka så vitt möjligt böra bestämmas med hänsyn till de sökandes vistelseorter, så att sökandenas resor bliva så korta som möjligt.

Efter det att uttagningsförrättningarna någon gång i början av augusti avslutats, har rekryteringsnämnden att till generaltullstyrelsen överlämna protokoll över provningsresultatet. Med ledning härav låter styrelsen slutligen antaga och till utbildningstjänstgöring be-

ordra erforderligt antal aspiranter. Under förutsättning att antagningsproceduren får det förlopp, som ovan skisserats, torde nämnda tjänstgöring i allmänhet kunna påbörjas vid ingången av september månad.

I fråga om de olika detaljbestämmelserna må anföras följande.

De nuvarande antagningsbestämmelserna upptaga icke någon föreskrift om att sökande skall vara svensk medborgare. En sådan föreskrift torde emellertid vara erforderlig, då det mycket väl kan tänkas, att särskilt i gränstrakter boende personer av främmande nationalitet skola — kanske i mindre lojalt syfte — söka vinna anställning i tullverket.

Då beteckningen "god frejd" numera försvunnit ur svensk lagstiftning, har såsom antagningsvillkor i stället föreslagits, att den sökande skall vara känd för hedrande vandel. Till styrkande härav bör till ansökningen biläggas på visst sätt utfärdat intyg. Därmed vinnes dock icke säkerhet för att den sökande ej varit straffad för brott, som gjort honom ovärdig att nyttjas i rikets tjänst. Det torde därför bliva nödvändigt att infordra utdrag ur straffregistret för var och en av de sökande. Då sådant utdrag icke kan erhållas av enskild person, men väl av myndighet, som därom gör anhållan, torde infordrandet av utdrag ur straffregistret böra ankomma på generaltullstyrelsen, som, efter det att samtliga ansökningar inkommit, till fångvårdstyrelsen överlämnar förteckning å de sökande med anhållan om utdrag ur straffregistret för desamma.

Med avseende på åldersgränserna för anställning i tullverkets tjänst gäller för närvarande den allmänna bestämmelsen, att sökande skall hava uppnått aderton, men ej tjugufem levnadsår. I betraktande av att aspiranttjänstgöringen föreslagits böra bliva ettårig och att anställning som extra ordinarie tjänsteman på grund av föreskrift i 3 § av kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare ej kan vinnas förrän efter fyllda 19 år, hava vi ansett oss böra föreslå bibehållandet av den lägre åldersgränsen. Beträffande den högre åldergränsen göres i de nuvarande antagningsbestämmelserna undantag för den, som redan vunnit inträde i statens tjänst. Denna undantagsbestämmelse torde hava tillkommit närmast med tanke på att f. d. stamanställda skulle beredas möjlighet till anställning i tullverket, även om de överskridit den stipulerade maximiåldern. Med hänsyn till önskvärldheten av att tullverket även framgent må hava tillgång till det väl skolade och disciplinerade rekryteringsmateriel, som erbjudes av f. d. underbefäl vid armén och marinen, bör denna möjlighet fortfarande lämnas öppen. Men då det i övriga fall knappast torde vara erforderligt och ej heller ur rekryteringssynpunkt önskvärt att beträffande maximiåldern göra undantag för personer, som redan vunnit statsanställning, hava vi, med bibehållande av den nuvarande åldersgränsen, föreslagit en med nämnda syfte överensstämmande formulering av undantagsbestämmelsen ifråga. — I detta sammanhang bör erinras om att reglementet icke är avsett att tillämpas vid antagning av befattningshavare, av

vilka kräves juridisk eller annan högre utbildning. Beträffande maximumåldern för dylik befattningshavare bör endast gälla, att personen ifråga ej överskridit den levnadsålder, som med hänsyn till utsikterna att i sinom tid vinna ordinarie anställning kan för honom anses lämplig.

De föreslagna fordringarna i kroppsligt avseende överensstämman i det stora hela med dem, som för närvarande äro gällande. Då emellertid bestämmelsen om att sökanden skall vara "fri från sjukdomsanlag" är, såsom från läkarhåll påvisats, så till vida olämplig, att sådant anlag icke kan vid en läkarundersökning med visshet konstateras och således ej heller bör göras till föremål för omnämnande i läkarbetyget, och då för övrigt ordalydelsen av den nuvarande bestämmelsen kan giva rum för olika tolkningar, hava vi ansett oss böra föreslå en annan och på visst sätt mildare formulering av föreskrifterna ifråga.

Den omständigheten, att normalt färgsinne icke upptagits bland de allmänna antagningsvillkoren, får ingalunda anses innebära ett underskattande från vår sida av färgsinnets betydelse för tulltjänsten. Vi hava tvärtom kommit till den uppfattningen, att kravet på normalt färgsinne måste oryggligen upprätthållas ifråga om exempelvis sådana befattningshavare, som komma att användas i bevakningstjänst till sjöss och i mera krävande tullbehandlingsarbete. Beträffande åter andra kategorier av tjänstehavare, såsom t. ex. gränsbevakningstjänstemännen och de kvinnliga befattningshavarna, torde det vara både onödigt och olämpligt att uppställa krav på normalt färgsinne, och detta icke minst av den anledningen, att ett sådant krav skulle leda till att personer, som ur andra och mera vägande synpunkter vore särdeles lämpade för tulltjänsten, skulle helt och hållet utestängas från densamma. Om det således icke kan anses nödvändigt att uppställa normalt färgsinne såsom ett generellt antagningsvillkor, måste å andra sidan garantier skapas för att färgsinnet icke saknas i sådana fall, där det måste anses absolut oundgängligt. Till detta ändamål böra *samtliga* sökande vid läkarundersökningen undergå prövning med avseende på färgsinnet. Befinnes då i något fall färgblindhet vara för handen, bör det emellertid ankomma på rekryteringsnämnden och i sista hand på generaltullstyrelsen att avgöra, huruvida denna omständighet skall anses utgöra hinder för antagning av en i övriga avseenden väl kvalificerad sökande.

Enligt lagen om skyddskoppypning av den 2 juni 1916 må den, som icke förut haft smittkoppor och som ej heller tre gånger eller någon gång efter början av de närmast föregående fem kalenderåren här i riket undergått vederbörlig skyddskoppypning, icke vinna anställning vid tullverket. Då här icke avses vare sig den allmänna ympningsplikten och ej heller revaccination i egentlig mening, torde till ledning för såväl de sökande själva som de tullmyndigheter, vilka skola underkasta ansökningshandlingarna den första, formella granskningen, hänvisning böra göras till vederbörande lagrum. I detta sammanhang bör påpekas, att bestämmelserna angående skyddskopp-

ympning i sin nuvarande avfattning ej giva rum för en sådan tolkning, att endast de manliga och fast anställda tjänstemännen skulle vara underkastade desamma. Tvärtom torde jämväl de kvinnliga tjänstemännen liksom de extra befattningshavarna vara underkastade de i nämnda lag föreskrivna villkoren för anställning i tullverkets tjänst, en uppfattning, som även blivit å sakkunnigt håll bekräftad.

Vi hava även tagit under övervägande, huruvida omyndig sökande borde styrka, att han äger målsmans medgivande att söka inträde i verket. Emellertid hava vi icke ansett nödigt att föreslå några särskilda bestämmelser i detta syfte, vilket givetvis icke hindrar, att rekryteringsnämnden kan vid uttagningsprövning ålägga omyndig sökande att förete målsmans intyg, ifall sådant på grund av särskilda omständigheter skulle anses erforderligt.

§ 9. Innan vi gå att i detalj motivera de föreslagna bestämmelserna rörande kompetensvillkoren för anställning i tullverket, skola vi med några ord redogöra för vår principiella ställning till ifrågakvarande spörsmål.

Vi vilja då först framhålla, att frågan angående kompetensvillkoren för inträde i statsverkets tjänst sedan några år tillbaka på grund av omständigheter, som här nedan beröras, kommit i ett nytt läge, som synes förtjäna särskilt beaktande. Vi syfta härmed på den nydaning av skolväsendet i vårt land, som beslutades av 1918 års riksdag och som avser inrättandet av praktiska ungdomsskolor (obligatoriska fortsättningsskolor, högre folkskolor samt lärlings- och yrkesskolor). I dessa skolor beredes möjlighet för en var att på folkskolans grund och vid sidan av förvärvsarbetet inhämta ökad bildning och fördjupad kunskap i ämnen, som äro av särskild betydelse för det blivande levnadskallet. Den omständigheten, att ungdomsskolorna i stor utsträckning gjorts obligatoriska, måste anses innebära ett bestämt krav från statsmakternas sida, att ingen samhällsmedlem må träda ut i det praktiska livet utan att vara i besittning av det kunskapsmått, som dessa skolor avse att bibringa. Under sådana förhållanden hava statens verk både rätt och plikt att av sina blivande tjänare fordra det mått av teoretiska och praktiska förkunskaper, som ansetts vara minimum av allmän, medborgerlig bildning. En sådan skärpning av kunskapsfordringarna skulle, utan att på något sätt medföra överkvalificering, bliva till största båtнад för vederbörande verk och institutioner och detta särskilt ur synpunkten av personalens rationella utbildning. Det är nämligen otvivelaktigt, att man efter en sådan höjning av kompetensfordringarna skulle kunna i avsevärd mån inskränka på de allmänbildande ämnen, som annars måste ingå i de olika utbildningskurserna, varigenom dels en besparing och dels ökad tid för de fackliga ämnena kunde vinnas.

Nu kan visserligen invändas, att de nya skolformerna, särskilt vad landsbygden beträffar, ännu icke nått den utbredning, att de kunna sägas hava blivit tillgängliga för alla, och att det därför skulle innebära en orättvisa att av en sökande, som på grund av lokala för-

hållanden icke varit i tillfälle att genomgå exempelvis en fortsättningsskola, ändock fordra avgångsbetyg från dylik skola. Gent emot en sådan invändning vilja vi framhålla, att vi ingalunda tänkt oss att företeendet av visst skolbetyg skulle i allmänhet uppställas såsom antagningsvillkor. För oss har det framstått såsom en långt viktigare angelägenhet, att den sökande vid antagningstillfället besitter det föreskrivna kunskapsmättet, men härför lämnar ett för flera år sedan utfärdat betyg ingen som helst garanti, utan detta måste utrönas genom prövning av den sökande. Då därtill kommer att det erforderliga kunskapsmättet givetvis icke ovillkorligen behöver inhämtas på skolbanken utan lika väl kan förvärvas genom självstudier eller privat undervisning, finnes enligt vårt förmenande ingen som helst anledning att uppskjuta med skärpningen av kompetensfordringarna, till dess de nya skolformerna fått en mera allmän utbredning. För övrigt bör nämnas, att det redan nu finnes ungdomsskolor i så stor utsträckning, att det nog endast mera undantagsvis torde ifrågakomma att en sökande saknat tillgång till dylik skola för inhämtande av det föreskrivna kunskapsmättet.

Av ovan berörda skäl hava vi föreslagit, att sökande till befattning av lägre kompetensgrad skall vid undergången prövning visa sig besitta, förutom vissa närmare angivna kunskaper och färdigheter, det allmänna kunskapsmätt, som motsvarar vitsordet godkänd i avgångsexamen från fortsättningsskola och, i ett fall, från lärlingskola för handel. Till förtydligande av innebörden i detta förslag skola vi i korthet redogöra för dessa båda slag av skolformer.

Fortsättningsskolan har till uppgift bl. a. att förbereda de ungas utbildning för deras levnadsyrke och att vidga deras allmänbildning. Undervisningen, vilken är avgiftsfri, skall omfatta minst 360 undervisningstimmar, förlagda utanför den egentliga folkskolans undervisningstid och fördelade på två eller tre årskurser. Läroämnena äro modersmålet och medborgarkunskap samt antingen naturkunnighet eller, där förutsättningar härför finnas, arbetskunskap, vilket senare ämne även innefattar räkning. Fortsättningsskolan är obligatorisk, i det att varje kommun är skyldig att inrätta fortsättningsskola och att en var, som med fullständigt avgångsbetyg lämnat den egentliga folkskolan, är pliktig inträda i fortsättningsskola, såvida han icke erhåller motsvarande eller högre utbildning på annat sätt.

Lärlingskola för handel har till ändamål att bereda den ungdom, som avslutat fortsättningsskolans kurs, tillfälle att förvärva teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter inom handelns område. De obligatoriska läroämnena äro handelsteknik, ekonomisk geografi med produktionslära, handelsrätt och nationalekonomi samt, i vissa fall, svenska språket. Frivilliga läroämnen äro främmande språk, stenografi och maskinskrivning. Undervisningen, vilken är avgiftsfri, är ordnad på två årskurser, omfattande ett arbetsår om åtta till nio månader med en undervisningstid av minst åtta timmar i veckan.

Beträffande förslagets detaljbestämmelser må följande anföras.

Den omständigheten, att läroplanen för fortsättningsskolorna icke

upptager räkning och geografi såsom självständiga ämnen, har föranlett oss att föreslå särskilda kompetensvillkor i dessa ämnen. Orsaken till att vi därvid ansett oss böra fordra det kunskapsmått, som motsvarar vitsordet godkänd i avgångsexamen från folkskola med heltidsläsning är den, att det ännu på sina håll existerar folkskolor med halvtidsläsning och s. k. mindre folkskolor, vilka icke kunna bibringa det kunskapsmått, som vi ansett för ändamålet erforderligt.

Med avseende på expeditionsvakterna hava vi föreslagit, att desamma skola besitta någon färdighet i maskinskrivning. Vi tro oss därvid kunna stödja oss på ett uttalande av 1902 års lönerogleringskommitté, i vilket framhålles vikten av att expeditionsvakternas tjänstgöringstid i större utsträckning utfylles av effektivt arbete, men att en nödvändig förutsättning därför vore, att vissa minimifordringar i kompetens bleve uppställda såsom villkor för anställning såsom expeditionsvakt. Närmast till hands syntes kommittén då ligga att kräva förmåga att skriva en redig handstil, möjligen ock någon färdighet i maskinskrivning. Sedermera har Kungl. Maj:t i cirkulär den 31 december 1920 under hänvisning till förenämnda uttalande anbefallt vederbörande myndigheter att tillse, att "vaktmästarkårens rekrytering och tjänstgöringsförhållanden varda så ordnade, att vaktmästarnas arbetstid i all den mån ske kan behörigen utnyttjas för andra göromål än rena vaktbestyr". Under sådana omständigheter hava vi funnit oss hava tillräckligt fog för att föreslå uppställandet av det rimliga kravet, att aspirant till befattning såsom expeditionsvakt skall visa sig besitta åtminstone någon färdighet i maskinskrivning.

I fråga om kompetensfordringarna för de kvinnliga aspiranterna hava vi kommit till den uppfattningen, att gränsen mellan den högre och lägre kompetensen bör dragas mellan fjärde och tredje lönegraden, d. v. s. mellan de till femte lönegraden hörande kontorsskrivarna å ena sidan och de till tredje och lägre lönegrad hörande kansli-, kontors- och skrivbiträdena å den andra. Förstnämnda slag av befattningshavare, kontorsskrivarna, motsvara de kvinnliga biträdena av tredje graden, för vilka fastställts särskilda kompetensvillkor i Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 9 oktober 1914. Då däremot inga bestämda kompetensfordringar äro fastslagna för övriga, lägre biträdesbefattningar, har det synts oss naturligt och med hänsyn till arten av de med dessa befattningar förenade göromål även lämpligt att för desamma uppställas lägre kompetensvillkor, och hava vi därför stannat vid att föreslå det kunskapsmått, som motsvarar vitsordet godkänd i avgångsexamen från lärlingsskola för handel, ävensom färdighet i maskinskrivning. I fråga om kompetensfordringarna för kontorsskrivarna hava vi ansett oss böra helt och hållet följa nyssnämnda, av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, d. v. s. vi hava såsom kompetensvillkor föreslagit viss, avlagd examen. Detta innebär ett avsteg från vår förut hävdade ståndpunkt, att man icke bör nöja sig med uppvisandet av visst betyg utan förvissa sig om att vederbörande vid antagningstillfället verkligen äger mot betyget svarande kunskaper. Emellertid bör erinras därom, att kontorsskrivaraspiranterna liksom även kammarskrivaraspiranterna i de allra flesta fall

komma direkt från skolbänken, varför en särskild kunskapsprövning härvidlag knappast torde vara erforderlig. Då för övrigt en sådan prövning skulle erbjuda avsevärda praktiska svårigheter, hava vi beträffande båda dessa slag av aspiranter föreslagit, att den teoretiska kompetensen må styrkas medelst betyg över avlagd examen.

Beträffande kompetensvillkoren för kammarskrivaraspiranter hava vi föreslagit tillämpandet av tvenne olika alternativ. Det första av dessa avser, att den sökande skall hava avlagt studentexamen med godkända vitsord i fysik, tyska och engelska språken samt i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning erhållit minst betyget godkänd i kemi enligt fordringarna för studentexamen på realgymnasiet. De sålunda föreslagna kompetensvillkoren avvika i viss mån från dem, som av tullkommissionen föreslagits och som avsågo, att den sökande skulle hava avlagt studentexamen samt styrka sig äga kunskaper i tyska, engelska och kemi, motsvarande minst dem, som fordras för betyget godkänd i dessa ämnen på reallinjen. Bortsett från att kravet på godkända kunskaper i tyska enligt fordringarna på reallinjen är en inadvartens, i det att fordringarna i detta ämne äro fullkomligt desamma på latinlinjen, så synes det oss, som om kommissionens förslag i så måtto vore mindre välbetänkt, att latinstudenterna skulle praktiskt taget utestängas från tullverket. Hindret för att låta studentexamen på latinlinjen kvalificera för inträde i tullverket skulle ligga däri, att latinstudenterna icke kunna anses ha erforderliga kunskaper i engelska och kemi. Beträffande det förstnämnda ämnet bör emellertid påpekas, att skillnaden mellan realgymnasiets och latingymnasiets engelska lärokurser numera ligger huvudsakligen däri, att å realgymnasiet ägnas mera tid åt studiet av grammatik samt åt skriftliga reproduktions- och översättningsövningar. (Därav betingas skillnaden i antalet undervisningstimmar, som å realgymnasiet är 12 och å latingymnasiet 8 timmar per vecka). Men i fråga om läsning samt tal- och andra tillämpningsövningar har undervisningen i stort sett samma mål, och då det just är dessa delar av ämnet, som ha praktisk betydelse för tulltjänstemännen och som således böra företrädesvis drivas i elevkurserna, ha vi icke tvekat förorda, att godkända kunskaper i engelska å latinlinjen skola anses vara tillfyllest.

Annorlunda ställer sig saken beträffande ämnet kemi, ty däri måste obetingat fordras det kunskapsmått, som motsvarar godkända vitsord i studentexamen på reallinjen. Emellertid kan ifrågasättas, huruvida det därför måste anses nödvändigt att ålägga den sökande att redan före antagningen uppvisa vederbörligt betyg härom. Vad särskilt latinstudenterna beträffar, skulle en sådan fordran innebära, att antagningen såsom aspirant kunde ske tidigast ett år efter avlagd studentexamen, vilket säkerligen skulle i de flesta fall nödgå vederbörande att slå in på en annan levnadsbana. Vi ha därför föreslagit, att fyllnadsprövning i kemi må efter generaltullstyrelsens medgivande kunna äga rum *efter* antagningen men *före* inträdet i tullelevkurs. Enligt vad vi från kompetent håll erfarit, är den för sådan komplettering erforderliga kursen ej större än att varje normalt be-

gåvad student kan vid sidan av aspiranttjänstgöringen utan svårighet tillägna sig densamma. Emellertid finnes ju alltid den risken, att vederbörande underkännes i fyllnadsprövningen och således måste förvägras tillträde till tullelevkursen. Därför bör medgivande, varom nyss nämnts, endast lämnas i det fall att resultatet av uttagningsprövningen och företedda betyg berättiga till den förmodan, att den sökande skall hava både vilja och förmåga att avlägga föreskrivna prov i kemi.

Det andra alternativet ifråga om kompetensfordringarna för kamarskrivaraspirant innebär, att sökande, som avlagt avgångsexamen vid tekniskt gymnasium eller s. k. teknisk studentexamen med godkända vitsord i tyska och engelska språken, skulle hava uppfyllt kompetensvillkoren för inträde i tullverket. För att belysa innebörden i detta vårt förslag skola vi med några ord redogöra för nämnda form av gymnasium.

De tekniska gymnasierna ha till ändamål att meddela allmänt teknisk bildning och i förening därmed merkantila kunskaper. Lärokurserna omfatta tre ettåriga klasser, och för inträde i den första av dessa fordras kunskaper, som motsvara betyget godkänd i real-skolexamen i ämnena modersmålet, tyska, engelska, matematik, naturlära och teckning. De tekniska gymnasiernas huvudämnen äro: matematik, fysik och elektroteknik med laborationer, kemi med laborationer, mekanik, grafostatik och hållfasthetslära, projektionslära och projektionsritning, byggnadslära och byggnadsritning, maskinlära och maskinlaborationer, maskinritning, mekanisk teknologi, svenska språket och handelsteknik samt efter elevernas val antingen tyska eller engelska språket. Dessutom förekommer undervisning i bl. a. mineralogi och geologi, ekonomisk geografi, författningslära och nationalekonomi.

Den tekniska studentexamen torde i fråga om bildningsvärde kunna anses fullt motsvara den vanliga studentexamen. I fråga om kunskapsvärdet överträffar den givetvis sistnämnda examen, då hänsyn tages till de rent tekniska ämnena, under det att den ligger under densamma beträffande språken. Om emellertid godkända kunskaper fordras i dessa, lär skillnaden icke bliva så avsevärd, att det kommer att möta svårigheter för en på denna väg utbildad aspirant att i erforderlig mån tillägna sig språkundervisningen i tullelevkurserna. Under alla förhållanden torde nackdelen av den mindre språkunderbyggnaden uppvägas av de större kunskaperna i sådana ämnen som fysik, kemi, mekanik, maskinlära och mekanisk teknologi, vilka samtliga äro för tullbehandlingsarbetet synnerligen värdefulla. — Med avseende på de föreslagna bestämmelserna rörande efterprövning i tyska och engelska språken gäller i tillämpliga delar vad som ovan anförts beträffande fyllnadsprövning i kemi.

§ 10.

I fråga om de handlingar, som ansetts böra biläggas ansökning om anställning såsom aspirant, äro dessa mer eller mindre direkt betingade av de föreslagna antagningsvillkoren, varför det icke torde vara nödvändigt att här närmare ingå på desamma. Beträffande for-

muläret till läkarbetyg bör dock framhållas, att sådant skall i enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 31 december 1915 fastställas av därtill befogad myndighet vid till statsförvaltningen hörande verk eller inrättning *efter samråd med medicinalstyrelsen*. Ehuru det således bör ankomma på generaltullstyrelsen att gemensamt med medicinalstyrelsen upprätta definitivt formulär till läkarbetyg, hava vi ansett oss böra uppgöra förslag till dylikt formulär, vilket till underlättande av den slutliga fastställelsen skett i samråd med den ledamot av medicinalstyrelsen, som torde komma att i sinom tid handlägga ärendet i fråga. Vad det föreslagna formuläret i övrigt beträffar, bör påpekas, att detsamma, förutom normalt färgsinne, även upptager normalt luktsinne, då vi ansett, att ett sådant är av stor betydelse för bl. a. tullbehandlingsarbetet. I fråga om synförmåga hava vi föreslagit särskild prövning för dem, som söka anställning vid kustbevakningen, vilken prövning bör gå ut på att uttröna, huruvida den sökande med avseende på synskärpan fyller de fordringar, som i lag uppställts på utkiks- och rorsmän samt i allmänhet på sjömän i däckstjänst. Såsom förut i annat sammanhang framhållits ifråga om färgsinnet, bör det även beträffande luktsinnet och synskärpan ankomma på rekryteringsnämnden och i sista hand generaltullstyrelsen att i varje särskilt fall avgöra, huruvida vid läkarundersökningen konstaterade brister i det ena eller andra avseendet skola utgöra ovillkorligt hinder för anställning i den sökta befattningen.

Enligt nuvarande bestämmelser skall ansökning om inträde i tullverkets tjänst ingivas till chefen för den tullförvaltning, kust- eller gränsbevakning, vid vilken sökanden önskar anställning. Den av oss föreslagna ordningen för ansöknings ingivande skiljer sig i princip icke från den hittills tillämpade, men vi ha velat giva bestämmelserna en mera preciserad formulering.

§ 11.

I fråga om innehållet i §§ 12—14 tillåta vi oss hänvisa till den allmänna motiveringen å sid. 33—34. Här må endast påpekas, att undantagsbestämmelsen i § 13 mom. 3 rörande uttagningsprövnings förrättande av enskild tulltjänsteman i befälsställning tillkommit av den anledningen, att det, om också mera undantagsvis, kan väntas inträffa fall, då det skulle bli alltför ekonomiskt betungande för en avlägset boende sökande att infinna sig till någon av de platser, dit rekryteringsnämndens uttagningsprövningar blivit förlagda. I sådana fall bör uttagningsprövning kunna försiggå å annan, närmare belägen tullplats, där prövningen skulle kunna på generaltullstyrelsens uppdrag förrättas av någon för ändamålet lämplig tjänsteman i befälsställning. Vid sådan prövning bör givetvis gälla den för rekryteringsnämnden utfärdade instruktionen, i den mån densamma kan vid tillfället tillämpas.

§§ 12—14.

Enligt § 27 i kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare skola såväl aspiranter som extra ordinarie tjänstemän erhålla skriftligt meddelande om antagningen, och må sådant meddelande, där så finnes lämpligt, lämnas i form av antagnings-

§ 15 och § 17
mom. 2.

bevis enligt av verkets styrelse fastställt formulär. Då dylika antagningsbevis ur ordningssynpunkt torde hava en viss uppgift att fylla, hava vi ansett oss böra förorda införandet av desamma och för ändamålet föreslagit dels formulär för sådana bevis, dels vissa bestämmelser för deras utfärdande.

Beträffande de handlingar, som vid aspirantens inträde i tjänstgöring böra till honom överlämnas, hava vi ansett, att den nuvarande tjänstedagboken för kammarskrivaraspiranter bör bibehållas, bland annat av den anledningen att generaltullstyrelsen bör beredas möjlighet att bedöma handledningen av nämnda aspiranter. Men till uppnående av detta syfte torde vara erforderligt, att tjänstedagböckerna föras mera detaljerat än vad hittills varit fallet. För detta ändamål hava vi föreslagit vissa bestämmelser beträffande förändring av tjänstedagbok, vilka bestämmelser på lämpligt sätt kunde anbringas i dagboken.

Då vi utgått från den förutsättningen, att tjänstgöringsreglementet kommer att innehålla en generell föreskrift om att alla tjänsteföreskrifter, hand- och läroböcker o. dyl. skola av emottagaren utkvitteras (eventuellt å fastställt formulär) hava vi icke ansett oss hava anledning att här upptaga någon bestämmelse i angivet syfte.

§ 16. Enär det torde vara av största vikt att aspiranten redan vid antagningstillfället får klart för sig, att anställningen sker på proy och att han kan omedelbart eller efter viss, kortare uppsägningstid entledigas, hava vi ansett lämpligt, att reglementet uttryckligen föreskriver skyldighet för vederbörande myndighet att lämna aspiranten för ändamålet erforderliga meddelanden, vilka böra innefatta uppgift om uppsägningstidens längd i olika fall samt de omständigheter, som anses utgöra skäl för uppsägning.

§ 17 mom. 1 I fråga om innehållet i § 17 mom. 1 tillåta vi oss hänvisa till motive-
ringen å sid. 52—55 och 59.

Kap. IV. Antagning av extra befattningshavare.

§ 18. Enligt 39 § i kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare skola andra befattningshavare av detta slag än de med arvode enligt stat samt extra ordinarie tjänstemän och aspiranter hänföras till personalgruppen extra befattningshavare. Således skola såsom extra befattningshavare anses icke endast de nuvarande extra biträdena, utan även de av tullkommissionen föreslagna tillfälliga biträdena. Innan vi gå att närmare motivera de föreslagna bestämmelserna rörande antagningen av extra befattningshavare, anse vi oss därför böra med några ord redogöra för vår principiella ställning till frågan angående dylika biträdens användning inom tullverket.

Då tullkommissionen föreslog anlitaandet av tillfälliga biträden, skedde detta under den motiveringen, att säsongbehovet av ökad arbetskraft härigenom skulle kunna delvis täckas, d. v. s. de tillfälliga

biträdena skulle, så vitt av motiveringen framgår, endast vara avsedda att användas vid inträdande trafikökning. Emellertid hava vi kommit till den uppfattningen, att, om tillfälliga biträden överhuvud taget skola komma till användning, desamma böra anlitas även i det fall, då behov av arbetskraft föreligger på grund av plötsligt inträffad personalminskning, vare sig denna förorsakats av sjukdom, dödsfall, förflyttning av personal, kortare ledighet eller av annan oförutsedd händelse. Det torde icke kunna bestridas, att det såväl ur synpunkten av göromålets behöriga fortgång som av rent ekonomiska skäl vore till fördel, om i dylika fall kunde anlitas lämplig, å orten boende person. Det bör nämligen icke förbises, att transport av personal från annan ort kan medföra icke endast omgång och tidspilan, utan även avsevärd kostnad i form av rese- och traktamentsersättning, en kostnad som särskilt vid kortare perioder av vikariatstjänstgöring ofta icke står i rimligt förhållande till tjänstgöringens art och vikt. Detta gäller i synnerhet beträffande mera avlägset liggande, snärre tullplatser, kust- och gränsposteringar, där reservpersonal merendels saknas.

Det finnes emellertid ytterligare en omständighet, som talar för att icke alltför begränsade möjligheter stå till buds vid antagning av tillfällig personal. Vi syfta därvid på det förhållandet, att antagning av aspiranter hädanefter kommer att ske högst en gång om året, varvid det gäller att beräkna personalbehovet för ett eller flera år framåt. Under sådana förhållanden torde väl icke kunna undgås, att en viss personalknapphet mången gång kommer att göra sig gällande särskilt vid slutet av antagningsperioden, och att därför tillfällig personal måste tillgripas i avvaktan på nyrekrytering. I dylika fall blir användandet av tillfällig personal även ur rekryteringssynpunkt sett så till vida fördelaktigt, att möjlighet vinnes att bland ett redan provat material utvälja de bästa till aspiranter.

Ehuru vi av nu nämnda skäl ansett oss böra avfatta de föreslagna bestämmelserna för antagning av extra befattningshavare på sådant sätt, att möjligheterna till inkallning av tillfälliga biträden i icke alltför hög grad kringskäras, så äro vi å andra sidan väl medvetna om nödvändigheten av att all möjlig garanti skapas för att inkallningsrätten icke onödigtvis tages i anspråk av de myndigheter och tjänstemän, som hava att tillämpa densamma. Visserligen hava vi i första hand måst utgå därifrån, att inkallningen av extra befattningshavare sker under tjänstemannaansvar och således med nödig urskiljning och aktsamhet. Men till yttermera visso hava vi, på sätt som av de föreslagna bestämmelserna närmare framgår, ansett oss böra förorda ovillkorlig anmälningsskyldighet till generaltullstyrelsen vid all antagning av extra befattningshavare. Ty, oavsett att en sådan anmälningsskyldighet säkerligen kommer att verka återhållande på inkallningarna, kommer den att sätta generaltullstyrelsen i tillfälle att utöva effektiv kontroll över inkallningsrättens användning. Däremot hava vi icke ansett oss böra ifrågasätta, att uttryckligt medgivande av generaltullstyrelsen skulle före antagningen vara erforderligt, ty genom det dröjsmål, som i sådant fall skulle förorsakas, bleve värdet av inkallningsrätten mången gång skäligen illusoriskt, då behovet av tillfällig arbetskraft ofta icke kan förutses från dag till dag eller ens från timme till timme.

Vi övergå nu till att i den mån detta kan anses erforderligt motivera de olika detaljbestämmelserna.

I enlighet med generaltullstyrelsens uttalande i dess utlåtande över tullkommissionens betänkande II, sid. 224, hava vi föreslagit, att extra befattningshavare (tillfälliga biträden) må antagas endast i det fall, att behovet av arbetskraft icke kan tillgodoses genom anlåtande av e. o. tjänstemän och aspiranter. Emellertid hava vi ansett oss böra härtill föga även de ordinarie tjänstemännen, då tillfälliga biträden i allmänhet ej böra inkallas i det fall, att behovet av arbetskraft kan täckas genom återkallning av semesterlediga ordinarie tjänstemän. Till framhållande av att ett tillfälligt behov av arbetskraft icke nödvändigtvis behöver fyllas genom förflyttning av personal från annan ort, hava vi ansett oss böra uttryckligen ange, att tillfälligt biträde får inkallas, då nämnda behov icke kan täckas av *på orten tillgänglig* personal. Det bör emellertid påpekas, att det givetvis ankommer på generaltullstyrelsen att efter emottagen anmälan om inkallningen låta från annan ort beordra tjänsteman att avlösa det tillfälliga biträdet, om så skulle anses lämpligt.

Vid anställning av extra befattningshavare är det av största vikt att den antagande myndigheten söker vinna så fullständig kännedom som möjligt om vederbörandes karaktär samt om hans kroppsliga och intellektuella egenskaper. För detta ändamål bör myndigheten givetvis icke underlåta, att, då tillfälle därtill gives, låta för sig företes tillgängliga skol- och arbetsbetyg samt övriga handlingar, som kunna tjäna till bedömning av arbetstagarens allmänna förutsättningar för det arbete, vilket kommer att anförtros åt honom. Emellertid torde det icke vara lämpligt att till detta ändamål uppställa formella antagnings- och kompetensvillkor, allra helst som uppfyllandet av sådana villkor skulle kunna medföra tidsutdräkt och därmed omintetgöra eller åtminstone förringa värdet av inkallningsrätten. I ett fall hava vi dock icke kunnat undgå att uppställa ett bestämt antagningsvillkor, och detta avser att den sökande skall styrka sig uppfylla föreskrivna villkor med avseende på vaccination. Såsom redan förut framhållits, måste nämligen lagen om skyddskoppvampning anses vara tillämplig jämväl i fråga om tillfällig anställning vid tullverket. — De föreslagna åldersgränserna för antagning av expeditionsbud överensstämma med dem, som i allmänhet gälla för motsvarande befattningshavare inom andra statens verk.

§ 19.

Den omständigheten, att föreståndarna för tullförvaltningsavdelningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö icke upptagits bland de myndigheter, som enligt 19 § 1 mom. skulle äga rättighet att direkt antaga extra befattningshavare, förklaras därav, att vi ansett denna rättighet böra tillkomma vederbörande tulldirektör, som, då tillfälligt behov av arbetskraft yppar sig vid någon tullförvaltningsavdelning, skall hava att tillse, att detta behov i första rummet täckes genom anlåtande av personal från annan avdelning. Emellertid bör föreståndare för sådan tullförvaltningsavdelning äga rättighet att, under den förutsättning och på de villkor, som i 2 mom. av samma paragraf sägs, på egen hand antaga extra befattningshavare.

§ 20.

I fråga om innehållet i 20 § hänvisas till den allmänna motiveringen här ovan.

Då det måste anses nödvändigt att den extra befattningshavaren redan vid antagningstillfället göres underkunnig om sina skyldigheter och då det icke alltid torde vara erforderligt eller ens möjligt att till detta ändamål hänvisa honom att taga del av de bestämmelser härom, som eventuellt komma att inflyta i tjänstgöringsreglementet, hava vi ansett lämpligt, att antagningsbeviset upptager en kortfattad redogörelse för de extra befattningshavarnas skyldigheter.

§ 21.

Beträffande de övrigt innehållet i 21 § tillåta vi oss hänvisa till motiveringen för motsvarande bestämmelser rörande antagningsbevis för aspiranter.

Då det är av största vikt att inkallad extra befattningshavare ej behålles i tjänstgöring under längre tid än som är oundgängligen erforderligt och som i övrigt kan anses förenligt med anställningens tillfälliga karaktär, hava vi ansett nödigt att tiden för anställningen på lämpligt sätt begränsas, och hava vi för ändamålet föreslagit en maximitid av 14 dagar. Emellertid kunna inträffa fall, då en extra befattningshavare bör behållas i tjänstgöring under längre tid, antingen av anledning att personal från annat håll icke kan uppbringas eller på grund av att det av honom utförda arbetet är av sådan art, att mera kvalificerad personal icke bör anlitas för detsamma. Under sådana omständigheter bör anställningstiden kunna utsträckas, men torde denna utsträckning i varje fall bliva beroende av generaltullstyrelsens prövning. En sådan utsträckt anställningstid torde i regel bliva erforderlig beträffande expeditjonsbuden, vilka väl i allmänhet komma att anställas endast i de fall, då ett mera permanent behov av sådan arbetskraft föreligger. Dock bör gälla, att expeditjonsbuden icke i denna egenskap behållas i tjänstgöring längre än intill den tid, då de kunna vinna anställning såsom aspiranter. Denna tidpunkt inträder visserligen redan vid fyllda aderton år, men då antagningen av aspiranter möjligen torde komma att ett eller annat år inställas, hava vi ansett oss böra föreslå, att tiden för anställningens upphörande sättes till fyllda 21 år.

§ 22.

Beträffande expeditjonsbuden hava vi även tagit under överbägande, huruvida dessa böra på något sätt beredas företräde till erhållande av anställning såsom aspiranter. Då det emellertid ingalunda är säkert, att ett än så duktigt expeditjonsbud även skall bliva en duglig tjänsteman, hava vi ansett lämpligast att expeditjonsbuds anställning såsom aspirant blir beroende av fri tävlan med andra medsökande. För övrigt torde man väl kunna utgå därifrån, att vederbörande tullmyndighet icke skall underlåta att, då skäl därtill finnes, tillstyrka expeditjonsbuds ansökan om anställning såsom aspirant och såmedelst bereda honom ökade utsikter i konkurrensen med de medsökande.

Kap. V. Tullpersonalens utbildning.

1. Gemensamma bestämmelser.

A. Utbildning i samband med tjänstgöringen.

I den inledande delen av kapitlet angående tullpersonalens utbildning hava sammanförts åtskilliga bestämmelser, som ansetts böra vara ge-

§ 23.

mensamma för samtliga slag av personal. Dessa bestämmelser avse dels undervisning och handledning i samband med tjänstgöringen, dels ock utbildning förmedelst särskilda undervisningskurser.

Vad först och främst beträffar undervisningen och handledningen i samband med tjänstgöringen, så är detta en utbildningsform, som länge varit den enda och som väl allt framgent måste bli den centrala i tullverkets undervisningsväsende. Stora grupper av personalen komma även hädanefter att vara hänvisade till att erhålla sin utbildning uteslutande genom det dagliga arbetet i tjänsten, och vad beträffar den personal, för vilken särskilda undervisningskurser komma att stå till buds, måste en systematisk utbildning i tjänsten föregå inträdet i sådan kurs, för att undervisningen i densamma skall bli avsedd mån fruktbringande. Under sådana förhållanden blir tulltjänstemannens hela tjänstetid på visst sätt att betrakta som en oavbruten utbildningstid, under vilken han har att förvärva, vidmakthålla och förkovra de kunskaper och färdigheter, som i och för tulltjänstens rätta utövande äro erforderliga.

Emellertid är det av största vikt, att den utbildning, som här avses, icke överlämnas enbart åt tjänstemännens egen företagsamhet och goda vilja, utan att den för dem kommer att framstå såsom en tjänsteplikt, vilken i lika hög grad tillkommer de överordnade tjänstemännen i egenskap av lärare och handledare som de underordnade tjänstemännen i egenskap av lärjungar. För detta ändamål böra tulltjänstemännens skyldigheter med avseende på utbildningen i tjänsten uttryckligen föreskrivas och jämväl, i den mån detta låter sig göra, författningsenligt regleras och inspektionsvis övervakas.

Emellertid är det knappast görligt och av skäl, som nedan beröras, ej heller erforderligt att i detalj fastslå den ena eller andra partens skyldigheter i nämnda hänseende. Vi hava därför inskränkt oss till att föreslå vissa allmänna direktiv, vilkas närmare utformande torde böra ankomma på vederbörande chefsmyndigheter. I själva verket kommer det praktiska värdet av de föreslagna bestämmelserna att i första hand bli beroende av dessa myndigheters förståelse för och uppskattning av de syften, som med bestämmelserna äro avsedda att vinnas. Vi hava emellertid icke anledning förmoda, att det å nämnda håll skall saknas intresse för att underlydande personal genom en metodisk och målmedveten utbildning bringas till högsta möjliga tjänstduglighet.

Till åvägabringande av att utbildningen ordnas och bedrivs på lämpligaste sätt, bör densamma ställas under kontroll av generaltullstyrelsen. För ändamålet böra byråinspektörerna å tullbehandlings- och personalbyråerna erhålla i uppdrag att under sina tjänsteresor hava uppmärksamheten fäst på de åtgärder, som å de olika tullplatserna vidtagits för personalens utbildning. I den mån särskild fackkunskap på undervisningsområdet kan anses för ändamålet erforderlig, bör tid efter annan någon representant för tullverkets undervisningsväsende utsändas i inspektions- och upplysningssyfte. Detta torde särskilt böra bli förhållandet under den första tiden, då det gäller att organisera utbildningen och bringa densamma in på rätta banor.

Beträffande den sålunda föreslagna utbildningen torde man få vara beredd på den invändningen, att det å sina håll och i fråga om vissa slag av befattningshavare kommer att möta svårigheter att i samband med tjänstgöringen bereda erforderlig tid för en mera systematisk undervisning och handledning. Det bör då erinras om att det härvidlag icke gäl-

ler att, såsom fallet är vid undervisningskurserna, inhämta ett visst, förelagt pensum inom en viss, föreskriven tid. Det är alltså icke nödvändigt, att undervisningen bedrivs kontinuerligt och ej heller att den syftar till någon samtidighet eller absolut likformighet de olika tullplatserna emellan. I själva verket komma de föreslagna bestämmelserna att lämna vederbörande chefsmyndigheter all möjlig frihet icke endast att för varje särskild tjänstemans utbildning uppställa de mål, som med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning kunna anses önskvärda och uppnåeliga, utan även att fördela undervisningstiden på det sätt, som av den större eller mindre intensiteten i tjänstgöringen påkallas. Då därtill kommer, att arbetet inom tullverket i utpräglad grad är ett säsong- och periodarbete, torde det icke möta oöverstigligen svårigheter att vinna tillräcklig tid för ifrågavarande utbildning.

Efter denna redogörelse i allmänna drag för ifrågavarande slag av utbildning följa här motiven för de föreslagna särskilda bestämmelserna, i den mån det ansetts erforderligt att anföra sådana.

Då det är av synnerlig vikt såväl ur utbildningssynpunkt som med hänsyn till tjänstens säkra och snabba fullgörande att erhålla tjänsteföreskrifter, hand- och läroböcker av tjänstemännen hållas i komplett och ordnat skick, hava vi ansett oss böra föreslå vissa föreskrifter i sådant syfte. Därjämte hava vi funnit lämpligt att i detta sammanhang uppställa det rimliga kravet, att tjänstemännen icke utan giltigt förfall må utebliva från föredrag eller förevisningar, som för dem anordnas i upplysnings- och undervisningssyfte. Vi hava därvid närmast avsett de föreläsningar och demonstrationer i tullbehandlingsteknik och varukännedom, som komma att hållas av byråinspektörerna å tullbehandlingsbyrån, men givetvis bör nämnda krav även gälla i fråga om den frivilliga föreläsningverksamhet, som enligt bestämmelserna i 27 § skall bedrivas genom vederbörande chefsmyndighets försorg.

§ 24.

För att utbildningen å tullplatserna icke skall leda blott och bart till en mekanisk, rutinmässig färdighet, bör den gå hand i hand med teoretiska studier. För ändamålet fordras tillgång på lämpliga hand- och läroböcker, vilka, i den mån de icke redan äro tillgängliga, böra utarbetas genom generaltullstyrelsens försorg för att i erforderligt antal utdelas till de olika tullplatserna. Nämnda läroböcker böra så vitt möjligt åtföljas av studieanvisningar, i vilka angivas dels de delar av ämnet, om vilka de olika befattningshavarna böra äga kännedom, dels ock gången av och i allmänhet sättet för bedrivande av självstudier i detsamma. Med avseende på ifrågavarande läroböcker tillåta vi oss för övrigt hänvisa till vad som längre fram anføres i motiveringen beträffande kammar-skrivaraspiranternas utbildning (sid. 54). De läroböcker, som föreslagits skola komma till användning vid denna, torde nämligen även lämpa sig för det fortsatta utbildningsarbetet å tullplatserna.

Såsom förut nämnts bör det åligga vederbörande chefsmyndighet att ordna och övervaka utbildningen å tullplatsen eller inom distriktet. Vad däremot själva undervisningen och handledningen beträffar, torde denna, särskilt i fråga om de större tullplatserna, böra uppdragas åt vederbörande förmän eller andra lämpliga överordnade tjänstemän. Under förutsättning att de av oss föreslagna instruktionskurserna för handledare komma till stånd, torde det icke dröja länge, förrän å varje sådan större

§ 25.

tullplats finnes tillgång till en eller annan tjänsteman, som genomgått sådan kurs och således blivit särskilt utbildad för uppdraget i fråga.

Såsom av ordalydelsen i de föreslagna bestämmelserna framgår, äro desamma avsedda att tillämpas på samtliga personalgrupper och således jämväl på de ordinarie tjänstemännen. Även om detta icke är i bestämmelserna direkt utsagt, ligger det dock i sakens natur, att den utbildning, som här avses, företrädesvis kommer att gälla de yngre tjänstemännen, d. v. s. aspiranter, extra ordinarie och yngre ordinarie tjänstemän, och alltså icke exempelvis ordinarie tjänstemän, som själva äro i befälsställning.

I och för utrönande av att vederbörande tjänstemän rätt förstått och väl tillgodogjort sig den meddelade undervisningen, bör tid efter annan anställas den kunskapsprövning med tjänstemännen, som kan anses lämplig och erforderlig. Då prövningen skulle komma att förrättas av vederbörande chefsmyndighet eller av någon av denna förordnad tjänsteman — alltså av kvalificerad person — torde den annars nära till hands ligande risken för ett olämpligt handhavande i ena eller andra hänseendet av ifrågavarande prövning icke vara synnerligen stor.

Övriga föreskrifter i denna paragraf äro att anse såsom en direkt följd av bestämmelserna i föregående paragraf, varför vi icke anse oss behöva särskilt ingå på desamma.

§ 26. Vad sättet för undervisningen beträffar, är det av naturliga skäl icke möjligt att fastställa mera detaljerade föreskrifter rörande desamma. Sådana föreskrifter böra emellertid i möjligaste mån lämnas under instruktionskursen för handledare, varjämte måste förutsättas att byråinspektörerna liksom förenämnda representant för tullverkets undervisningsväsende skola vid sina tjänsteresor lämna erforderliga anvisningar och råd. För övrigt komma de för undervisningskurserna föreslagna läroplanerna att bliva till god ledning även för utbildningsarbetet å tullplatserna.

§ 27. Bestämmelserna i 27 § hava tillkommit i syfte att å de större tullplatserna åvägabringa en frivillig föreläsningsverksamhet. En sådan skulle nämligen kunna bliva till gagn icke endast ur utbildningssynpunkt utan även så till vida, att den kunde väntas giva uppslag av ekonomisk och organisatorisk betydelse. I anslutning till sistnämnda synpunkt hava vi föreslagit bestämmelser i syfte att föredrag, som befunnits särskilt värdefullt, skulle på tullverkets bekostnad tryckas och offentliggöras. I ändamål att ytterligare stimulera intresset för ifrågavarande föreläsningsverksamhet hava vi ansett oss böra föreslå, att tulltjänsteman eller annan person, som utarbetat föredrag, må kunna åtnjuta ersättning för sitt arbete. I sådant syfte hava vi i förslaget till kostnadsstat för undervisningsväsendet upptagit ett belopp av 1 000 kronor, avsett till bestridandet av ifrågavarande kostnader.

B. Utbildning genom undervisningskurser.

§ 28. Det ligger i sakens natur, att den utbildning, som kan ske i samband med tjänstutövningen, i första hand måste inriktas på att bibringa tjänstemännen erforderlig praktisk förfarenhet i de löpande göromål, som till-

höra det dagliga arbetet inom hans verksamhetsområde. Gäller det däremot att bibringa tjänstemannen kompetens för annat, mera mångsidigt eller mera kvalificerat arbete än det, som han dagligdags har för handen, tarvas i de flesta fall en förberedande, speciell skolning, vilken icke kan erhållas under tjänstgöringen utan måste försiggå i särskilda, för ändamålet lämpade undervisningskurser. Då omorganisationen av tullverket till väsentlig del vilar på förutsättningen av en genom dylika kurser åstadkommen specialutbildning av tulltjänstemännen, anse vi oss icke behöva närmare motivera behovet av ifrågavarande undervisningskurser utan inskränka oss till att här redogöra för de huvudprinciper, som ligga till grund för vårt förslag till anordnande av desamma.

Vad då först och främst beträffar antalet dylika kurser, är det icke minst ur ekonomisk synpunkt av största vikt, att inga andra slag av kurser anordnas än sådana, som måste anses oundgängligen nödvändiga. Huru önskvärt det än vore att, såsom med avseende på statens järnvägars personal föreslagits av 1917 års undervisningskommitté för ordnande av utbildningen inom nämnda verk, uppställa kravet på genomgående av särskild undervisningskurs för befordran till praktiskt taget varje befattning, hava vi dock ansett oss böra avstå från tanken härpå. Kompetensen för sådana lägre befattningshavare, som hava sig anförtrodda göromål, vilka i viss mån äro likartade, såsom t. ex. tullvakter, tillsyningsmän och uppsyningsmän, bör och kan förvärfvas under tjänstgöringen, om utbildningen under densamma bedrivs på föreslaget, systematiskt sätt. Av denna anledning hava vi icke ansett nödigt att å utbildningsplanen upptaga vissa av tullkommissionen föreslagna eller eljest ifrågasatta undervisningskurser, vilka företrädesvis avsett utbildningen av de lägre befattningshavarna inom varje tjänstegrupp. Vi vilja emellertid påpeka, att denna omständighet ingalunda kommer att medföra, att samtliga dessa befattningshavare komma att sakna den teoretiska skolning, som erfordras för utförande av mera kvalificerat arbete. De av oss föreslagna kurserna äro visserligen närmast avsedda att bibringa kompetens för befordran till de högre befattningarna inom varje tjänstegrupp, såsom tullkontorister, kustöveruppsyningsmän, gränsöveruppsyningsmän och vissa tullöveruppsyningsmän. Men då utbildning genom undervisningskurser av pedagogiska skäl i regel bör förläggas till åldern mellan 25 och 35 år, komma givetvis även åtskilliga befattningshavare i lägre tjänstegrader att vara kursutbildade, under förutsättning att kurserna anordnas med icke alltför långa mellanrum. Det kan i sådant fall väntas, att ett icke ringa antal tillsyningsmän, uppsyningsmän, kustvakter, kustuppsyningsmän och gränsuppsyningsmän skola på dylikt sätt hava erhållit en grundligare utbildning än som kunnat komma dem till del i för sistnämnda tjänstekategorier särskilt anordnade kurser.

Lika angeläget som det är, att endast sådana kurser anordnas, som måste anses oundgängligen nödvändiga, lika viktigt är det, att kurserna i möjligaste mån begränsas med avseende på antalet läroämnen och undervisningstimmar. Inga andra ämnen böra således upptagas å kursplanerna än sådana, som äro av direkt nytta för tjänstemännens framtida verksamhet. Utbildningen under kurserna får under inga omständigheter bliva något slags självändamål, utan den måste, med bortseende från andra ur allmän utbildningssynpunkt eljest måhända eftersträfvärdade mål, uteslutande inriktas på att framkalla och utveckla tjänstemännens

praktiska egenskaper och färdigheter. De kunskaper i allmänbildande ämnen, som med företagsamhet och energi kunna inhämtas genom självstudier, måste redan före inträdet i undervisningskurs hava förvärvat, något som utan kostnader för den blivande kursdeltagaren låter sig göra genom anlåtande av de korrespondenskurser, som för sådant ändamål anordnas vid tullverkets undervisningsanstalt. Av ej mindre vikt är att antalet undervisningstimmar så vitt möjligt begränsas, varvid dock å andra sidan måste tillses, att timantalet icke utmättes så knappt, att syftet med undervisningen förfelas.

För att i än högre grad åstadkomma en ur ekonomisk synpunkt önskvärd begränsning av kurserna med avseende på deras tidslängd hava vi vid uppdraget av de föreslagna undervisningsplanerna ansett oss böra räkna med en undervisningstid per vecka av 40 timmar, d. v. s. i genomsnitt 6½ timme per söckendag. I jämförelse med den nyligen avslutade kursen för e. o. kammarskrivare i generaltullstyrelsens byråer innebär detta timantal en ökning av 4 timmar per vecka och i jämförelse med förut anordnade kurser en ökning av ej mindre än 10 timmar per vecka. Vi vilja emellertid såsom vår åsikt framhålla, att denna ökning är väl på sin plats, särskilt i betraktande av att sådana delar av undervisningstiden, som ägnas exempelvis åt journals- och räkenskapsföring, föreläsningar av varuprov, laborationsövningar o. dyl., medföra nyttig omväxling samt i och för sig äro för kursdeltagarna mindre ansträngande. Ävenledes bör tagas i betraktande, att deltagarna i de blivande undervisningskurserna på grund av de skärpta inträdesfordringarna komma att besitta så goda förkunskaper i de olika ämnena, att det kan väntas, att sådant hemarbete, som utgöres av ren läxläsning, skall kunna i hög grad inskränkas, varigenom också fritiden kan bättre utnyttjas för vila och rekreation. För övrigt må påpekas, att det av oss föreslagna antalet undervisningstimmar icke överstiger det, som inom många andra undervisningsanstalter är vanligt.

I fråga om tiden för de olika kursernas anordnande hava vi funnit, att densamma icke lämpligen bör på förhand bestämmas utan att kurserna böra anordnas i mån av behov, d. v. s. med de mellanrum, som betingas av personalavgång och därav föranledd befördran och nyrekrytering. Gjorda beräkningar hava givit vid handen, att vissa av de föreslagna kurserna, såsom tullelev- och tullkontoristkurserna under normala förhållanden måste anordnas vart annat år. Däremot torde sådana kurser som kustöveruppsyningsmans- och gränsöveruppsyningsmanskurserna, motorskötarekurserna, instruktionskurserna för handledare samt föreläsningsskurserna i administrativa och nationalekonomiska ämnen icke behöva upprepas oftare än vart tredje eller fjärde år. Under övergångsåren kommer det emellertid att bliva nödvändigt att med kortare mellanrum än de nämnda anordna sådana kurser, som äro avsedda att bibringa kompetens för nyinrättade befattningar eller i allmänhet för sådana göromål, som efter omorganisationens genomförande komma att ställa särskilda krav på tjänstemännen.

Vi övergå nu till att i den mån detta synes oss erforderligt närmare motivera de detaljbestämmelser rörande undervisningskurserna, som ansetts böra vara gemensamma för olika slag av kurser och som därför i ett sammanhang upptagits under rubriken "utbildning genom undervisningskurser" (29—33 §§).

Efter det kungörelse om anordnandet av undervisningskurs utfärdats, skola de sökande hava att till vederbörande chefsmyndighet ingiva sina till generaltullstyrelsen ställda ansökningar, vilka inom viss, föreskriven tid skola av myndigheten överlämnas till styrelsen. Ansökningarna böra därvid åtföljas av yttrande, vari angives dels huruvida och dels i vilken ordning de sökande av myndigheten anses lämpliga för antagning i den blivande kursen. Då det måste förutsättas, att vederbörande myndigheter ofta äga eller kunna förskaffa sig kännedom om de sökandes praktiska duglighet, omdömes- och initiativförmåga, befäsegenskaper, kroppsliga hälsa o. dyl., måste dessa yttranden bliva till god vägledning vid urvalet av kursdeltagare.

För att undervisningen i kurserna skall bliva i avsedd mån fruktbringande måste kursdeltagarna besitta ett visst mått av förkunskaper. Då vederbörande chefsmyndighet icke alltid torde vara i stånd att bedöma, huruvida den sökande äger för ändamålet erforderliga, kunskapsteoretiska förutsättningar, måste detta beträffande vissa undervisningskurser utrönas medelst för ändamålet särskilt anordnade inträdesprövningar. I fråga om tullelevkurserna, för vilka en utgallring av aspiranterna på förhand skall äga rum, behöver endast provas det begränsade antal, som kan i varje sådan kurs emottagas, varför prövningarna till dessa kurser lämpligen böra förläggas till tullverkets undervisningsanstalt, där de kunna försiggå omedelbart före kursernas början. Beträffande åter övriga undervisningskurser, till vilka särskild inträdesprövning föreslagits, böra samtliga sökande, vilka enligt förenämnda utlåtanden synas böra ifrågakomma till antagning, undergå sådan prövning, på det att jämförelsematerialet må bliva så rikhaltigt som möjligt. Då det kan väntas, att varje sådan inträdesprövning kommer att räkna ett avsevärt antal deltagare, av vilka kanske endast relativt få kunna emottagas i den blivande kursen, vore det ur ekonomisk synpunkt icke välbetänkt att i detta fall förlägga prövningen till tullverkets undervisningsanstalt. Vi hava därför föreslagit, att dylika inträdesprövningar skola äga rum å de sökandes stationeringsorter eller så nära dessa som möjligt, något som utan svårighet låter sig göra, i det fall att prövningarna, såsom föreslagits, endast bliva skriftliga och för övrigt anordnas på sätt som i paragrafen angives.

Vid det slutliga urvalet mellan de inträdessökande bör hänsyn tagas såväl till resultatet av prövningen som ock till av vederbörande chefsmyndigheter avgivna utlåtanden. Sedan efter verkställd inträdesprövning uttagningen av deltagare i undervisningskurs skett, bör utfärdas meddelande om vilka sökande, som blivit antagna såsom deltagare i kursen. Sökande, som icke vunnit inträde i densamma, bör erhålla skriftligt besked härom samt uppgift om anledningen härtill (såsom att han visserligen godkänts i inträdesprövningen men måst stå tillbaka för mera kvalificerade medsökande, att hans tjänstgöring i jämförelse med de övriga sökandes varit för ensidig, att han underkänts i prövningen o. s. v.), på det att han i förekommande fall må bliva i tillfälle att vidtaga åtgärder till möjliggörande av inträde i en kommande kurs.

I fråga om de betyg, med vilka kursdeltagarnas kunskaper i vissa fall skola värdesättas, hava vi föreslagit den betygsskala, som i det allmänna undervisningsväsendet oftast kommer till användning och som även till-

lämpats vid de senaste tullkurserna. I den mån betygssiffror av praktiska skäl kunna anses erforderliga för vissa slag av betygssättning, böra antagas de även på andra håll använda hela talen 1—7, varvid 1 betecknar "otillräcklig", 2 "icke fullt godkänd", 3 "godkänd" o. s. v. (Enligt denna sifferbeteckning kommer siffran 0 att, teoretiskt sett, beteckna "inga kunskaper".)

I avseende på sättet för kursdeltagarnas upptagande i viss inbördes ordning allt efter värdet av utdelade betyg hava vi, med hänsyn till svårigheten att för ändamålet erhålla fullt rättvisa och alltid användbara normer, icke ansett oss böra föreslå några som helst bestämmelser, varför vi ej heller haft anledning förorda särskilda huvudbetyg, som skulle underlätta kursdeltagarnas uppordnande efter kunskapsgraden. I betraktande av det ringa antal ämnen, som ingå i varje kurs, torde vid sådana tillfällen, då en jämförelse mellan kursdeltagarna behöver ske, denna lätteligen kunna åvägbringas utan stöd av ett särskilt, enligt mer eller mindre detaljerade bestämmelser utfärdat huvudbetyg.

§§ 32—33. Vad beträffar innehållet i 32—33 §§ torde detsamma icke tarva någon närmare motivering. Vi vilja endast påpeka, att anledningen till att kursdeltagare, som utan giltig anledning avbrutit sin utbildning eller som underkänts i examen, icke skulle äga rättighet att genomgå en följande kurs närmast är den, att en till genomgående av kurs berättigad tjänsteman därigenom skulle kunna hindras i sitt inträde i densamma. Kursdeltagare, som utan giltigt skäl lämnat undervisningskurs eller som underkänts såväl i examen som i sedermera undergången omprövning, skulle alltså vara definitivt underkänd.

2. Särskilda bestämmelser för olika slag av personal.

A. Utbildning av aspiranter.

a. *Utbildning till extra ordinarie kammarskrivare.*

§ 34. Den andra avdelningen av kapitlet angående personalens utbildning upptager sådana särbestämmelser, som endast hänföra sig till någon viss personalgrupp eller till vissa, särskilt angivna tjänstekategorier. De föreslagna bestämmelserna inledas med en del föreskrifter rörande aspiranternas utbildning, varvid början göres med kammarskrivaraspiranterna. Till åskådliggörande av gången av sistnämnda aspiranters utbildning skola vi i anslutning till vad förut sagts i fråga om antagningen (sid. 33—34) här giva en sammanhängande framställning av utbildningsproceduren, varvid vi även skola beröra vissa detaljer av densamma, som icke lämpligen kunnat göras till föremål för behandling i själva utbildningsreglementet. Det bör påpekas, att den redogörelse, som här lämnas rörande kammarskrivaraspiranternas praktiska utbildningstjänstgöring, i sina huvuddrag äger giltighet jämväl i fråga om övriga aspiranters utbildningstjänstgöring.

Kammarskrivaraspiranternas utbildning omfattar tvenne huvuddelar, nämligen praktisk-teoretisk utbildningstjänstgöring och teoretisk undervisningskurs eller s. k. tullelevkurs. Utbildningstjänstgöringen har i motsats till tullkommissionens förslag men i överensstämmelse med generaltullstyrelsens utlåtande däröver föreslagits skola förläggas till ti-

den före tullelevkursen och har, likaledes i överensstämmelse med styrelsens uttalande, ansetts böra omfatta en tid av ungefär ett år.

Så snart antagning av kammarskrivaraspiranter ägt rum, beordras dessa att för fullgörande av föreskriven utbildningstjänstgöring inställa sig vid någon av de tullkamrar, där nämnda tjänstgöring enligt generaltullstyrelsens beslut skall försiggå. Dessa tullkamrar böra i första rummet utväljas med hänsyn till att tjänstgöringen vid desamma må kunna bli så mångsidig och därigenom så lärorik som möjligt, för vilket ändamål företrädesvis de medelstora tullkamrarna böra ifrågakomma. Givetvis bör vid valet av utbildningsplatser även fästas avseende vid huruvida vederbörande tullkamrar äro försedda med för utbildningsändamål lämpliga och väl ordnade provsamlingar. Slutligen bör hänsyn jämväl tagas till att tullkamrarna äro utrustade med nödiga laboratorier, och att å platsen finnes anställd någon tjänsteman, som kan leda och övervaka aspiranternas laborationsövningar. Då vid varje tullkammare torde utan olägenhet för det löpande arbetet kunna utbildas 6 å 8 kammarskrivaraspiranter och då hela antalet sådana aspiranter icke torde böra överstiga 25, skulle utbildningstjänstgöringen således kunna inskränkas till de 3 å 4 tullkamrar, som ur ovan berörda synpunkter anses för ändamålet vara de lämpligaste.

Omedelbart efter aspiranternas inträde i tjänstgöring vidtager den praktiska utbildningen under ledning av den av generaltullstyrelsen förordnade handledaren och med biträde, där så erfordras, av tullförvaltningens övriga personal. Tjänstgöringen fullgöres i överensstämmelse med anvisningarna å förenämnda, av styrelsen fastställda utbildningsplan, å vilken göres anteckning om den tid, som ägnats åt de olika utbildningsgrenarna, varjämte föreståndarna för respektive arbetsområden å planen avgiva intyg om tjänstgöringens fullgörande. Under utbildningstjänstgöringen böra kammarskrivaraspiranterna, närhelst detta anses lämpligt och erforderligt, under nämnda föreständares eller annan arbetsledares tillsyn bestrida effektiv tjänstgöring, varvid aspiranterna dock icke få tagas i anspråk på sådant sätt, att utbildningen därigenom blir lidande.

Då tiden för utbildningstjänstgöringen även är att anse som en prövningstid, under vilken det gäller att utröna, huruvida aspiranten besitter sådana egenskaper, att han kan väntas bli för tulltjänsten lämplig, är det av största vikt såväl för tullverket som för aspiranten själv, att det utlåtande över dennes tjänstgöring, som skall avgivas av vederbörande chefsmyndighet, grundar sig på en ingående kännedom om aspiranten, för vilket ändamål tarvas ett noggrant och i möjligaste mån personligt övervakande av dennes utbildning. Likaledes är det av betydelse, att en mindre lämplig aspirant snarast möjligt hänvisas att välja en annan levnadsbana, för vilken han måhända lämpar sig bättre.

Jämsides med den praktiska utbildningen skall aspiranten enligt handledarens anvisningar och under dennes kontroll inhämta det teoretiska kunskapsmått, som erfordras för inträde i tullelevkursen. Vi hava nämligen kommit till den uppfattningen att vissa, mera elementära kunskaper i de ämnen, som ingå i nämnda kurs, böra och kunna på förhand förvärfvas utan att därmed den praktiska utbildningen på något sätt försummas. Det bör sålunda erinras därom, att huru noggrant tjänstgöringstiden än utnyttjas för praktiskt arbete, kommer den dock på grund av nämnda arbetes säsongkaraktär att tidvis erbjuda goda tillfäl-

len till teoretiska studier. För övrigt torde man kunna hava anspråk på att aspiranterna även använda någon del av sin fritid i och för dylika studier.

Ett oundgängligt villkor för att sådana studier skola kunna med framgång bedrivas är emellertid, att aspiranterna hava tillgång till för ändamålet lämpade läroböcker. Vad då först och främst ämnet tullbehandlingsteknik med varukänedom beträffar, föreligger redan en synnerligen lämplig sådan i varuförteckningen till tulltaxan, ur vilken valda delar böra föreläggas aspiranterna till studium. Beträffande åter ämnet författningskunskap bör i detsamma utarbetas en särskilt för aspirantutbildningen avsedd handbok, i vilken sammanföras dels vissa bestämmelser rörande tullverkets organisation och uppgift dels ock sådana allmänna tjänsteföreskrifter, om vilka icke blott kammarskrivaraspiranterna utan även övriga slag av aspiranter böra äga kännedom. Nämnda bestämmelser och föreskrifter böra meddelas på ett populärt och lättfattligt sätt och på samma gång i så koncentrerad form som möjligt för att handboken skall få minsta möjliga omfång. Givetvis måste handboken under sådana förhållanden endast tjäna till att på ett så att säga förberedande stadium ersätta tullstadgan och tjänstgöringsreglementet. Sedan aspiranten blivit mera förtrogen med tullarbetet bör han studera själva författningarna, för vilket ändamål erforderliga studieanvisningar böra meddelas i handboken. I samband därmed böra i handboken lämnas detaljerade uppgifter om det kunskapsmätt, som i de olika ämnena erfordras för vinnande av inträde i tullelevkurs eller för erhållande av vitsordet godkänd i den slutprövning, som vid utbildningstjänstgöringens slut skall anställas med sådana aspiranter, för vilka icke ifrågasatts någon efterföljande, teoretisk undervisningskurs.

Till underlättande av de studier i kemi, som böra bedrivas i samband med de å utbildningsplanen föreskrivna laborationsövningarna, torde lämpligen böra utarbetas en särskild handbok i ämnet, i vilken lämnas redogörelse för de kemiska och fysikaliska undersökningsmetoder, på vilka nämnda övningar skola baseras. Därjämte torde i handboken böra lämnas anvisningar rörande det teoretiska kunskapsmätt, som före inträdet i elevkursen bör hava inhämtats samt i samband därmed givas erforderliga studieanvisningar. Ifrågavarande handbok bör utarbetas av någon tulltekniskt utbildad kemist och torde lämpligen böra göras så pass omfattande, att den även i den praktiska tulltjänsten kan tjäna såsom uppslagsbok vid enklare kemiska varuundersökningar.

Beträffande ämnena tyska och engelska språken torde studierna i desamma huvudsakligen böra avse inhämtande av sådana för tulltjänsten karaktäristiska ord och uttryck, som komma till användning vid beröringen med sjöfarande och resande av främmande nationalitet. Nämnda studier torde med fördel kunna bedrivas med ledning av den språkhandbok för tulltjänstemän (tullparlör), som redan är utarbetad och föreligger i manuskript men som i avvaktan på de författningsändringar, som komma att bliva en följd av omorganisationen, ännu icke befordrats till tryckning. För övrigt må påpekas lämpligheten av att de kammarskrivaraspiranter, som anse sig vara i behov därav, beredas tillfälle att under loppet av utbildningstjänstgöringen genomgå lämpliga delar av korrespondenskurserna i tyska och engelska språken.

Vid slutet av utbildningstjänstgöringen skall vederbörande chefsmyndighet avgiva utlåtande över aspirantens förhållande i och utom tjänsten

samt hans lämplighet för densamma. Detta utlåtande insändes till generaltullstyrelsen, varvid även bilägges utbildningsplanen, vederbörligen kompletterad med föreskrivna tidsuppgifter samt försedd med intyg över utbildningstjänstgöringens fullgörande. Med stöd av utlåtandena avgör därefter generaltullstyrelsen, vilka aspiranter, som skola undergå inträdesprövning till elevkursen. Denna inträdesprövning äger rum vid tullverkets undervisningsanstalt och förrättas av undervisningsanstaltens lärare. Kammarskrivaraspirant, som med godkänt resultat undergått nämnda prövning, vinner inträde i tullelevkursen. Vid slutet av denna förrättas examen i närvaro av särskilda, av generaltullstyrelsen utsedda censorer. Kammarskrivaraspirant, som med godkända vitsord undergått nämnda examen, befordras till extra ordinarie kammarskrivare.

Efter att sålunda i stora drag hava redogjort för utbildningsgången skola vi, i den mån detta synes oss erforderligt, övergå till detaljmotivering av de föreslagna bestämmelserna rörande kammarskrivaraspiranternas utbildning.

Till undvikande av att det formella kravet på studentexamen skall te sig som en så gott som oöverstiglig skranka, vilken hindrar dugliga tjänstemän i lägre tjänstegrader att arbeta sig fram till en bättre ställning, föreslog 1914 års tullkommission, att det skulle lämnas envar öppet att vid särskild prövning, om vilken generaltullstyrelsen hade att föranstalta, styrka sig äga de kunskaper, som erfordrades för avläggande av studentexamen, och så medelst vinna behörighet att söka inträde i tullelevkursen. Emellertid vilja vi framhålla, att en sådan genom generaltullstyrelsens försorg anordnad prövning säkerligen skulle möta stora praktiska svårigheter och dessutom medföra avsevärda kostnader. Av såväl praktiska som ekonomiska skäl vore det därför önskvärt, om prövningen kunde ske i den ordning, som är föreskriven för fyllnads- och efterprövning, d. v. s. genom vederbörande skolmyndigheters försorg. För närvarande låter sig detta icke göra, men enligt vad vi på vederbörligt håll inhämtat skulle det icke vara otänkbart, att en anordning i berörda syfte enkelt nog kunde genomföras. Till dess så skett lär det bliva nödvändigt att inskränka sig till det kravet, att det föreskrivna kunskapsmålet styrkes medelst betyg, som av generaltullstyrelsen godkännes. Skulle styrelsen i något fall vara tveksam i fråga om värdet av ett företett betyg, torde intet hinder möta att hos skolöverstyrelsen eller efter dess anvisningar erhålla de närmare upplysningar, som för bedömandet av betyget kunna anses erforderliga. På grund av dessa upplysningar kan generaltullstyrelsen allt efter omständigheterna godkänna betyget eller hänvisa den sökande att undergå förnyad kunskapsprövning enligt former, som av generaltullstyrelsen prövas vara betryggande.

I avsikt att för ifrågavarande tjänstemän underlätta inträdet i tullelevkurs hava vi föreslagit, att fordringarna på kunskaper, motsvarande betyget godkänd i studentexamen, endast skulle gälla sådana ämnen, som hava mera omedelbar betydelse för tulltjänsten, nämligen svenska, tyska och engelska språken, geografi samt fysik och kemi. Det bör påpekas, att det uppställda kravet på kunskaper i fysik kommer att innebära, att den sökande jämväl i ämnet matematik besitter det kunskapsmål, som måste anses oundgängligt. I fråga om ämnet kemi hava vi icke ansett

oss kunna underlåta att uppställa de kunskapsfordringar, som föreslagits skola i allmänhet gälla för kammarskrivaraspiranter, nämligen att den sökande styrker sig äga minst de kunskaper, som motsvara betyget godkänd i studentexamen på realgymnasiet.

§ 35.

Anledningen till att kammarskrivaraspiranternas utbildningstjänstgöring föreslagits skola omfatta en tid av 11½ månader, under det att övriga aspiranternas utbildningstjänstgöring skulle i regel omfatta jämt ett år, är uteslutande önskemålet att den teoretiska undervisningskursen skulle kunna avslutas före jul. I annat fall komme kursen att uppdelas på tvenne terminer, något som skulle medföra olägenheter ur praktisk och pedagogisk synpunkt liksom även ökade kostnader för kursdeltagarna. Visserligen skulle kunna tänkas, att utbildningstjänstgöringen toge sin början en halv månad tidigare, alltså omkring den 15 augusti. Detta låter sig emellertid icke göra, dels emedan ansökningstiden måste bestämmas med hänsyn till att flertalet inträdessökande avlägga studentexamen på våren samma år, dels emedan antagningsproceduren, inbegripet de sökandes underrättande, icke lär kunna medhinnas på kortare tid än som i redogörelsen för densamma beräknats.

I enlighet med generaltullstyrelsens uttalande i dess utlåtande över tullkommissionens betänkande II hava vi föreslagit, att tjänsteman, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna avd. B, må kunna av generaltullstyrelsen medgivas den avkortning av utbildningstjänstgöringen, vartill den sökandes förutvarande tjänstgöring i tullverket kan anses föranleda. I nämnda uttalande har även ifrågasatts, att utbildningstjänstgöringen skulle kunna helt och hållet eftergivas. Med hänsyn till att nämnda tjänstgöring även har till syfte att bereda den inträdessökande tillfälle att under sakkunnig ledning inhämta det särskilda kunskapsmått i tullbehandlingsteknik, kemi m. fl. ämnen, som erfordras för inträde i tullelevkursen, torde det emellertid endast i sällsynta fall kunna ifrågakomma att dispens bör beviljas från hela utbildningstjänstgöringen. Vi hava därför icke ansett lämpligt att direkt framhålla en sådan möjlighet till dispens men vilja dock påpeka, att denna möjlighet redan med den föreslagna formuleringen praktiskt taget står öppen.

§§ 36—38.

Med avseende på innehållet i 36—38 §§ tillåta vi oss hänvisa till den allmänna motiveringen å sid. 52—55. Här må endast påpekas, att den i 37 § 1 mom. föreslagna utbildningsplanen (bilaga 8) kan väntas bliva i behov av korrigeringar i ena eller andra avseendet, allt efter som erfarenhet vunnits i fråga om dess praktiska tillämpning. Detta gäller givetvis i främsta rummet utbildningstjänstgöringens fördelning på de olika göromålen och den tid, som bör anslås till varje slag av göromål. För övrigt bör framhållas lämpligheten därav, att deltagarna i instruktionskursen för handledare vid genomgåendet av utbildningsplanen sättas i tillfälle att med stöd av sina erfarenheter från de olika tullplatserna yttra sig över utbildningstjänstgöringens omfattning och fördelning, och att utbildningsplanen först därefter definitivt fastställas.

§ 39.

Innan vi övergå till att närmare redogöra för den föreslagna undervisningsplanen för tullelevkurserna, skola vi med några ord beröra de allmänna principer, som legat till grund för samtliga i bilaga 11 upptagna förslag till undervisningsplaner för de olika slagen av kurser.

De föreslagna undervisningsplanerna hava utarbetats med syfte att tjäna såsom ledning för vederbörande föreståndare och lärare vid tullverkets undervisningsanstalt. Undervisningsplanerna hava uppgjorts i samråd med var på sitt område sakkunniga personer och under tillbörligt utnyttjande av de erfarenheter med avseende på undervisningens bedrivande, det erforderliga antalet undervisningstimmar o. d., som vunnits av lärarna vid förut anordnade undervisningskurser. Vi vilja emellertid betona, att ingen av de föreslagna undervisningsplanerna bör betraktas såsom definitiv och för all framtid gällande. Tvärtom ligger det i sakens natur, att, allt efter som större erfarenheter vunnits om vad som kan medhinnas vid undervisningen i de olika ämnena och kursdeltagarna komma ut och få i den praktiska tulltjänsten pröva värdet av sina under kurserna förvärvade kunskaper och färdigheter, åtskilliga nya synpunkter skola göra sig gällande, vilka icke nu kunnat vederbörligen beaktas. Den alltjämt fortgående utvecklingen på det tulltekniska området kräver också, att möjlighet städse hålles öppen att successivt vidtaga de jämkningar och omläggningar i undervisningsplanerna, som äro nödvändiga för att de olika kurserna skola kunna fylla sitt ändamål. Under sådana omständigheter faller det av sig självt, att de föreskrifter och anvisningar, som meddelas i de föreslagna undervisningsplanerna, endast äro avsedda att tjäna till vägledning och angiva den ungefärliga riktning, i vilken undervisningen bör bedrivas, men att det bör ankomma på generaltullstyrelsen att, närhelst detta anses påkallat, vidtaga erforderliga förändringar av undervisningsplanerna.

Vad nu särskilt beträffar den föreslagna undervisningsplanen för tull-elevkurserna (bilaga 11 a), överensstämmer densamma med avseende på antalet läroämnen helt och hållet med den undervisningsplan, som gällde för den senast anordnade elevkursen (1917 års kurs). Då i ett av chefen för kungl. generaltullstyrelsens tullbehandlings- och upplysningsbyrå den 22 december 1908 avgivet förslag till ändrade bestämmelser angående de extra ordinarie tulltjänstemännens antagning och utbildning blivit ifrågasatt, att i elevkurserna även skulle ingå en kortare föredragsserie över nationalekonomiska ämnen, hava vi tagit under övervägande, huruvida i undervisningsplanen jämväl borde beredas någon plats åt ämnet nationalekonomi. I betraktande av att eleverna på detta tidiga stadium ännu icke fått den överblick av tullagstiftningen såsom ett led i den politiska ekonomien, som erfordras för att en sådan undervisning skall bliva i avsedd mån fruktbringande, hava vi emellertid i stället ansett oss böra föreslå, att ämnet nationalekonomi reserveras för de föreslagna administrativa kurserna.

I fråga om antalet undervisningstimmar hava vi beträffande ämnet tullbehandlingsteknik med varukänedom ansett, att timantalet bör ökas från förutvarande 277 timmar till 288 timmar. Det har nämligen visat sig, att med det hittillsvarande timantalet alla tentamina måst förläggas utom timplanen, något som hädanefter knappast låter sig göra på grund av att den dagliga undervisningstiden blivit så avsevärt förlängd, nämligen från nuvarande 5 till nära 7 timmar per dag.

Beträffande ämnena författningskunskap och kemi har ifrågasatts en ökning av timantalet från resp. 117 och 185 till 126 och 198 timmar. I båda dessa ämnen har nämligen timantalet enligt samstämmiga omdömen av vederbörande ämneslärare visat sig alldeles otillräckligt. Sålunda har undervisningstiden i författningskunskap ansetts böra utökas

med 30 à 40 timmar per kurs och i kemi med minst 24 timmar. Beträffande författningsskunskap måste hänsyn även tagas till den omständigheten, att ett stort antal viktiga författningar tillkommit sedan den senaste elevkursen, vilket i sin mån kräver ökad undervisningstid. Emellertid hava vi ändock icke ansett oss böra föreslå större ökning av timantalet i ämnena författningsskunskap och kemi än resp. 9 och 11 timmar och detta närmast av den anledningen, att vederbörande kursdeltagare hädanefter komma att besitta ett större mått av förkunskaper i nämnda ämnen än vad hittills varit fallet.

Med avseende på tyska och engelska språken hava vi ansett oss kunna ifrågasätta en minskning av det nuvarande timantalet i vart och ett av dessa ämnen från 64 till 54 timmar, utan att resultatet av undervisningen därför behöver försämrast. Det bör nämligen beaktas, att undervisningen i de föregående elevkurserna i hög grad försvårades därav, att tillgång saknats till för ändamålet särskilt lämpade läroböcker, en brist, som numera är avhjälp, varigenom åtskillig tid torde kunna besparas. Därtill kommer, att deltagarna i de blivande elevkurserna komma att besitta större språkliga förkunskaper än vad i de föregående kurserna varit fallet.

Med utgångspunkt från det föreslagna antalet undervisningstimmar i de olika ämnena kommer alltså hela tullelevkursen att omfatta 720 undervisningstimmar, vilket i jämförelse med den senast anordnade elevkursen innebär en ökning av 13 timmar per kurs. Genom att den jämförelsevis kostsamma språkundervisningen skulle komma att inskränkas med sammanlagt 20 timmar, kommer denna ökning icke att medföra några merkostnader för lärararvoden. I fråga om den ekonomiska synpunkten bör för övrigt framhållas, att en avsevärd besparing kommer att vinnas därigenom, att de föreslagna kurserna på grund av det större antalet undervisningstimmar per dag endast skulle omfatta en tid av 4 månader 7 dagar, under det att de förutvarande elevkurserna sträckt sig över en tid av 6 månader.

De i undervisningsplanen föreslagna bestämmelserna och anvisningarna rörande målet för och omfattningen av undervisningen i de olika ämnena samt sättet för dess bedrivande torde icke tarva någon särskild motivering.

§ 40.

Med avseende på slutbetyg över genomgången elevkurs har hittills gällt den bestämmelsen, att elev skall anses godkänd under förutsättning att han erhållit minst betygssiffran 1 i vardera av ämnena varukännedom och författningsskunskap samt att hans sammanlagda betygssiffra uppgår till minst 5, varvid dock ej må godkännas elev, som i något av ämnena kemi, tyska och engelska språken icke erhållit minst betygssiffran $\frac{1}{2}$. Denna bestämmelse innebär bl. a. att elev, som i varukännedom erhållit exempelvis betyget godkänd och i författningsskunskap med utmärkt beröm godkänd, skulle kunna förklaras godkänd, oaktat att han i samtliga återstående ämnen icke erhållit godkänt betyg. I betraktande av att alla på undervisningsplanen upptagna ämnen äro av grundläggande betydelse för kursdeltagarnas framtida verksamhet i tullverkets tjänst, torde en skärpning av denna bestämmelse vara väl på sin plats, och detta helst som inträdesfordringarna hädanefter bliva så pass stränga, att samtliga emottagna kursdeltagare i regel kunna väntas hava förutsättningar att i avsedd mån tillägna sig den meddelade undervisningen.

Vi hava därför föreslagit, att betyg över avlagd examen i regel endast skall tilldelas den, som erhållit minst betyget godkänd i samtliga läroämnen, men att sådant betyg även må kunna tilldelas den, som i ett av de främmande språken erhållit betyget icke fullt godkänd, såvida han i ett av ämnena tullbehandlingsteknik med varukänedom eller författningskunskap jämte kamerala göromål erhållit högre betyg än godkänd. Anledningen till att undantag gjorts för de främmande språken är närmast den, att förkunskaperna i desamma komma att ställa sig något olika, beroende på huruvida kursdeltagarna fått den grundläggande språkutbildningen på realgymnasium, latingymnasium eller tekniskt gymnasium.

I anledning av de sålunda ifrågasatta betygsfordringarna vilja vi erinra därom, att kursdeltagare, som underkänts i examen, skulle enligt vad som föreslagits i 33 § 2 mom. kunna undergå omprövning, en omständighet, som givetvis är på visst sätt ägnad att mildra skärpan i de strängare examensvillkoren.

I samband med frågan angående tullelevkurserna hava vi tagit under övervägande, huruvida mot dessa kurser svarande undervisning borde, såsom av tullkommissionen ifrågasatts, beredas tjänstemän, som vunnit inträde i verket redan innan elevkurserna kommo till stånd. Emellertid hava vi kommit till den uppfattningen, att dylika undervisningskurser numera icke torde vara av behovet oundgängligen påkallade. Även de yngre bland ifrågavarande tjänstemän hava nämligen nu uppnått den ålder, att de efter ytterligare några års tjänstgöring äro berättigade att vinna inträde i de föreslagna fortbildnings- och föreläsningskurserna och att där erhålla utbildning i de för tulltjänsten viktigaste läroämnena, nämligen tullbehandlingsteknik, författningskunskap och kemi.

b. *Utbildning till annan extra ordinarie befattning.*

Under rubriken utbildning till annan extra ordinarie befattning hava sammanförts sådana särbestämmelser, som endast hava avseende på utbildningen av aspiranter till befattning såsom extra ordinarie expeditionsvakt, gränsuppsyningsman, kustbevakningsbiträde, tullvakt, kontorsskrivare och skrivbiträde. För denna utbildning hava vi icke ansett nödigt föreslå några egentliga undervisningskurser, utan skulle densamma uteslutande försiggå genom teoretisk-praktisk utbildningstjänstgöring. Då denna utbildningstjänstgöring i olikhet med kammarskrivaraspiranternas tjänstgöring icke lämpligen kan inskränkas till ett fåtal, särskilt utvalda platser utan i allmänhet torde böra äga rum å vederbörande aspiranternas stationeringsorter, måste densamma mången gång komma att bedrivas genom vederbörande förmäns försorg och utan ledning av de för ändamålet särskilt utbildade, jämförelsevis fåtaliga handledarna. Av denna anledning hava vi ansett lämpligt att i fråga om detta slag av utbildningstjänstgöring lämna mera ingående och detaljerade föreskrifter än dem, som föreslagits beträffande kammarskrivaraspiranternas praktiska utbildning. Då emellertid dessa föreskrifter alltigenom bygga på de huvudprinciper för den praktiska utbildningens bedrivande, för vilka redan förut i olika sammanhang redogjorts, anse vi oss icke behöva här närmare ingå på desamma.

§§ 41—44.

B. Utbildning till befattning såsom tullkontorist eller till viss befattning såsom tullöveruppsyningsman.

§ 45.

Såsom redan framhållits i samband med den allmänna motiveringen för undervisningskurserna, torde icke några särskilda sådana kurser bliva erforderliga för de lägre befattningshavarna inom de olika tjänstgrupperna. Man torde därvid kunna utgå ifrån att den föreslagna grundliga aspirantutbildningen i förening med en sedermera genom tjänstgöring å olika befattningar förvärvad, ökad praktisk utbildning i regel bör bibringa tillräcklig kompetens för befordran till befattning inom någon av de fem lägsta lönegraderna. Däremot torde det bliva nödvändigt att med det undantag, som nedan sägs, uppställa kravet på genomgången undervisningskurs för befordran till befattningar i den sjätte lönegraden. Med dessa befattningar äro nämligen i allmänhet förenade sådana göromål, för vilkas handläggning oundgängligen fordras en förberedande teoretisk skolning.

De vid lokaltullförvaltningen anställda befattningshavarna i sjätte lönegraden utgöras dels av tullkontorister, dels av tullöveruppsyningsmän. I fråga om tullkontoristbefattningarna har såväl tullkommissionen som generaltullstyrelsen framhävt nödvändigheten av att för befordran till dylik befattning må krävas genomgående av en jämförelsevis grundlig utbildningskurs i åtskilliga ämnen. Vi anse oss därför icke behöva här ingå på någon motivering rörande behovet av den av oss för sådant ändamål föreslagna undervisningskursen, förslagsvis benämnd tullkontoristkurs. Beträffande tullöveruppsyningsmännen synes däremot icke hava ifrågasatts någon annan utbildning än den som kan vinnas i samband med tjänstgöringen. Säkerligen kommer också denna utbildning att visa sig tillräcklig ifråga om de tullöveruppsyningsmän, som uteslutande komma att handhava bevakningsbefäl, ty härvidlag hava befälsens egenskaper och den praktiska erfarenheten avgörande betydelse. Däremot torde sådana tullöveruppsyningsmän, som komma att bestrida befattning såsom föreståndare för tullstationer eller, som jämte utövan det av bevakningsbefäl även komma att deltaga i tullbehandlingsbestyr och kamerala göromål, bliva i behov av en särskild teoretisk utbildning. Då denna utbildning varken till arten eller omfattningen bör skilja sig från den, som kommer tullkontoristerna till del, hava vi föreslagit, att tullkontoristkurserna även skulle vara avsedda för utbildning av sådana tullöveruppsyningsmän, som skola fullgöra tullbehandlingsbestyr eller handlägga kamerala göromål.

§ 46.

För att deltagarna i tullkontoristkurserna skola kunna i avsedd mån tillgodogöra sig den meddelade undervisningen, är det givetvis av största vikt att de hunnit förvärva tillräcklig praktisk erfarenhet i tulltjänsten. Av denna anledning hava vi föreslagit att såsom villkor för inträde i tullkontoristkurs skall gälla, att den sökande tjänstgjort å ordinarie befattning under minst 2 år. Därmed vinnes också den fördelen, att det intyg rörande den sökandes lämplighet för befordran till tullkontoristbefattning, som föreslagits skola avgivas av vederbörande chefsmyndighet, kan grundas på en mera ingående kännedom om den inträdessökande än som vore fallet, om inträde i kursen kunde vinnas redan på ett tidigare stadium. Å andra sidan är det ju av ej mindre vikt, att kursdeltagarna ännu äro vid den levnadsålder, då de lättast kunna mottaga och tillgodo-

göra sig teoretisk undervisning. Enligt den erfarenhet, som vunnits vid vissa hittills anordnade kurser, bör maximiåldern icke överstiga 35 år. Genom att kurserna förläggas till denna jämförelsevis tidiga levnadsålder vinnes även den fördelen, att utbildningen kommer åtskilliga tjänstemän i lägre befattningar till godo, vilket varit en av förutsättningarna för vårt förslag, att ingen särskild kursutbildning skulle krävas för befordran till de fem lägsta lönegraderna. Det bör ej heller förbises, att kostnaderna för kurserna komma att nedbringas därigenom att dessa förläggas till en tid, då kursdeltagarnas löner äro jämförelsevis låga.

Då emellertid sådana fall kunna tänkas inträffa, att en inträdessökande blivit befordrad till ordinarie anställning så sent, att han efter tvåårig sådan anställning överskridit den stipulerade maximiåldern, hava vi föreslagit, att det bör ankomma på generaltullstyrelsen att i särskilda fall medgiva undantag från föreskrifterna angående åldersgränsen. Påpekas bör, att den sålunda föreslagna anordningen även har till syfte att onödiggöra särskilda övergångsbestämmelser beträffande åldersgränsen.

I fråga om de föreslagna kunskapsfordringarna för inträde i tullkontoristkurserna och andra därmed jämförliga kurser hava vi redan förut framhållit angelägenheten därav, att eleverna före inträdet i sådan undervisningskurs förvärvat de kunskaper i allmänbildande ämnen, som äro erforderliga för att undervisningen i fackämnen skall kunna giva avsett resultat. De allmänbildande ämnen, som för tullkontoristkursernas del synas böra för ändamålet ifrågakomma, äro svenska språket, räknelära samt tyska och engelska språken. I vart och ett av dessa ämnen torde böra krävas det kunskapsmått, som motsvarar vitsordet godkänd i genomgången korrespondenskurs vid tullverkets undervisningsanstalt. Ett sådant kunskapskrav ställer sig så mycket naturligare som ifrågavarande korrespondenskurser från början anordnades just med det särskilda syftet att bibringa eleverna erforderliga förkunskaper för inträde i de blivande undervisningskurserna.

Med hänsyn till att de inträdessökande i allmänhet nått den ålder, då den språkliga receptiviteten minskats och det sålunda kan erbjuda svårigheter för en och annan att inhämta det föreskrivna kunskapsmålet i de främmande språken, hava vi föreslagit att inträde i tullkontoristkurs må, då särskilda omständigheter därtill föranleda, kunna vinnas även av inträdessökande, som vid förprovningen underkänts i ett av dessa språk. Denna undantagsbestämmelse torde väl företrädesvis böra komma till användning under själva övergångsåren, under vilka de inträdessökandes genomsnittsålder kan väntas bliva högre än som sedermera torde bliva fallet och dessutom förberedelse tiden för inhämtandet av det föreskrivna kunskapsmålet av naturliga skäl måste bliva kortare. Att av denna anledning uppställa särskilda övergångsbestämmelser, innebärande ytterligare lättnader i kunskapsfordringarna, torde dock icke vara lämpligt, ty under sådana förhållanden skulle kurserna icke kunna i avsedd mån fylla sin uppgift.

I tullkontoristkurserna böra ingå ämnena författningskunskap jämte kamerala göromål, tullbehandlingsteknik med varukännedom samt tyska och engelska språken. Beträffande ämnet författningskunskap torde erfordras i det närmaste samma antal undervisningstimmar, som för ämnet

ifråga upptagits å undervisningsplanen för tullelevkurserna, eller närmare bestämt 120 timmar. Det bör nämligen framhållas, att även om målet för undervisningen i detta ämne kan sättas åtskilligt lägre i tullkontoristkurserna än i tullelevkurserna, så lär i stället undervisningen i de förra kurserna bliva mera tidsödande, på grund av att deltagarna i desamma äga mindre teoretisk underbyggnad än deltagarna i elevkurserna. Däremot kan i ämnet tullbehandlingsteknik antalet undervisningstimmar givetvis sättas åtskilligt lägre än det, som föreslagits för tullelevkurserna. Med utgångspunkt från att undervisningen företrädesvis bör inriktas på tullfria varor och tullpliktigt partigods, hava vi efter verkställda beräkningar funnit, att åt ämnet böra utmätas 140 timmar per kurs. I fråga om de främmande språken hava vi kommit till den uppfattningen, att vart och ett av dessa fordrar minst 70 undervisningstimmar per kurs, för att resultatet av undervisningen skall kunna bliva något så när tillfredsställande. Med det sålunda föreslagna antalet undervisningstimmar i de olika ämnena skulle varje tullkontoristkurs komma att taga i anspråk en sammanlagd tid av 10 veckor.

§ 48. Den föreslagna bestämmelsen att betyg över avlagd tullkontoristexamen må kunna tilldelas jämväl den, som i ett av de främmande språken erhållit lägre betyg än godkänd, är på visst sätt att betrakta såsom en nödvändig konsekvens av bestämmelsen om att inträde i kursen skulle kunna vinnas, oaktat vederbörande icke erhållit godkänt betyg i ett av dessa språk. Dock bör i dylikt fall såsom särskilt villkor för erhållande av examensbetyg gälla, att högre betyg än godkänd erhållits i något av huvudämnena tullbehandlingsteknik eller författningsskunskap.

§ 49. I fråga om innehållet i 49 § tillåta vi oss hänvisa till vad ovan anförts beträffande nödvändigheten av att tullkontoristerna och sådana tullöveruppsyningsmän, som komma att bestrida befattning, med vilken äro förenade tullbehandlingsbestyr och kamerala göromål, hava genomgått den föreslagna tullkontoristkursen. I betraktande av att generaltullstyrelsen enligt de föreslagna bestämmelserna skulle äga att för särskilda fall medgiva vissa lätnader i fråga om inträdesfordringarna samt med hänsyn till att betyg över avlagd examen skulle kunna erhållas, oaktat godkänt betyg icke förvärvats i ett av de främmande språken, torde särskilda övergångsbestämmelser icke vara påkallade. Vi vilja emellertid framhålla önskvärdheten därav, att inträdesvillkoren omedelbart efter utbildningsreglementets fastställande bringas till personalens kännedom, på det att tjänstemän, som aspirera på inträde i någon av de närmaste tullkontoristkurserna, må bliva i tillfälle att snarast möjligt vidtaga åtgärder för inhämtande av de erforderliga förkunskaperna.

C. Utbildning till befattning såsom kustöveruppsyningsman.

§ 50. I enlighet med vår förut uttalade uppfattning, att kravet på genomgången undervisningskurs bör gälla för befordran till sjätte och högre lönegrader, hava vi beträffande kustbevakningspersonalen föreslagit, att för befordran till kustöveruppsyningsman skall krävas genomgåendet av en särskild kurs, förslagsvis benämnd kustöveruppsyningsmanskurs.

Tullkommissionen liksom sedermera kustbevaknings-sakkunniga och generaltullstyrelsen hava ifrågasatt att även för befordran till kustuppsyningsman och förste kustvakt skulle uppställas ett särskilt kompetensvillkor, nämligen det, att vederbörande styrkt sig äga det kunskapsmått i nautiska ämnen, som svarar mot avlagd skepparexamen av 2:dra klass. Emellertid hava vi kommit till den uppfattningen, att en genom tullverkets försorg bedriven utbildning för sådant ändamål knappast bör ifrågakomma, och att det ej heller är erforderligt att för befordran till viss befattning uttryckligen föreskriva ett kompetensvillkor av ovan angivna innebörd. Skälet till denna vår uppfattning ligger väsentligen däri, att ifrågavarande kunskapsmått är för kustbevakningspersonalen av den elementära vikt och i övrigt av den enkla beskaffenhet, att detsamma ovillkorligen måste och även lätteligen kan inhämtas på ett långt tidigare stadium. Enligt vår uppfattning bör det mot skepparexamen av 2:dra klass svarande kunskapsmålet förvärfvas redan under aspiranttjänstgöringen och således utgöra villkor för anställning såsom extra ordinarie kustbevakningsbiträde. De närmare anvisningarna rörande kunskapsfördringarna i nu nämnda avseende liksom beträffande sättet för kunskapernas inhämtande böra meddelas i den för aspirantutbildningen utfärdade handbok. Det bör sedermera ankomma på vederbörande förmän liksom även på kustbevakningsinspektören att genom tid efter annan verkställda provningar utröna, huruvida personalen i nöjaktig mån uppehållit de under aspirantutbildningen förvärfvade kunskaperna i nautiska ämnen.

Då de föreslagna villkoren för inträde i kustöveruppsyningsmanskurs fullständigt överensstämna med dem, som ansetts böra gälla för inträde i tullkontoristkurs, anse vi oss icke här behöva särskilt motivera desamma.

§ 51.

De läroämnen, som böra ingå i kustöveruppsyningsmanskurserna, äro författningskunskap jämte kamerala göromål, spaningstjänst, navigation, sjömanskap, geometri samt tyska och engelska språken. Beträffande ämnet författningskunskap kräves givetvis icke på långt när samma antal undervisningstimmar som i tullkontoristkurserna, och detta särskilt i betraktande av att övningarna i kamerala göromål ej behöva taga någon mera avsevärd tid i anspråk. Vi hava därför ansett oss kunna inskränka timantalet till 50 timmar. I fråga om de främmande språken, vilka för den blivande kustöveruppsyningsmannen äro av minst lika stor vikt som för tullkontoristen, hava vi ansett oss böra föreslå det timantal, som i tullkontoristkursen anslagits för desamma, nämligen 70 timmar för varje språk.

§ 52.

I fråga om de övriga ämnena, vilka icke förekomma i någon av de förut behandlade kurserna, tillåta vi oss hänvisa till undervisningsplanen (bilaga 11 c). Här bör endast framhållas, att enligt denna plan skulle undervisningen i ämnena navigation och sjömanskap komma att bedrivas i ungefär samma omfattning som i navigationsskolornas skepparklasser, d. v. s. kunskapsmålet i dessa ämnen kommer i huvudsak att motsvara vad som erfordras för avläggande av skepparexamen av 1:sta klass. Dock hava vi ansett lämpligt att med hänsyn till kursens speciella syfte kräva ett något större kunskapsmått i vissa delar av de båda ämnena,

under det att andra, mindre väsentliga delar av desamma ansetts kunna helt och hållet uteslutas.

§ 53. I fråga om innehållet i 53 § tillåta vi oss hänvisa till motiveringen för motsvarande bestämmelser rörande tullkontoristkurserna (48 §). Skillnaden i ordalydelsen betingas däray, att huvudämnen i kustöveruppsyningsmanskurserna ansetts böra vara författningskunskap och navigation under det att tullkontoristkursernas huvudämnen uppenbarligen böra bliva tullbehandlingsteknik och författningskunskap.

§ 54. Vad som förut anförts beträffande obehövligheten av att uppställa särskilda övergångsbestämmelser för befordran till tullkontorist gäller även med avseende på befordran till kustöveruppsyningsman. Även i detta fall är det önskvärt att villkoren för inträde i kustöveruppsyningsmanskursen liksom kompetensvillkoren för befordran till befattning såsom kustöveruppsyningsman snarast möjligt efter utbildningsreglementets fastställande bringas till personalens kännedom.

D. Utbildning till befattning såsom gränsöveruppsyningsman eller till viss befattning såsom gränsuppsyningsman.

§§ 55 och 59. I sitt förslag till omorganisation av tullverkets gränsbevakning uttalade tullkommissionen den åsikten, att samtliga gränsridare (enligt den nya terminologien gränsuppsyningsmän) borde erhålla allmän förtullningsrätt och att nämnda tjänstemän för ändamålet borde beredas lämplig undervisning vid tullverkets undervisningsanstalt. Detta förslag har emellertid endast så till vida vunnit beaktande, att det skall bero på generaltullstyrelsen att tilldela gränsuppsyningsmän, vilka innehava för ändamålet erforderlig kompetens, rätt att för viss tid eller tills vidare verkställa förtullning. Därmed kvarstår dock kravet på särskild utbildning av gränsuppsyningsmännen, ehuru detsamma kan inskränkas till de jämförelsevis få bland dessa, som kunna väntas bliva tilldelade en mera allmän förtullningsrätt. Av denna anledning hava vi ansett nödigt, att de föreslagna gränsöveruppsyningsmanskurserna även bliva avsedda för ifrågavarande gränsuppsyningsmän, som komma att få sig anförtrodda tullbehandlingsbestyr. Såsom av de föreslagna kompetensbestämmelserna (59 §) framgår, hava vi dock icke velat ifrågasätta, att alla sådana tjänstemän skola hava genomgått gränsöveruppsyningsmanskurs. På många gränsplatser torde nämligen tullbehandlingsgöromålen vara av den enkla beskaffenhet, att de erforderliga instruktionerna kunna lämnas av vederbörande befäl, d. v. s. närmast av de kursutbildade gränsöveruppsyningsmännen. Å andra sidan måste tagas i betraktande att särskilt å de större gränstullstationerna kunna förekomma tullbehandlingsgöromål av både omfattande och krävande art. Det bör därför ankomma på generaltullstyrelsen att i varje särskilt fall avgöra, huruvida avlagd gränsöveruppsyningsmansexamen skall utgöra villkor för befordran till sådan gränsuppsyningsmansbefattning, med vilken äro förenade tullbehandlingsbestyr.

§ 56. De föreslagna villkoren för inträde i gränsöveruppsyningsmanskurserna skilja sig endast så till vida från de för tullkontorist- och kust-

överuppsyningsmanskurserna föreslagna inträdesvillkoren, att fordringarna på vissa förkunskaper i tyska och engelska språken ansetts kunna eftergivnas, vilket förklaras därav, att vi icke ansett nödigt att å undervisningsplanen för gränsöveruppsyningsmanskurserna upptaga nämnda ämnen.

I utlåtande över tullkommissionens förslag till omorganisation av tullverkets gränsbevakning har generaltullstyrelsen med avseende på de av kommissionen föreslagna utbildningskurserna för gränsridarna (gränsuppsyningsmännen) bl. a. anfört, att någon tids tjänstgöring under lämplig ledning vid en tullförvaltning med erfarenhet om förhållandena vid gränsen torde i många fall medföra en lika god utbildning som de föreslagna kurserna och sålunda vore en utväg, som vid behov kunde anlitas. Av det sammanhang, i vilket detta uttalande gjordes, framgår, att generaltullstyrelsen icke åsyftat någon annan utbildning än i ämnet tullbehandlingsteknik med varukännedom, under det att frågan om erforderlig utbildning i ämnena författningskunskap jämte kamerala göromål samt spaningstjänst icke blivit berörd. Då emellertid samtliga dessa ämnen torde böra ingå i gränsbevakningspersonalens utbildning, lär det bliva till fördel ur såväl pedagogisk som rent ekonomisk synpunkt, om hela utbildningen förlägges till tullverkets undervisningsanstalt och såmedelst kommer under generaltullstyrelsens omedelbara kontroll.

§ 57.

Beträffande innehållet i 58—59 §§ tillåta vi oss hänvisa dels till vad ovan anförts rörande den kompetens, som avlagd gränsöveruppsyningsmansexamen föreslagits skola medföra, dels ock till betygs- och kompetensbestämmelserna för de förut avhandlade undervisningskurserna.

§§ 58—59.

E. Utbildning till motorskötare.

I det betänkande, som av 1920 års kustbevakningssakkunniga avgavs till generaltullstyrelsen den 3 oktober nämnda år, framhölls nödvändigheten av att å varje tulljakt funnes minst en man, som specialiserat sig på motorskötsel och ägde kompetens att utföra mindre reparationsarbeten. De kustbevakningssakkunniga ansågo nämligen, att det icke i regel bör ifrågakomma att vid uppkommen motorskada låta en tulljakt ingå till varv eller reparationsverkstad eller tillkalla montör från dylikt etablissemang, då detta givetvis måste medföra betydande kostnader för statsverket.

§§ 60—61.

Då de av kustbevakningssakkunniga föreslagna tulljakterna delvis komma att ersättas med snabbgående s. k. tulljagare, gör sig detta krav på särskild utbildning av motorskötarna i ännu högre grad gällande. I själva verket kommer handhavandet av det känsliga och dyrbara motormaskineriet å tulljagarna att bliva förenat med ett högst betydande ansvar, som i och för sig borde berättiga till att de tjänstemän, som förvärvat kompetens för motorskötsel och sedermera i egenskap av motorskötare vunnit anställning ombord å tulljagare, i likhet med maskinisterna inom handelsflottan bereddes en i lönehänseende bättre tjänsteställning än de övriga, icke specialutbildade besättningsmännen, med undantag möjligen för den av dessa, som är befälhavarens närmaste man och ställföreträdare. Då emellertid de blivande motorskötarna å tullja-

garna icke blivit för sådant ändamål särskilt inrangerade i löneplanen, vilja vi framhålla nödvändigheten av att de på annat sätt beredas de ekonomiska fördelar, som kunna anses motsvara den för dem nödvändiga högre utbildningen och det ökade ansvaret. Detta skulle möjligen kunna ske genom att var och en av de å tulljagarna anställda och särskilt utbildade motorskötarna, oavsett den tjänsteställning de intaga, tillerkännas ett särskilt arvode.

Vidkommande härefter själva utbildningen av motorskötarna vilja vi redan från början framhålla, att den av oss föreslagna motorskötarekursen endast är avsedd att utgöra slutstenen i en utbildning, som fortgått såväl före som efter antagandet i tullverkets tjänst. I betraktande av de stora fordringar i fråga om yrkesskicklighet, som måste ställas på tulljagarnas motorskötare, vore det nämligen alldeles otänkbart att utbildningen i dess helhet skulle kunna ske allenast genom tullverkets försorg. En duglig motorskötare och reparatör blir endast den, som genom deltagande i verkstadsarbete och genom praktiskt handhavande av motorer förvärvat den grundläggande mekaniska händighet och färdighet samt den praktiska erfarenhet, som jämte teoretiska insikter erfordras för att rätt umgås med maskineriet samt för att undvika och förebygga maskinskadorna och finna utvägar att avhjälpa sådana. Vad särskilt verkstadsarbetet beträffar, torde det vara fullkomligt uteslutet, att detsamma skulle kunna i erforderlig omfattning inläras under loppet av en undervisningskurs, som av praktiska och ekonomiska skäl måste bliva synnerligen begränsad med avseende på tidslängden. Under sådana omständigheter måste, såsom redan antytts, en avsevärd del av utbildningen hava föregått redan före inträdet i motorskötarekursen. Huru detta skall kunna ske, torde framgå av efterföljande redogörelse för utbildningsgången, sådan vi tänkt oss densamma.

Vid den allmänna antagningen av aspiranter torde det komma att visa sig att bland de sökande finnas sådana, som praktiserat i mekaniskt yrke och därvid genomgått för dylikt yrke avsedd lärlingsskola eller som på annat sätt förvärvat vissa förkunskaper på det maskinella eller rent motortekniska området. Detta kommer särskilt att bliva fallet, om vid kungörandet av antagningen uttryckligen framhålles, att sökande, som uppfyller vissa närmare angivna villkor av ovan antydda innebörd, har utsikt att vinna anställning såsom motorskötare och därmed komma i åtnjutande av särskilt arvode. Vid uttagningsprövningen av de sökande bör rekryteringsnämnden hava sin uppmärksamhet fästad därå, huruvida bland dessa finnas sådana, som ur ovan angivna synpunkter skulle vara särskilt lämpade för anställning såsom motorskötare å tulljagare. I det fall att sådan sökande förklarar sig vilja undergå den ytterligare specialutbildning, som erfordras för dylik anställning, bör han tills vidare placeras såsom besättningsman och motorskötarebiträde å en jagare eller såsom besättningsman och motorskötare å en tullbåt av typ I eller II. Efter att i sådan egenskap hava vunnit ytterligare erfarenhet bör han äga goda förutsättningar att tillägna sig undervisningen i motorskötarekursen.

Emellertid torde för inträde i sådan kurs böra gälla ytterligare en del villkor, som äro ägnade att befrämja det bästa möjliga urval bland de inträdessökande. Sålunda böra bl. a. uppställas fordringar på viss tjänstetid och väl vitsordad tjänstgöring, varjämte vederbörande förman bör

hava bestyrkt den sökandes lämplighet för anställning såsom motorskötare. Vidare torde för inträde i kursen böra föreskrivas en viss åldersgräns, och hava vi för ändamålet föreslagit, att den sökande icke skall hava överskridit trettio års ålder. Då det emellertid särskilt under övergångsåren torde inträffa, att äldre sökande böra beviljas inträde i kursen, hava vi i fråga om åldersgränsen föreslagit tillämpandet av samma undantagsbestämmelser, som ansetts böra gälla med avseende på de övriga undervisningskurserna. Slutligen torde såsom villkor för inträde i motorskötarekursen böra gälla, att den sökande genomgått lärlingsskola för mekaniker samt att han vid inträdesprövning visat sig äga ett visst kunskapsmått i svenska språket och räkning. Ty även om kunskaper i sistnämnda ämnen icke äro av omedelbar betydelse för en blivande praktisk verksamhet såsom motorskötare, så utgör dock förvärvandet av desamma en viss borgen för att den sökande har erforderliga intellektuella förutsättningar att tillägna sig den teoretiska undervisningen i motorskötarekursen.

I detta sammanhang vilja vi beträffande de föreslagna inträdesfordringarna liksom även beträffande det i 64 § föreslagna kompetenskravet såsom vår huvudsakliga delar kan bedrivas vid tullverkets undervisningsanstalt och innebärande lättnader i det ena eller andra avseendet, icke äro att förorda, i betraktande av att tulljagarnas dyrbara motorutrustning genast från början måste handhavas av fullt sakkunnig personal.

Undervisningen i motorskötarekurserna torde böra omfatta ämnena motorlära och motorlaborationer. Undervisningen i det förra ämnet är företrädesvis av teoretisk natur, varför densamma åtminstone till sina huvudsakliga delar kan bedrivas vid tullverkets undervisningsanstalt och såmedelst komma under generaltullstyrelsens omedelbara kontroll.

§ 62.

Vad angår ämnet motorlaborationer bör undervisningen i detsamma hava till syfte att bibringa kursdeltagarna praktisk färdighet att upptäcka och avhjälpa de vanligare motorfele samt att på riktigt sätt utföra sådana reparations- och underhållsarbeten, som icke kräva andra mekaniska hjälpmedel än dem, som böra finnas tillgängliga ombord å fartyget eller å stationeringsorten. För denna undervisning, som utgör den praktiska tillämpningen av undervisningen i motorlära, kräves givetvis demonstrationsmateriel i form av en motor av den typ, som användes å tulljagarna, samt nödig tillgång till verktyg, arbetsmaterial m. m. De motortekniska laborationerna kräva därför särskilda anordningar, helst en för ändamålet lämpad mekanisk verkstad, varest undervisningen eventuellt kunde bedrivas av någon ingenjör eller verkmästare, som möjligen även kunde fungera såsom lärare i ämnet motorlära.

Då uppställer sig den frågan, huru dessa anordningar lämpligen skola åstadkommas. Vål kunde tänkas, att tullverkets undervisningsanstalt utrustades med den erforderliga undervisningsmaterielen och att således hela undervisningen förlades dit, vilket säkerligen skulle vara till fördel ur pedagogisk synpunkt och kanske i längden också mera ekonomiskt än att förlägga den annorstädes. Emellertid skulle en sådan anordning tarva en så betydande engångskostnad, att ett dylikt projekt åtminstone icke för närvarande torde böra realiseras. En annan möjlighet vore att söka få denna del av undervisningen förlagd till någon av kronans verkstäder eller närmare bestämt verkstäderna å flottans varv i

Stockholm, ett arrangemang, som, enligt vad vi under hand inhämtat, icke kommer att möta något hinder från vederbörande myndigheters sida och som säkerligen komme att ställa sig fördelaktigt ur såväl ekonomisk som pedagogisk synpunkt. Slutligen kunde tänkas den möjligheten, att motorlaborationerna förlades till någon privat mekanisk verkstad, varvid det torde ligga närmast till hands att ordna saken på sådant sätt, att leveranskontraktet mellan tullverket och den firma, som får att leverera de för tulljagarna avsedda motorerna, även stadgar skyldighet för ifrågavarande firma att ombesörja undervisning i motorkännedom till den omfattning och för det antal tjänstemän, som av generaltullstyrelsen bestämmes. — Om de föreslagna kurserna skola komma till stånd, torde det bliva nödvändigt att så snart ske kan träffa de anstalter, som i nyssberörda avseende fordras för undervisningens rätta bedrivande.

§§ 63—64.

Beträffande innehållet i 63—64 §§ torde detsamma icke tarva någon närmare motivering. Vi vilja endast påpeka, att anledningen till att kompetenskravet på avlagd motorskötarexamen inskränkts till å tulljagarna anställda motorskötare är den, att statsverket icke kan anses ha några förpliktelser att sörja för utbildningen av motorskötare å tjänstebåtar, som anskaffas och underhållas mot legor. Dock bör å andra sidan intet hinder möta att i kursen även emottaga inträdessökande, som närmast har för avsikt att i egenskap av motorskötare å tullbåt av typ I eller II göra sin utbildning fruktbringande för tullverket. För övrigt vilja vi i detta sammanhang framhålla angelägenheten därav, att var och en av de utexaminerade motorskötarna uttryckligen åläggas att i sin ordning bibringa övrig ombord tjänstgörande personal de nödiga kunskaperna om motorns skötsel och vård, vilket givetvis blir av särskild betydelse, om det inträffar att motorskötaren av en eller annan anledning blir tjänstoduglig under färd eller eljest då ersättare ej kan omedelbart anskaffas.

F. Utbildning av packhustjänstemän.

§ 65.

De föreslagna fortbildningskurserna för packhustjänstemän utgöra såväl i fråga om syfte som planläggning en motsvarighet till de utbildningskurser för äldre packhustjänstemän, som voro anordnade under åren 1917 och 1918. Såsom av den föreslagna planen för undervisningskursernas anordnande (bilaga 16) framgår, hava vi ansett, att ifrågavarande kurser böra med hänsyn till deras stora betydelse upprepas varje år, varigenom en och samma tjänsteman kan beredas tillfälle att med icke alltför långa mellanrum genomgå kurserna, vilka på sådant sätt även få karaktären av repetitionskurser.

§ 66.

Den föreslagna bestämmelsen, att kursdeltagare skall hava under tjänstgöring å ordinarie befattning deltagit i tullbehandlingsgöromål under sammanlagt minst 5 år, har till syfte att skapa garanti för att vederbörande besitta den praktiska förfarenheten i packhustjänst, som utgör en förutsättning för att de skola kunna i avsedd mån tillgodogöra sig undervisningen. Emellertid kunna fall inträffa, då det vore önskvärt att bereda utbildning åt en tjänsteman, som ännu icke uppfyller villkoren rörande viss tids deltagande i tullbehandlings-

göromål, men som ändock på grund av särskilda omständigheter kommit att i packhus bekläda mera självständig befattning, ett fall som särskilt kan tänkas inträffa vid smärre tullförvaltningar i landsorten. Av denna anledning hava vi föreslagit, att det bör ankomma på generaltullstyrelsen att medgiva de undantag från förenämnda bestämmelse, vartill omständigheterna kunna föranleda.

I betraktande av att kurserna till väsentlig del böra hava till uppgift att hålla just de äldre packhustjänstemännen i nivå med förändringar och framsteg på tullteknikens område, torde någon åldersbegränsning uppåt icke vara lämplig. Den åldersbegränsning nedåt, som kan anses erforderlig, ligger redan däri, att kursdeltagarna skola under tjänstgöring å ordinarie befattning hava deltagit i tullbehandlingsgöromål under sammanlagt minst 5 år.

Med hänsyn till att undervisningen i dessa kurser till övervägande del bör bliva av rent praktisk art, torde icke erfordras någon inträdesprövning för utrönande av de sökandes teoretiska kvalifikationer.

Undervisningen i fortbildningskurserna bör såsom i de förut anordnade kurserna av dylikt slag inskränka sig till tullbehandlingsteknik med varukänedom samt kemi. Antalet undervisningstimmar i det förra ämnet har ansetts böra ökas från 159 till 168 timmar och i det senare ämnet från 80 till 84 timmar. I betraktande av att kursdeltagarnas genomsnittsålder kommer att bliva väsentligt högre i dessa kurser än i de övriga undervisningskurserna, hava vi ansett lämpligt att antalet veckotimmar nedbringas från de eljest föreslagna 40 timmarna till 36 timmar. Därigenom skulle kursen komma att omfatta en tid av 7 veckor, vilket i jämförelse med föregående kurser av liknande slag innebär en ökning av 4 dagar.

Beträffande målet för och omfattningen av undervisningen i de båda ämnena samt sättet för undervisningens bedrivande tillåta vi oss hänvisa till den för kurserna föreslagna undervisningsplanen (bilaga 11 f).

I betraktande av att deltagarna i dessa kurser komma att rekryteras från väsentligt olika ålderskategorier och sålunda icke kunna väntas stå på samma erfarenhets- och kunskapsnivå, torde undervisningen näppeligen kunna syfta till ett för alla kursdeltagarna enhetligt och gemensamt mål. Därav följer att någon examen i egentlig mening ej bör avhållas och att ej heller betyg över genomgången kurs bör utdelas. Däremot torde vara lämpligt, att kursdeltagare, som med nit och intresse tagit del av undervisningen, erhåller intyg om att han genomgått kursen.

G. Utbildning i administrativa och nationalekonomiska ämnen.

I sammanhang med behandlingen av utbildningsfrågan föreslog tullkommissionen, att sådana äldre tjänstemän, som vilja göra sig kompetenta till ledande platser inom verket, skulle genomgå en specialkurs på mera vetenskaplig grund, motsvarande den vid statens järnvägar inrättade s. k. högre trafikbefälskursen och den vid postver-

§ 67.

§ 68.

§ 69.

ket anordnade högre utbildningskursen. Mot ifrågavarande förslag afgåvo emellertid tvenne av kommissionens ledamöter sin reservation under förmenande, att ifrågavarande slag av undervisningskurser voro för tullverkets vidkommande obehövlige, och i denna reservation ansågo sig åtskilliga tullmyndigheter böra instämma. Generaltullstyrelsen fann även att de skäl, som reservanterna anfört till stöd för sin uppfattning i ämnet, voro i viss mån beaktansvärda, men styrelsen ansåg sig dock icke böra taga bestämd ståndpunkt till förevarande fråga och detta närmast av den anledning, att densamma borde utredas i samband med övriga utbildningsspörsmål. Sedermera har riksdagen i skrivelse till Konungen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av tullverkets utgiftsstater för tiden 1 januari—30 juni 1923, under framhållande av den principen att synnerlig omsorg bör ägnas åt tulltjänstemännens utbildning, uttalat sina tvivelsmål om behövligheten och värdet av att på statsverkets bekostnad inrätta särskilda kurser för sådana äldre tjänstemän, som vilja göra sig kompetenta till ledande platser inom tullverket.

Efter att hava tagit frågan angående de av tullkommissionen föreslagna högre undervisningskurserna under noggrant övervägande hava även vi kommit till den uppfattningen, att sådana kurser knappast kunna anses erforderliga. Emellertid är det synnerligen önskvärt, att tulltjänstemän, som sättas i mera ledande ställning, kunna beredas tillfälle att dessförinnan erhålla en viss administrativ skolning. Det behöves här endast erinras om att en tulltjänsteman i sådan ställning ofta har att förhandla med andra ämbetsmyndigheter angående tullverket berörande frågor, att inför domstol handhava åklagarskap i tullmål o. s. v. För att vara någorlunda rustad för dessa uppgifter och för att kunna på ett nöjaktigt sätt representera och tillvarataga tullverkets intressen erfordras att vederbörande icke står alldeles främmande för vårt lands förvaltningsväsen eller för grunderna av vårt rättsväsende. Till åstadkommande av den för sådant ändamål erforderliga utbildningen torde det emellertid icke vara nödvändigt att anordna kurser av den art och omfattning, som tullkommissionen efter mönster av de högre utbildningskurserna inom trafikverken synes hava tänkt sig. Vi hava i stället utgått ifrån att den erforderliga utbildningen skall kunna bibringas genom kortare föreläsningsserier i administrativa och nationalekonomiska ämnen, i vilket fall hela kursen skulle kunna begränsas till en tid av omkring 4 veckor.

§ 70.

De föreslagna inträdesvillkoren torde icke tarva någon närmare motivering. Aldersbegränsningarna hava betingats därav, att det å ena sidan är erforderligt att kursdeltagarna hunnit förvärva ett visst mått av praktisk erfarenhet i tulltjänsten, och att det å andra sidan är av vikt att de ännu äro vid den ålder, då inhämtandet av minneskunskaper icke möter alltför stora svårigheter.

Då undervisningen i dessa kurser måste bliva av den art, att kursdeltagarna redan före inträdet i desamma böra besitta ett visst kunskapsmått i de olika läroämnena, bör tillfälle beredas varje inträdesökande att genom självstudier inhämta de förkunskaper, som kunna anses erforderliga. Dessa självstudier böra bedrivas med ledning av

särskilda studieanvisningar, som för ändamålet utarbetats av föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt i samråd med de blivande ämneslärarna och som i god tid före den första kursens anordnande böra göras tillgängliga för de tjänstemän, som aspirera på inträde i denna eller någon av de följande kurserna. Att såsom inträdesvillkor uppställa ett visst föreskrivet kunskapsmått, vilket i sådant fall skulle utrönas genom inträdesprövning, torde dock knappast vara erforderligt, eftersom man torde kunna utgå ifrån att de tjänstemän, som ansetts tillräckligt meriterade för inträde i dessa kurser, även skola veta att väl förbereda sig för undervisningen i desamma.

Uppgörandet av den fullständiga undervisningsplanen för dessa kurser torde lämpligen böra ske i samband med utarbetandet av ovan omnämnda studieanvisningar. Vi hava därför inskränkt oss till att meddela vissa allmänna anvisningar, vilkas närmare utformande bör ankomma på föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt under samråd med de blivande ämneslärarna.

§ 71.

I fråga om innehållet i 72 § gäller vad som förut anförts beträffande motsvarande bestämmelser för fortbildningskurserna för packhustjänstemän.

§ 72.

H. Utbildning av handledare.

Med avseende på de föreslagna instruktionskurserna för handledare torde deras behövlighet med tillräcklig tydlighet hava framgått, då i redogörelsen angående aspirantutbildningen handledarnas uppgifter berördes. Beträffande sättet för handledarnas utbildning hava vi tänkt oss följande anordning.

§§ 73—76.

På våren det år, då allmän antagning av kammarskrivaraspiranter skall första gången äga rum och sedermera, då behov därav föreligger, låter generaltullstyrelsen anordna en instruktionskurs för handledare. Till deltagande i nämnda kurs utses en tjänsteman från var och en av de tullkamrar, till vilka aspiranternas praktiska utbildningstjänstgöring ansetts böra förläggas. På särskild ansökning må inträde i kursen även kunna vinnas av andra tjänstemän, varvid företräde bör lämnas åt sådana, som hava sin anställning vid tullförvaltningar, där ett större antal extra ordinarie och yngre ordinarie tjänstemän kunna väntas vara i behov av en kontrollerad och systematisk utbildning i samband med tjänstgöringen. Givetvis bör såväl i ena som andra fallet vid valet av kursdeltagare största möjliga hänsyn tagas såväl till skicklighet i tjänsten som till ådagalagd vilja och förmåga att i densamma meddela undervisning. Då det är av vikt att handledarna äga tillräcklig auktoritet i förhållande till den personal, vars utbildning de skola leda och övervaka, böra de icke lämpligen innehava lägre tjänsteställning än kontrollörs. Med hänsyn till arten av och sättet för den undervisning, som i instruktionskurserna meddelas, torde i var och en av nämnda kurser icke böra emottagas mer än 10 à 12 deltagare.

Undervisningen i instruktionskurserna har uteslutande till syfte att förbereda kursdeltagarna för deras värv såsom lärare och handledare för aspiranter och annan underlydande personal. De egentliga läroämnena äro undervisningslära och metodik. Undervisningen i det förra ämnet bestrides av någon på området fackutbildad lärare och omfattar en kortare serie föreläsningar med åtföljande seminarieövningar. Undervisningen i metodik handhaves av undervisningsanstaltens lärare och sker genom föreläsningsvis meddelade anvisningar rörande sättet för undervisnings bedrivande. I samband därmed lämnas erforderliga upplysningar beträffande undervisningsens mål och omfattning samt undervisningsstoffets fördelning i de ämnen, som skola ingå i kammarskrivaraspiranternas utbildning, nämligen tullbehandlingsteknik med varukännedom, författningskunskap jämte kamerala göromål, kemi samt tyska och engelska språken. I anslutning till undervisningen i metodik erhåller var och en av kursdeltagarna till uppgift att inför lärare och lärjungar hålla kortare provlektioner över förelagda delar av ämnena tullbehandlingsteknik och författningskunskap. Under loppet av instruktionskursen sätts kursdeltagarna dessutom i tillfälle att taga noggrann del av den av generaltullstyrelsen fastställda planen över utbildningstjänstgöringen (bilaga 8), vilken plan närmare utlägges och förklaras.

Tjänsteman, som genomgått ifrågavarande instruktionskurs och som därefter av generaltullstyrelsen beordras att handleda kammarskrivaraspiranter under utbildningstjänstgöring, torde under tiden för nämnda tjänstgöring böra tillerkännas skäligt arvode för detta sitt arbete. Sådant arvode bör i form av gratifikation kunna utgå även till tjänsteman, som efter genomgången instruktionskurs erhåller uppdrag av vederbörande chefsmyndighet att i enlighet med de för ändamålet föreslagna bestämmelserna leda och övervaka underlydande personals utbildning i tjänsten. I förra fallet torde arvodet lämpligen böra utgå med ett belopp av 75 kronor per månad och i senare fallet med det belopp, som generaltullstyrelsen efter av vederbörande chefsmyndighet gjord framställning i varje särskilt fall prövar skäligt. Till bestridande av kostnaderna för dylika arvoden och gratifikationer hava vi i förslaget till kostnadsstat för tullverkets undervisningsväsende upptagit ett årligt belopp av 5 000 kronor.

Beträffande undervisningsplanen för instruktionskurserna gäller i hudsak vad vi här förut anfört angående planen för kurserna i administrativa ämnen. Likaledes lärer vad som förut nämnts rörande obehövligheten av examen i vissa kurser och avgångsbetygets ersättande med visst intyg vara tillämpligt även med avseende på här ifrågavarande kurser.

J. Utbildning i främmande språk.

§§ 77—80. Kurser i främmande språk hava vid åtskilliga tillfällen varit anordnade å orter med livlig resandetrafik och äro således ingen nyhet inom tullverkets undervisningsväsende. I avsikt att utvinna bästa möjliga resultat av de kurser av dylikt slag, som för framtiden kunna komma att anordnas, hava vi föreslagit, att inträde i kurs, som avser undervisning i tyska eller engelska språket, endast bör medgivas den, som med godkända vitsord genomgått tullverkets korres-

pondenskurser i nämnda språk eller som visat sig äga däremot svarende kunskaper.

De övriga bestämmelserna äro huvudsakligen avsedda att åvägbringa nödig enhetlighet och kontroll beträffande kursernas planläggande, anordnande och bedrivande och torde icke tarva någon närmare motivering.

K. Undervisning per korrespondens.

De föreslagna bestämmelserna rörande korrespondenskurserna stå i närmaste överensstämmelse med de föreskrifter och direktiv, som vid kursernas igångsättande i början av år 1920 och sedermera under loppet av desamma blivit av generaltullstyrelsen meddelade. Endast i ett avseende har en mera formell avvikelse ansetts böra göras från nu gällande föreskrifter rörande kurserna. I avsikt att åstadkomma överensstämmelse med övriga vid undervisningsanstalten anordnade kurser hava vi nämligen föreslagit, att ansökning om inträde i korrespondenskurserna icke skall, såsom för närvarande är fallet, ingivas till tullbehandlings- och upplysningsbyrån utan till generaltullstyrelsen.

§§ 81—84.

I anslutning till vår förut uttalade uppfattning att tullverkets undervisningsväsende i möjligaste mån bör koncentreras till den i Stockholm befintliga undervisningsanstalten för att såmedelst ställas under generaltullstyrelsens omedelbara överinseende och kontroll, vilja vi här framhålla önskvärdheten därav, att korrespondenskurserna, som visserligen formellt ledas från undervisningsanstalten men hittills varit förlagda till Norrköping, snarast möjligt förflyttas till Stockholm.

Förslag

jämte

Motivering

i frågor rörande

ledningen av tullverkets undervisningsväsende och utöandet av examenskontroll.

Undervisningsväsendets ledning inom olika verk.

Innan vi gå att avgiva förslag rörande ledningen av tullverkets undervisningsväsende, skola vi i korthet redogöra för de bestämmelser, som tillämpas eller äro föreslagna att tillämpas med avseende på ledningen av undervisningsväsendet inom vissa andra till den civila statsförvaltningen hörande verk.

Enligt gällande reglemente för antagande och utbildning av manlig tjänstepersonal vid statens järnvägar skall tjänstemännens utbildning ombesörjas och övervakas av tvenne av järnvägsstyrelsen tillsatta undervisningskommissioner, av vilka den ena ansvarar för utbildningen av tjänstemän av högre grad vid trafikavdelningen och den andra för utbildningen av tjänstemän av lägre grad vid banavdelningen. Närmaste ledningen av själva undervisningskurserna handhaves av en därtill av styrelsen förordnad kursföreståndare, som även är ledamot av vederbörande undervisningskommission. Vissa vid distriktförvaltningen anordnade kurser stå dock under ledning av vederbörande trafikdirektör, som har att utse såväl kursföreståndare som lärare.

Emellertid har 1907 års kommitté för ordnande av statens järnvägars undervisningsväsende föreslagit, att undervisningen i de olika personalgrupperna för framtiden skulle centraliseras till en direkt till styrelsen anknuten järnvägsskola. I spetsen för denna skulle ställas en direktör med byråchefs tjänsteställning och avlöning. Denne skulle ingå som ledamot i järnvägsstyrelsen vid behandling av undervisningsfrågor. Vid skolan skulle anställas 5 överlärare med samma ställning och lön som sekreterare i styrelsen och 10 lärare med ställning och lön som notarie. Skolans angelägenheter skulle handhavas av ett lärareråd, bestående av direktören och samtliga överlärare och lärare, samt ett förstärkt lärareråd, bestående, förutom av de nysnämnda, av 6 undervisningsfullmäktige. Dessa senare skulle uttagas bland de undervisningsvittnen, som kommittén föreslagit skulle till-

sättas med uppdrag att följa undervisningen och stå i kontakt med lärarna.

Överinseendet och ledningen av postverkets undervisningsanstalt utövas av en å generalpoststyrelsens avlöningsstat upptagen, därför särskilt avsedd tjänsteman av sekreterares tjänstegrad, som vid sidan av föreståndareskapet för undervisningsanstalten har att handlägga åtskilliga andra med posttjänstemännens utbildning sammanhängande ärenden. Nämnda tjänsteman är fullständigt befriad från annan tjänstgöring i verket och uppbär för sin lärarverksamhet ej någon särskild ersättning.

För ombesörjande av slutexamen i de s. k. högre utbildningskurserna finnes en särskild av generalpoststyrelsen utsedd examenskommission, som även har att övervaka inträdesprövningarna till nämnda kurser och att hos styrelsen avgiva förslag till antagande av kursdeltagare i desamma.

Överinseendet över telegrafverkets undervisningsväsende och ledningen av dess undervisningsanstalt handhaves för närvarande av en av telegrafstyrelsen förordnad tjänsteman i byrådirektörs ställning. Denna tjänsteman har även vissa andra uppgifter sig anförtrodda.

Ledningen av tullverkets undervisningsväsende handhaves för närvarande av chefen för generaltullstyrelsens tullbehandlings- och uppsynsbyrå. Närmast under denne utövas tillsynen över undervisningskurserna av en tjänsteman (vanligen en tullkontrollör), som tillika är lärare i varukännedom. Denne plägar under kursernas lopp vara befriad från tjänstgöring med åliggande bland annat att anskaffa och ordna för undervisningen erforderliga varuprov samt att, så långt förberedelserna för lektionerna i övrigt medgiva, följa tullbehandlingen vid packhusinspektionen i Stockholm.

Ledningen av tullverkets undervisningsväsende.

Denna organisationsform har hittills visat sig väl fylla sitt ändamål, varför densamma torde böra i sina huvuddrag bibehållas även efter genomförandet av omorganisationen och den därav betingade omdaning av undervisningsväsendet. Vi hava därför icke ansett anledning föreligga att efter mönster från vissa av ovan berörda organisationsformer föreslå den anordningen, att en särskild tjänsteman skulle tillsättas med den enda uppgiften att handhava med personalutbildningen förenade göromål. Ty oavsett att en sådan anordning skulle medföra avsevärda kostnader, lär det åtminstone för tullverkets vidkommande icke vara önskvärt, att de närmaste ledarna av personalens utbildning helt och hållet undandragas kontakten med den praktiska tjänsten samt dess rön och erfarenheter.

Emellertid kommer den av omorganisationen föranledda utvecklingen av tullverkets undervisningsväsende att för ledningen av desamma medföra ett flertal nya och krävande uppgifter. Då chefen för tullbehandlingsbyrån redan nu har att handlägga undervisningsärenden i den betydande omfattning, att han snarare torde böra befrias från en del av desamma än påläggas nya arbetsuppgifter av ifrågavarande art, och då kursföreståndarna under loppet av kurserna så gott som

uteslutande måste ägna sig åt undervisningen och förberedelser för densamma samt åt i kurserna förekommande löpande göromål, lärer det bliva nödvändigt, att så till vida företaga en ytterligare decentralisation av ledningen, att ännu en tjänsteman får sig anförtrodda vissa med densamma förenade göromål. Under sådana förhållanden skulle ledningen av undervisningsväsendet komma att handhavas på följande sätt.

Överinseendet över tullverkets undervisningsväsende utövas av generaltullstyrelsen genom en dess ledamot såsom *chef för tullverkets utbildningsväsende*, vilken för sådant ändamål skulle hava att förrätta inspektion av undervisningen i kurserna och meddela de föreskrifter och anvisningar, som därvid kunna anses erforderliga. Vidare skulle chefen för utbildningsväsendet hava att inom generaltullstyrelsen handlägga ärenden rörande anordnande av undervisningskurser, antagning av kursdeltagare, fastställande av undervisningsplaner, ändringar i eller tillägg till utbildningsreglementet, utarbetande och antagande av läroböcker, tillsättande av föreståndare för undervisningsanstalten, kursföreståndare, lärare och bibliotekarie, kursdeltagares skiljande från undervisningskurs, tillkallande av censorer och examensombud m. m. Chefen för utbildningsväsendet bör dessutom äga att utan föredragning besluta om anskaffning av inventarier och undervisningsmateriel för undervisningsanstaltens räkning ävensom om inköp av böcker för anstaltens bibliotek samt att godkänna till utbetalning räkningar å med undervisningsväsendet förenade utgifter och att bestämma ersättning åt lärarna.

Närmast under chefen för utbildningsväsendet handhavas ledningen av densamma av en hos generaltullstyrelsen eller vid lokaltullförvaltningen anställd tjänsteman, som även har att fungera såsom *föreståndare för tullverkets undervisningsanstalt*. På denne tjänsteman bör ankomma bl. a. att leda och övervaka vid undervisningsanstalten anordnade inträdesprövningar och undervisningskurser, att på generaltullstyrelsens uppdrag företaga inspektionsresor i och för övervakande av utbildningen å tullplatserna och meddelande av råd och upplysningar i utbildningsfrågor, att i egenskap av ledamot och sekreterare deltaga i rekryteringsnämndens arbete, att avgiva förslag beträffande utarbetandet av erforderliga hand- och läroböcker, undervisningsplaner och studieanvisningar samt beträffande anskaffandet av nödig undervisningsmateriel ävensom att efter anmodan av chefen för utbildningsväsendet biträda denne vid beredningen av förekommande frågor rörande tullpersonalens utbildning.

Den omedelbara ledningen av en undervisningskurs handhaves av en särskild *kursföreståndare*, vilken utses bland de tulltjänstemän, som anlitas såsom lärare i kurserna. På kursföreståndaren bör ankomma bl. a. att biträda föreståndaren för undervisningsanstalten med tillsynen över undervisningen, att sörja för att undervisningsmaterielen hålles i behörig ordning och omsorgsfullt vårdas, att till undervisningsanstaltens föreståndare avgiva förslag till nyanskaffning av sådan materiel, att utarbeta förslag till för undervisningskursen erforderliga blanketter, journaler o. d., att ombesörja alla löpande göromål samt att efter avslutad kurs avgiva redogörelse för densamma.

På grund av vad ovan anförts anse vi oss sålunda böra föreslå:
att överinseendet över personalutbildningen inom tullverket även

efter omorganisationens ikraftträdande må utövas av generaltullstyrelsen genom en dess ledamot såsom chef för tullverkets utbildningsväsende;

att ledningen av undervisningen och handhavandet av vissa andra med tullpersonalens utbildning förenade göromål uppdrages åt någon hos generaltullstyrelsen eller vid lokaltullförvaltningen anställd tjänsteman, såsom föreståndare för tullverkets undervisningsanstalt, för vilken skall gälla särskild, av styrelsen fastställd instruktion (bilaga 12); samt

att den närmaste ledningen av viss undervisningskurs uppdrages åt en kursföreståndare, vilken utses bland de tulltjänstemän, som anlitas såsom lärare i kursen, och för vilken skall gälla särskild, av generaltullstyrelsen fastställd instruktion (bilaga 13).

I och för övervakandet av avgångsexamen i de hittills anordnade tullelevkurserna har generaltullstyrelsen tillkallat censorer, vilka ägt att tillsammans med vederbörande lärare utfärda betyg över elevernas kunskaper och färdigheter. Därvid har gällt den föreskriften, att medeltalet mellan censorernas och lärarnas betyg skulle läggas till grund för betygssättningen, i det fall att olika meningar om densamma uppstå. Däremot hava censorerna icke deltagit i betygssättningen för uppförande och flit, utan har denna handhåfts av föreståndaren och lärarna gemensamt.

Den sålunda praktiserade anordningen synes oss böra bibehållas samt därjämte utsträckas till att omfatta samtliga undervisingnskurser, för vilka särskild avgångsexamen föreslagits. Vid utseende av censorer torde böra tillämpas den praxis, som hittills följts, d. v. s. i tullbehandlingsteknik skulle såsom censor fungera tullöverinspektören i Stockholm, i författningskunskap en byråchef i generaltullstyrelsen samt i vart och ett av ämnena kemi samt tyska och engelska språken en lektor vid allmänt läroverk eller därmed jämförlig läroanstalt. Såsom censor i navigation, sjömanskap, motorlära och motorlaborationer torde lämpligen böra tillkallas kustbevakningsinspektören eller person, som av denne för ändamålet föreslås. Beträffande ämnet spaningstjänst skulle det säkerligen vara till fördel, om såsom censor i detsamma kunde förvärfvas föreståndaren för polis-skolan i Stockholm.

Beträffande frågan huruvida uppdraget såsom censor bör vara förenat med ersättning, vilja vi uttala oss för att så icke blir förhållandet ifråga om de censorer, som innehava befattning i tullverket. Däremot måste övriga censorer givetvis beredas skälig ersättning, vilken lämpligen torde böra avvägas med hänsyn till kursens art samt omfattningen av det arbete, som övervakandet av viss avgångsexamen kräver. Med utgång från att ersättningen knappast kan sättas lägre än 50 kronor och att den å andra sidan ej torde behöva upptagas till högre belopp än 100 kronor, räknat per kurs och censor, hava vi i förslaget till kostnadsstat upptagit ett årligt belopp av 500 kronor, avsett till bestridande av de med tillkallandet av censorer förenade kostnaderna.

Slutligen vilja vi i samband med frågan angående censorer framhålla lämpligheten därav, att en tjänsteman, tillhörande någon av lö-

*Examens-
kontroll.*

negraderna 6—8, tillkallas för att i egenskap av examensombud närvara vid avgångsexamen i kurs, som avser utbildning till befattning i 6:te eller lägre lönegrader.

På grund av vad ovan anförts få vi sålunda föreslå:

att i och för utövande av examenskontroll i sådana vid undervisningsanstalten anordnade kurser, som avslutas med avgångsexamen, av generaltullstyrelsen tillkallas censorer, för vilka skall gälla särskild, av generaltullstyrelsen fastställd instruktion (bilaga 14) samt

att tulltjänsteman, tillhörande någon av lönegraderna 6—8 avdelning B, av generaltullstyrelsen tillkallas för att i egenskap av examensombud närvara vid avgångsexamen i sådan vid undervisningsanstalten anordnad kurs, som avser utbildning till befattning i 6:te eller lägre lönegrader.

Förslag
jämt
Motivering
till

inrättandet av resestipendier och tullbibliotek.

I sitt betänkande rörande omorganisationen av generaltullstyrelsen samt tullverkets lokalförvaltning föreslog tullkommissionen, att av anslaget till utbildning i tulltjänsten ett lämpligt belopp, förslagsvis 5 000 kronor årligen, skulle ställas till generaltullstyrelsens förfogande för utdelande av stipendier för utländska studieresor till tulltjänstemän. Detta kommissionens förslag biträdades av generaltullstyrelsen, och vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 18 mars 1921 av ärendet angående tullverkets utgiftsstaten för år 1922 hemställde dåvarande chefen för finansdepartementet om bifall till tullkommissionens av generaltullstyrelsen biträdda förslag. Sedermera har jämväl nuvarande departementschefen vid behandlingen av tullverkets utgiftsstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 principiellt tillstyrkt tullkommissionens förslag angående inrättandet av sådana resestipendier. Emellertid har riksdagen i skrivelse till Konungen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av nämnda utgiftsstaten gjort det uttalandet, att dylika stipendier icke böra åtminstone för närvarande utdelas.

*Resestipen-
dier.*

Då tullkommissionens förslag till inrättandet av utländska studie-stipendier icke synes hava mött några som helst principiella invändningar, torde man få utgå ifrån att förenämnda uttalande av riksdagen dikterats av strävandet att så långt möjligt nedbringa tullverkets omkostnadsstat. Emellertid tillåta vi oss framhålla, att den besparing, som skulle vinnas genom borttagandet av de föreslagna resestipendierna, på grund av nedan berörda omständigheter torde komma att bli endast skenbar. Skulle dessa stipendier icke komma till stånd, lär nämligen av skäl, som längre fram beröras i samband med behandlingen av frågan angående ersättning till speciallärare i främmande språk, uppstå en årlig kostnadsökning för sådan ersättning av minst 3 500 kronor. Ävenledes bör tagas i betraktande att den jämförelsevis ringa kostnaden för resestipendierna även så till vida kan komma att visa sig väl använd, att stipendiaterna från sina studie-

resor hemföra ur ekonomisk synpunkt värdefulla idéer och uppslag. Med hänsyn till att tullverket i kanske högre grad än något annat statens verk står i omedelbar kontakt med trafiken från utlandet, synes för övrigt ingen anledning föreligga att undanhålla just detta verk en förmån, som ansetts böra tillkomma andra statens verk. (Till jämförelse må nämnas, att postverket och telegrafverket i och för utdelande av resestipendier hava till sitt förfogande årliga belopp om resp. 15 000 och 10 000 kronor.)

Då det sålunda av flera skäl torde få anses lämpligt, att de av tullkommissionen föreslagna stipendierna för tulltjänstemäns studieresor i utlandet redan inom den närmaste tiden komma till stånd, hava vi ansett oss böra i förslaget till kostnadsstat för tullverkets undervisningsväsende upptaga det belopp av 5 000 kronor, som av kommissionen blivit för ändamålet föreslaget.

Tullbibliotek.

På grund av en från Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening till generaltullstyrelsen ingiven och sedermera av styrelsen till tullkommissionen överlämnad anhållan om vidtagande av åtgärder för skapandet av ett för alla tillgängligt tullbibliotek, uttalade kommissionen sin förvissning, att generaltullstyrelsen icke skulle underlåta att med sitt bibliotek införliva värdefullare tullteknisk och tulladministrativ litteratur samt att intresserade tjänstemän ej skulle förvägras att taga del därav.

Det lärer väl icke kunna bestridas, att ett sådant för tulltjänstemännen särskilt avsett bibliotek skulle hava en viktig uppgift att fylla. Förutsättningen härför är dock att biblioteket, såsom också av tulltjänstemannaföreningen framhållits, blir tillgängligt för en var tulltjänsteman. Ur denna synpunkt lärer emellertid den av kommissionen antydda lösningen av biblioteksfrågan, avseende att generaltullstyrelsens bibliotek skulle för ändamålet tagas i anspråk, icke kunna anses fullt tillfredsställande. Nämda bibliotek torde nämligen i första hand hava till uppgift att tjäna såsom referensbibliotek för styrelsens tjänstemän, varför detsamma varken bör eller kan ställas till mera allmänt förfogande.

Under sådana förhållanden vilja vi i stället förorda en sådan lösning av biblioteksfrågan, att den i tullverkets undervisningsanstalt befintliga boksamlingen genom lämpliga nyförvärv så småningom utvecklas till ett allmänt tullbibliotek. Den i biblioteket förefintliga och på lämpligt sätt katalogiserade litteraturen skulle då icke endast stå till lärarnas och kursdeltagarnas förfogande, utan densamma borde särskilt under tiden mellan undervisningskurserna få anlitas jämväl av övriga tulltjänstemän och andra intresserade. För detta ändamål skulle boklån kunna beviljas på de villkor, som i allmänhet tillämpas vid de offentliga biblioteken, varjämte möjligen även kunde utländas s. k. vandringsbibliotek till sådana tullplatser, som därom gjort framställning. (I förbigående må nämnas att båda dessa låneformer praktiseras vid postverkets synnerligen rikhaltiga och väl organiserade bibliotek).

Då det torde kunna förutsättas, att en del av den för tullbiblioteket erforderliga litteraturen skulle kunna erhållas i form av gåvor från

bokförläggare och intresserade tulltjänstemän, torde den årliga kostnaden för nyförvärv av böcker och tidskrifter kunna begränsas till omkring 500 kronor. Dessutom torde för tryckning av kataloger, inbindning av böcker, anskaffning av inventarier o. d. böra beräknas ett årligt belopp av omkring 300 kronor. Däremot lärer icke vara erforderligt att räkna med särskilda kostnader för lokalhyra o. d., eftersom biblioteket, även sedan detsamma nått en större omfattning, torde kunna inrymmas i undervisningsanstaltens lokaler, där det ju också med hänsyn till sitt syfte synes företrädesvis böra hava sin plats.

Till åstadkommande av att den erforderliga nyanskaffningen av litteratur sker målmedvetet och efter enhetliga linjer samt att katalogiseringen och vården av bokbeståndet handhaves enligt moderna bibliotekstekniska principer bör den närmaste ledningen av tullbiblioteket uppdragas åt någon för ändamålet lämplig och intresserad tulltjänsteman, som möjligen satts i tillfälle att vid ett offentligt bibliotek eller i samråd med någon statens bibliotekskonsulent genomgå en kortare kurs i biblioteksteknik. Då de göromål, som komma att bli förenade med uppdraget såsom bibliotekarie, till huvudsaklig del lära få utföras å annan tid än den ordinarie tjänstgöringstiden, torde nämnda tjänsteman böra för sitt arbete tillerkännas ett särskilt arvode, som icke lämpligen bör sättas till lägre belopp än 600 kronor per år.

På grund av vad ovan anförts få vi sålunda föreslå:

att den i tullverkets undervisningsanstalt befintliga samlingen av böcker och tidskrifter genom nyförvärv av lämplig tullteknisk och tulladministrativ litteratur utvecklas till ett för alla tulltjänstemän och andra intresserade avsett fackbibliotek samt

att den närmaste ledningen av biblioteket uppdrages åt en därtill av generaltullstyrelsen förordnad tulltjänsteman, för vilken skall gälla särskild, av styrelsen fastställd instruktion (bilaga 15).

Förslag
jänte
Motivering
till

kostnadsstat för tullverkets undervisningsväsende.

*Plan till
undervisnings-
kursernas
anordnande.*

Efterföljande förslag till kostnadsstat är, i vad detsamma angår de med undervisningskurserna förenade kostnaderna, till väsentliga delar grundat på den plan till kursernas anordnande, som meddelas i vidfogade bilaga 16. Då denna plan omfattar närmaste femårsperiod, har den årliga kostnaden beräknats på grundval av medelsiffran för nämnda period.

Å planen äro upptagna samtliga kurser, som skulle komma att anordnas vid undervisningsanstalten utom korrespondenskurserna, vilka torde bära liksom hittills pågå året runt. Antalet deltagare i varje kurs har beräknats till 25, med undantag dock för motorskötarekurserna, fortbildningskurserna för packhustjänstemän och instruktionskurserna för handledare, beträffande vilka kurser antalet deltagare beräknats till resp. 10, 12 och 10.

Beträffande planen för undervisningskursernas anordnande må för övrigt påpekas, att densamma uppgjorts huvudsakligen i orienterande syfte och givetvis kan bliva i behov av vissa jämkningar under loppet av femårsperioden. Vid utarbetandet av planen hava vi utgått ifrån att de olika kurserna så vitt möjligt bära förläggas till de tider av året, då göromålen inom vederbörande kursdeltagares arbetsområde kunna väntas vara av mindre omfattning. Sålunda hava motorskötarekurserna förlagts till januari och februari månader, kustöveruppsyningsmanskurserna till vintern och senhösten, tullkontoristkurserna till vintern o. s. v. En sådan anordning har synts oss så mycket mera angelägen som därigenom möjlighet ofta torde vinnas att lämna kursdeltagares tjänst utan vikarie och att således inbespara kostnaden för vikariatsersättning. Ur denna synpunkt vore det visserligen önskvärt, om kurserna kunde koncentreras till endast några få vintermånader, därigenom att två eller flera kurser anordnades samtidigt, men de lokala förhållandena vid undervisningsanstalten medgiva icke en dylik anordning.

Beträffande i övrigt de allmänna principerna för kursernas anordnande tillåta vi oss hänvisa till motiveringen å sid. 49—50.

Med avseende å sådana i den föreslagna kostnadsstaten upptagna utgiftsposter, vilka icke förut blivit i annat sammanhang berörda, få vi här anföra följande.

Enligt Kungl. Maj:ts nådiga brev den 16 juli 1919 äger tulltjänsteman, som deltagit i utbildningskurs och är anställd vid annan tullförvaltning än i Stockholm, att uppbära ej mindre ersättning för resan till och från utbildningskursen med skäligt belopp, icke överstigande verkliga resekostnaden, än även för uppehåll därstädes dag-arvode med, om han är tjänsteman av högre grad, under de första 15 dagarna 11 kronor och de därpå följande 15 dagarna, familjeförsörjare 8 kronor 80 öre och övriga 7 kronor och 70 öre, och under återstående tid 6 kronor 60 öre, resp. 4 kronor 40 öre, samt om han är tjänsteman av lägre grad, under de första 15 dagarna 7 kronor och de därpå följande 15 dagarna, familjeförsörjare 5 kronor 60 öre och övriga 4 kronor 90 öre samt under återstående tid 4 kronor 20 öre, resp. 2 kronor och 80 öre.

*Ersättning
till lärare och
kursdeltagare.*

En jämförelse mellan dessa bestämmelser och de bestämmelser, som enligt 6 § av kungörelsen med tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för civila statsförvaltningen gälla ifråga om ersättning för tjänstutövning utom stationeringsorten, ger vid handen, att de båda slagen av bestämmelser i det närmaste sammanfalla såväl i princip som med avseende på ersättningsbeloppens storlek. Nämda paragraf föreskriver nämligen, att för tjänstgöring utom stationeringsorten skall utgå tjänstgöringstraktamente för de första 15 dagarna med det belopp, som motsvarar vederbörande tjänsteman vid tjänsteresa enligt gällande resereglementet tillkommande traktamente, för tiden från och med den sextonde till och med den trettionde dagen till tjänsteman, som är familjeförsörjare, med 80 % och till annan tjänsteman med 70 % av angivna belopp, samt för tiden från och med trettioförsta dagen intill utgången av sjätte månaden resp. 60 % och 40 % av samma belopp. Under sådana förhållanden synes det lämpligt, att föreskrifterna i nämnda kungörelse beträffande ersättning för tjänstgöring utom tjänstgöringsorten få komma till full tillämpning jämväl med avseende på de fall, då tulltjänstemans tjänstgöring utom stationeringsorten föranledes av honom meddelat uppdrag att vara lärare i undervisningskurs eller av hans deltagande såsom lärjunge i sådan kurs. I detta sammanhang bör kanske påpekas, att de för trafikverken meddelade bestämmelserna angående ersättning för tjänstutövning utom stationeringsorten jämväl tillämpas med avseende på ersättning till lärare och deltagare i undervisningskurs.

Ovan berörda bestämmelser rörande ersättning för tjänstgöring utom stationeringsorten hänföra sig närmast till de ordinarie tjänstemännen. Vid en tillämpning av dessa bestämmelser kommer emellertid även frågan angående ersättning till de extra ordinarie tjänstemän och aspiranter, som kunna komma att deltaga i undervisningskurs, att erhålla en lämplig lösning. I 22 § av kungörelsen med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid den

civila statsförvaltningen föreskrives nämligen, att extra ordinarie tjänsteman äger att på vissa närmare angivna villkor och därest icke verkets styrelse annorlunda besluter åtnjuta tjänstgöringstraktamente och ersättning för tjänsteresa efter samma grunder, som bestämts för ordinarie tjänsteman i närmast motsvarande tjänsteställning. Jämlikt 36 § av ifrågavarande kungörelse skola de bestämmelser, som sålunda gälla för de extra ordinarie tjänstemännen, äga motsvarande tillämpning beträffande aspiranter. (Påpekas bör att för tullverkets vidkommande inga andra aspiranter än kammarskrivaraspiranterna skulle hava att vid undervisningsanstalten genomgå särskild utbildningskurs.)

I betraktande av att beloppet av den till kursdeltagarna utgående ersättningen skulle bliva beroende av dessas tjänsteställning och civilstånd, måste det givetvis erbjuda vissa vanskligheter att på förhand uppskatta den årliga totalsumman av ifrågavarande ersättning. Emellertid hava vi efter verkställda beräkningar (bilaga 17 a), varvid vi utgått ifrån att ovannämnda bestämmelser angående ersättning för tjänstutövning utom stationeringsorten skola tillämpas, kommit till den uppfattningen, att denna ersättning torde komma att uppgå till ett belopp av omkring 43 000 kronor, vari även ingår enligt bestämmelserna i resereglementet beräknad ersättning för kursdeltagares resor till och från undervisningskurs. Däremot ingår icke i nämnda belopp möjligen uppstående vikariatsersättning, vilken vi ej ansett oss kunna beräkna och som för övrigt icke kan väntas uppgå till något mera avsevärt belopp, allrahelst som kursdeltagares befattning, av skäl som förut nämnts, ofta torde kunna lämnas utan vikarie.

I detta sammanhang må påpekas, att vi icke funnit nödigt att i beloppet för traktaments- och resekostnadsersättning medräkna dylik ersättning till å annan ort än Stockholm anställda tjänstemän, vilka anlitas såsom lärare i undervisningskurs. Vi hava nämligen ansett oss kunna utgå ifrån att tillkallandet av lärare från landsorten är en åtgärd, som endast i sällsynta fall måste tillgripas. Slutligen må även framhållas, att vi ej ansett oss behöva räkna med någon vikariatsersättning i anledning av att i Stockholm anställd tjänsteman erhållit uppdrag att fungera såsom lärare i undervisningskurs därstädes, alldenstund kurserna, såsom förut framhållits, skulle så vitt möjligt förläggas till de delar av året, då göromålen äro av mindre omfattning, så att den för läraruppdraget erforderliga tiden kunde erhållas genom lämpliga förskjutningar i tjänstgöringen utan anlitage av särskild vikarie. Förutsättningen härför är dock, att läraruppdraget så till vida begränsas, att en och samma tjänsteman icke får sig ålagd alltför vidsträckt undervisningsskyldighet.

*Lektions-
arvoden.*

Enligt förenämnda nådiga brev den 16 juli 1919 äger tulltjänsteman, som undervisar i utbildnings- eller elevkurs, att åtnjuta ersättning med 7 kronor för föreläsningstimme, varvid dock gottgörelse för undervisning och uppehåll i Stockholm ej må överstiga 18 kronor för dag. Då erfarenheten under de senaste kurserna ådagalagt, att det möter stora svårigheter att till det krävande och ansvarsfulla lärar-

uppdraget förvärva tjänstemän, som, på samma gång de besitta nödig fackkunskap och pedagogisk förmåga, äro villiga att mot nämnda ersättning åtaga sig uppdraget ifråga, lärer en sänkning av arvudet åtminstone icke för närvarande böra ifrågakomma. Dock torde nämnda arvode böra betraktas såsom ett genomsnittsarvode, vilket allt efter ämnets vikt och vederbörande lärares kvalifikationer kan underkastas den höjning eller sänkning, som anses påkallad.

Efter att sålunda hava utgått ifrån att ifrågavarande lärararvode bör bibehållas vid sin nuvarande storlek, hava vi efter verkställda beräkningar (bilaga 17 b) ansett oss böra i förslaget till kostnadsstat upptaga ett belopp av 8 200 kronor, avsett att användas för bestridande av lektionsarvoden till tjänstemän, som anlitas såsom lärare i undervisningskurs.

Ersättningen till utanför verket stående speciallärare har av oss beräknats till i medeltal 15 kronor för undervisningstimme. Visserligen torde detta belopp komma att visa sig otillräckligt, då det gäller att anskaffa lärarkrafter i sådana ämnen som nationalekonomi, rättskunskap m. fl., men då det icke torde möta svårigheter att i vissa andra specialämnena erhålla lämpliga lärare mot lägre ersättning, hava vi ansett oss kunna stanna vid nämnda genomsnittsbelopp. Dock vilja vi framhålla angelägenheten däraf, att jämväl undervisningen i specialämnena, där sig göra låter, uppdrages åt för ändamålet kompetenta tulltjänstemän. Därigenom vinnes nämligen först och främst den fördelen, att undervisningen av förklarliga skäl bättre kan tillgodose just det, som ur synpunkten av tulltjänstens speciella krav är av vikt och intresse. Därtill kommer att en sådan anordning måste medföra en avsevärd kostnadsminskning på grund av de lägre lärararvodena. Vad sålunda enbart språkundervisningen beträffar, skulle dess handhavande av tulltjänstemän komma att medföra en årlig besparing av minst 3 500 kronor. Under förutsättning att de föreslagna stipendierna för utländska studieresor komma till stånd och att språkinresserade tulltjänstemän sålunda kunna beredas tillfälle att genom studier i utlandet förvärva ökad språkkunskap särskilt vad beträffar språkets talande, torde det icke behöva möta några betänkligheter att anförtro språkundervisningen åt på området kunniga och för pedagogisk verksamhet lämpliga tjänstemän, en anordning, som, enligt vad vi inhämtat, med gott resultat praktiserats vid postverkets undervisningsanstalt. I själva verket har detta varit utgångspunkten för våra beräkningar rörande ersättningen till speciallärare, i det att ingen sådan ersättning beräknats för undervisningen i främmande språk. Därigenom här det i kostnadsstaten upptagna beloppet för ersättning till speciallärare kunnat begränsas till 4 000 kronor.

Arvudet till lärarna i korrespondenskurserna har på grund av Kungl. Maj:ts nådiga brev den 19 december 1919 hittills utgått med ett belopp av 100 kronor per månad till var och en av de såsom lärare vid kurserna anlitate tulltjänstemännen. Detta arvode har visat sig väl avvägt i förhållande till det med läraruppdraget förenade arbetet, som till stor del

måste utföras å övertid. Då det ej heller är anledning förmoda, att korrespondenskurserna åtminstone under de närmaste åren efter omorganisationens ikraftträdande skola bliva mindre anlitade än hittills, torde nämnda arvode böra tills vidare bibehållas. Under förutsättning härav och med utgående från att, såsom för närvarande är förhållandet, tvenne tjänstemän skola hinna fullgöra samtliga med korrespondenskurserna förenade undervisnings- och expeditionsgöromål, hava vi i förslaget till kostnadsstat upptagit lärararvoden för korrespondenskurserna till ett belopp av 2 400 kronor per år.

Kostnaden för undervisningsmateriel o. d.

En nödvändig förutsättning för att undervisningskurserna skola giva avsett resultat är att tillgång finnes till erforderlig och lämplig undervisningsmateriel. Av synnerlig vikt är sålunda att undervisningsanstalten bland annat förfogar över åskådningsmateriel i den omfattning, att undervisningen, närhelst detta lämpar sig, kan bedrivas genom förevisningar och praktiska övningar. Ju rikare och fullständigare denna åskådningsmateriel är och ju bättre tillfälle läraren har att belysa sin muntliga framställning med föremål ur den praktiska tulltjänsten, desto bättre kunna kursdeltagarna tillgodogöra sig undervisningen och desto säkrare framkallas och utvecklas deltagarnas praktiska egenskaper och färdigheter.

Denna synpunkt blev vederbörligen beaktad redan vid inrättandet av tullverkets undervisningsanstalt, i det att denna utrustades med en rikhaltig provsamling och ett modernt inrättat övningslaboratorium. Då såväl provsamlingen som laboratoriet sedermera blivit i erforderlig mån underhållna och kompletterade, så att de även efter den föreslagna utvidgningen av undervisningsanstaltens verksamhet torde fylla rimliga anspråk, lärer ingen anledning föreligga att nu föranstalta om en mera allmän nyanskaffning av materiel för nämnda institutioners räkning. Däremot måste givetvis hädanefter som hittills företagas de kompletteringar, som erfordras på grund av förändringar eller framsteg på tullteknikens eller den allmänna teknologiens områden, varjämte den befintliga, i många fall dyrbara och svåranskaffade materielen måste på lämpligt sätt vårdas och underhållas. För nämnda ändamål hava vi med ledning av erfarenheter från föregående kurser beräknat en årlig kostnad av omkring 2 100 kronor, i vilket belopp även ingår beräknad kostnad för kemikalier och andra förbrukningsartiklar för laboratoriets räkning.

Vad undervisningsmaterielen för övrigt beträffar kommer sådan materiel jämväl att erfordras för undervisningen i navigation, sjömanskap och spaningstjänst, vilka ämnen hittills icke ingått i de vid undervisningsanstalten anordnade kurserna. Den materiel, som för sådant ändamål blir erforderlig, utgöres företrädesvis av sjökort, nautiska instrument, modeller o. d. För nyanskaffning och underhåll av ifrågavarande materiel hava vi räknat med en genomsnittskostnad per år av 400 kronor.

Såsom vi redan i annat sammanhang framhållit (se sid. 54) krävas för undervisningen såväl å tullplatserna som i kurserna vissa hand- och läroböcker, vilka, i den mån de icke redan äro tillgängliga, måste utarbetas och tryckas. Då dylika speciellt för tullverkets

behov lämpade böcker icke torde kunna åstadkommas utan genom verkets försorg och på dess bekostnad hava vi för ändamålet beräknat en årlig genomsnittskostnad av 3 000 kronor, i vilket belopp även ingår kostnaden för successiv nytryckning av redan utgivna läroböcker. Dock vilja vi betona, att kostnaden för utarbetandet och tryckningen av läroböcker under de första åren kommer att bliva högre än vad som ovan angivits.

På grund av förestående beräkningar hava vi för anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel samt för utarbetande och tryckning av läroböcker ansett oss böra i förslaget till kostnadsstat upptaga ett sammanlagt belopp av 5 500 kronor.

I detta sammanhang vilja vi begagna tillfället att påpeka, att de i kostnadsstaten upptagna beloppen för lokalhyra, uppvärmning, belysning, vatten, gas, städning och renhållning, underhåll och inköp av inventarier samt diverse omkostnader äro beräknade på grundval av de hittillsvarande kostnaderna. Lokalhyran är sålunda upptagen till oförändrat belopp, nämligen 8 000 kronor per år, under det att de övriga beloppen undergått de höjningar, som betingats av att undervisningsanstalten hädanefter i regel kommer att vara i verksamhet under längre tid av året än vad hittills varit fallet.

Vid ett genomförande av de föreslagna åtgärderna till ordnande av *Kostnadsstat.* tullverkets undervisningsväsende skulle den årliga kostnaden för det samma komma att uppgå till det belopp, som av efterföljande förslag till kostnadsstat framgår. Det bör påpekas, att kostnadsstaten upptager samtliga de utgifter, som rimligtvis kunna anses tillhöra utbildningskontot, med undantag dock för vikariatsersättning i anledning av befattningshavares deltagande i undervisningskurs, vilken ersättning, såsom förut nämnts, näppeligen kan beräknas och för övrigt knappast kan väntas uppgå till något mera avsevärt belopp. Då den årliga kostnaden är beräknad på grundvalen av totalkostnaden för en femårsperiod och således är att anse såsom en genomsnittskostnad är det möjligt, att den ett eller annat år kommer att överskridas, men de olika utgiftsposterna äro så beräknade, att den för hela perioden angivna kostnadssumman bör bliva fullt tillräcklig.

I vägledande syfte har efter var och en av de i staten upptagna anslagsposterna hänvisats till den sida i betänkandet, där den för vederbörande utgiftsbelopp förebragta motiveringen kan återfinnas.

Kostnadsstat.

Undervisning och handledning.

Traktaments- och resekostnadsersättning till deltagare i undervisningskurs (sid. 84)	43,000 kr.
Lektionsarvoden till såsom lärare i undervisningskurserna anlitade tulltjänstemän (sid. 85)	8,200 „
	<hr/>
Transport	51,200 kr.

	Transport	51,200 kr.	
Lektionsarvoden till speciallärare i undervisningskurserna (sid. 85)	4,000	„	
Ersättning till lärare i korrespondenskurserna (sid. 86)	2,400	„	
Arvoden och gratifikationer till handledare (sid. 72)	5,000	„	
Arvoden för i tjänsten hållna föredrag och föreläsningar (sid. 48)	1,000	„	
Arvoden till censorer (sid. 77)	500	„	
Anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel samt utarbetande och tryckning av läroböcker (sid. 87)	5,500	„	
Hyra för undervisningsanstaltens lokaler (sid. 87)	8,000	„	
Uppvärmning, belysning, vatten och gas (sid. 87)	4,500	„	
Städning och renhållning (sid. 87)	1,000	„	
Inköp och underhåll av inventarier (sid. 87)....	1,500	„	
Diverse omkostnader (sid. 87)	2,000	„	86,600 kr.

Resestipendier.

Stipendier för tulltjänstemäns studieresor i utlandet (sid. 80)	5,000 kr.
---	-----------

Tullbibliotek.

Inköp av böcker och tidskrifter (sid. 81).....	500 kr.	
Tryckning av kataloger, inbindning av böcker, anskaffning av inventarier o. d. (sid. 81).....	300	„
Arvode till bibliotekarie (sid. 81).....	600	„
		1,400
		<hr/>
		Summa 93,000 kr.

Som synes utgöres den ojämförligt största utgiftsposten av traktaments- och resekostnadsersättning till kursdeltagarna. Då denna ersättning är grundad på föreskrifterna i gällande resereglemente, kunna givetvis eventuella förändringar i nämnda reglemente komma att i ena eller andra avseendet inverka på beloppet av förenämnda ersättning och därmed jämväl på den beräknade kostnaden för undervisningsväsendet.

Till jämförelse må slutligen meddelas, att telegrafverket för bestridande av kostnaderna för sitt undervisningsväsende förfogar över ett årligt anslag av 300,000 kronor. Postverket har för motsvarande ändamål ett årligt anslag av 100,000 kronor, i vilket dock icke ingår traktaments- och resekostnadsersättning till kursdeltagarna. Beträffande statens järnvägar har kostnaden för vid trafikavdelningen anordnade undervisningskurser under åren 1918—1920 uppgått till ett sammanlagt belopp av 495,963 kronor, d. v. s. i genomsnitt omkring 165,000 kronor per år. Enligt det förslag till undervisningsväsendets ordnande

inom statens järnvägar, som avgivits av 1917 års undervisningskommitté, skulle den årliga kostnaden för skolverksamhetens bedrivande komma att uppgå till 356,000 kronor, i vilket belopp emellertid icke ingår ersättningen till kursdeltagare.

På grund av vad ovan anförts få vi sålunda föreslå:

att generaltullstyrelsen må vid avgivande av förslag till reglering av tullverkets utgiftsstaten för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924 såsom del av förslagsanslaget till övriga kostnader för tullverket upptaga ett belopp av 93,000 kronor, avsett att användas till bestridande av kostnaderna för utbildning i tulltjänsten.

Förslag
jämte
Motivering
till

bestämmelser rörande villkoren för erhållande av
tjänstledighet för studier
samt för åtnjutande av
stipendier för utländska studieresor m. m.

*Allmänna
synpunkter.*

I och med genomförandet av tullverkets omorganisation komma tulltjänstemännen att beredas vissa ur utbildningssynpunkt värdefulla förmåner, avseende dels tjänstledighet för studier med bibehållen lön, dels ock sådan ledighet med på visst sätt avkortad lön. Till vinnande av garanti för att de utbildningsmöjligheter, som sålunda komma att erbjudas, bliva utnyttjade på ett såväl för den enskilde tjänstemannen som för tullverket i dess helhet fruktbringande sätt, torde det bliva nödvändigt att fastställa vissa villkor för åtnjutande av berörda förmåner. Emellertid torde de för ändamålet erforderliga bestämmelserna icke lämpligen böra hava sin plats i utbildningsreglementet utan i stället bekantgöras genom särskilda, av generaltullstyrelsen utfärdade författningar. I den mån nämnda författningar komma att ävse själva villkoren för åtnjutande av ifrågavarande förmåner, skola vi här nedan avgiva förslag till grundlinjer för desamma. I sammanhang härmed finna vi anledning föreslå vissa åtgärder till åstadkommande av gratifikationer såsom bidrag till tulltjänstemäns studiekostnader.

*Förslag till
bestämmelser
rörande vill-
koren för åt-
njutande av
tjänstledighet
för studier.*

Jämlikt § 15 i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk äger ordinarie tjänsteman uppbära oavkortad lön bland annat för den tid, han med vederbörligt medgivande använt för att utom sin tjänstgöringsort göra iakttagelser eller idka studier, som kunna tjäna verkets intressen. Det är att förutse att denna förmån icke skall lämnas obeaktad av tjänstemän, vilka vid andra tullförvaltningar, vid tullverkets huvudlaboratorium eller annorstädes önska vinna fördjupade kunskaper i tulltjänstens olika grenar eller vilka hava för avsikt att utomlands studera tull-

förhållanden eller förkovra sina språkkunskaper. Givetvis bör dock såsom villkor för erhållande av tjänstledighet för sådant syfte krävas, dels att vederbörande tjänsteman kan åberopa en väl vitsordad tjänstgöring, dels ock att han styrker sig äga förutsättningar att göra sina studier fruktbringande för tullverket. För att generaltullstyrelsen skall bliva i tillfälle att bland de sökande till sådan tjänstledighet göra jämförelse och såmedelst kunna utvälja dem, som synas mest förtjänta att för ändamålet komma i åtanke, torde ansökningar, som avse tjänstledighet för studier under någon viss tid av ett kalenderår, böra inlämnas vid en och samma tidpunkt i början av året. Därigenom skulle också vinnas den fördelen, att styrelsen vid ett och samma tillfälle blir i stånd att bedöma behovet av den ifrågasatta utbildningen, sett ur verkets egen synpunkt, samt att på förhand överblicka de ekonomiska konsekvenserna av i nämnda syfte beviljade ledigheter.

För erhållande av sådan kostnadsfri ledighet, som här avses, torde alltså böra gälla följande allmänna bestämmelser och villkor, nämligen:

att till generaltullstyrelsen ställd ansökning om dylik ledighet skall före den 15 januari det år, ledigheten åstundas, ingivas till vederbörande chefsmyndighet;

att i ansökningen skall uppgivas dels ändamålet med och planen för de tillämnade studierna och iakttagelserna, dels ock den tid, som beräknas åtgå för desamma;

ansökningen skall åtföljas av tjänstgöringsintyg, personalkort i avskrift samt de övriga handlingar, vilka sökanden vill åberopa till stöd för sin anhållan; samt

att vederbörande chefsmyndighet skall före den 1 februari till generaltullstyrelsen överlämna inkomna ansökningshandlingar, varvid myndigheten skall avgiva yttrande, huruvida sökanden kan antagas äga förutsättningar att göra sina studier och iakttagelser fruktbringande för tullverket.

Vad beträffar behandlingen av de till generaltullstyrelsen överlämnade ansökningarna, torde den omständigheten, att styrelsen icke finner skäl att i begärd utsträckning bevilja ansökning om kostnadsfri ledighet, icke i och för sig böra utgöra anledning till att ansökningen lämnas helt och hållet utan avseende. Synes densamma vara förtjänt av beaktande, torde den kunna beviljas partiellt, d. v. s. med den avkortning i tiden för ledigheten, som i betraktande av syftet med de tillämnade studierna kan anses skälig. På liknande sätt bör också studieplanen kunna göras till föremål för förändring.

Sökande, vilkens ansökning blivit helt eller delvis bifallen, torde lämpligen böra underrättas härom genom protokollsutdrag, varvid den sökande jämväl anmodas att, under åberopande av styrelsens beslut i ärendet, anhålla om tjänstledighet i vanlig ordning, när han ämnar begagna sig av det erhållna medgivandet. Det bör nämligen påpekas, att ansökningen, såsom av ovan föreslagna bestämmelser framgår, icke ansetts böra ovillkorligen innehålla uppgift om tid-

punkten för ledigheten utan endast om längden av densamma. Anledning härtill är närmast den, att det kan möta svårigheter för den sökande att kanske månader i förväg bestämma den tidpunkt för tjänstledigheten, som ur studiesynpunkt är lämpligast. Därtill kommer, att tidpunkten för ledigheten knappast kan göras till föremål för styrelsens beslut i det fall, att ansökningen om ledighet endast blivit partiellt beviljad.

Förslag till bestämmelser rörande villkoren för åtnjutande av stipendium för utländska studieresor.

I förslaget till kostnadsstat för tullverkets undervisningsväsende hava vi på här förut anförda skäl upptagit ett belopp av 5 000 kronor, avsett att användas för utdelande av resestipendier för utländska studier. Vi anse oss därför böra i detta sammanhang även avgiva förslag till bestämmelser rörande villkoren för åtnjutande av de sålunda ifrågasatta studiestipendierna. Vad som ovan anförts beträffande villkoren för erhållande av kostnadsfri ledighet för studier, lärar i huvudsak vara tillämpligt även ifråga om villkoren för åtnjutande av resestipendium. Resestipendium torde i allmänhet icke komma att utdelas till andra tjänstemän än sådana som uppfylla villkoren för åtnjutande av kostnadsfri ledighet, och då samtidigt med stipendiet även beviljas sådan ledighet, komma dessa tjänstemän att erhålla en dubbel förmån, vilken väl motiverar en skärpning av de villkor, som föreslagits skola gälla för åtnjutande av enbart kostnadsfri ledighet. Således torde först och främst böra uppställas det kravet, att sökanden styrker sig äga erforderlig språkkännedom. Vidare bör såsom villkor för utbetalande av hela resestipendiet gälla, att stipendiaten skall efter avslutad resa avlämna reseberättelse eller, om resan utslutande avsett språkstudier, intyg om dessa studier.

För åtnjutande av stipendium för utländsk studieresa torde alltså böra gälla följande bestämmelser och villkor, nämligen:

att till generaltullstyrelsen ställd ansökning om dylikt stipendium skall före den 15 januari det år, understödet åstundas, ingivas till vederbörande chefsmyndighet;

att i ansökningen skall uppgivas dels ändamålet med och planen för den tillämnade studieresan samt den härför beräknade tiden och det understödsbelopp, som åstundas, dels huruvida och i så fall under huru lång tid den sökande önskar i och för resan komma i åtnjutande av kostnadsfri ledighet;

att ansökningen skall åtföljas av tjänstgöringsintyg, personalkort i avskrift samt de övriga handlingar, vilka sökanden vill åberopa till stöd för sin anhållan, och om stipendium sökes för resa till annat främmande land än Danmark, Norge eller Finland, nöjaktigt intyg om att sökanden besitter för ändamålet erforderlig språkkännedom;

att vederbörande chefsmyndighet skall före den 1 februari till generaltullstyrelsen överlämna inkomna ansökningshandlingar, varvid myndigheten skall avgiva yttrande, huruvida sökanden kan antagas äga förutsättningar att göra sina studier och iakttagelser fruktbringande för tullverket; samt

att sökande, vilkens ansökning blivit beviljad, skall senast inom sex månader efter resans avslutande till generaltullstyrelsen avlämna redogörelse för resan eller, om denna uteslutande avsett språkstudier, intyg om nämnda studier.

Vad som förut anförts beträffande behandlingen av ansökning om kostnadsfri ledighet torde även hava sin tillämpning med avseende på ansökning om resestipendium. I det fall att till avgörande föreligga ett flertal ansökningar, vilka var för sig synas beaktansvärda, men som i anseende till de begränsade medel, som för ändamålet stå till buds, icke kunna i begärd utsträckning bifallas, bör ansökning även kunna beviljas partiellt, d. v. s. med den reducering av det begärda understödsbeloppet, som efter gjorda beräkningar synes skälig. Meddelandet om att ansökning blivit på dylikt sätt partiellt beviljad kommer då att få karaktären av ett erbjudande, som det står den sökande fritt att antaga eller avböja. På liknande sätt bör även resplanen kunna bli föremål för ändring.

Underrättelse om resultatet av ansökningen torde böra lämnas genom protokollsutdrag, varvid även lämnas meddelande om grunderna för stipendiets utbetalande. Att för sistnämnda ändamål uppställa bestämda regler torde icke vara erforderligt, utan utbetalandet av stipendium bör ske på det sätt, som i varje särskilt fall prövas lämpligt. I allmänhet torde dock någon del av stipendiet böra inestå, tills stipendiaten fullgjort resan och avlämnat reseberättelse eller, i förekommande fall, intyg om bedrivna språkstudier. I meddelande att resestipendium beviljats bör slutligen uppgivas, huruvida och i så fall under huru lång tid kostnadsfri ledighet blivit medgiven, varjämte den sökande bör anmodas, oavsett om sådan ledighet blivit beviljad eller icke, att i vanlig ordning anhålla om tjänstledighet under återopande av generaltullstyrelsens beslut i ärendet. Det bör påpekas, att resestipendium kan tänkas bliva tilldelat även tjänsteman, som enligt avlöningsreglementet icke är berättigad till kostnadsfri ledighet eller som av annan anledning icke anses böra komma i åtnjutande av sådan ledighet. Även kan inträffa, att det beviljade stipendiet beräknats för längre tid än den, för vilken kostnadsfri ledighet begärts eller beviljats. Detta senare kan bland annat väntas bliva fallet, då den sökande ämnar för studieresan utnyttja även honom tillkommande semester eller då han själv ämnar bestrida kostnaden för en del av tjänstledigheten.

Jämlikt 3 § punkt C 3 i Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 december 1921 med tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk äger ordinarie tjänsteman att med på visst sätt avkortad lön erhålla tjänstledighet i och för studier för vinnande av kompetens till viss uppgiven högre befattning inom verket, dock sammanlagt för högst tre månader. För tullverkets vidkommande lärar tjänstledighet för sådant ändamål kunna ifrågakomma dels i det fall, att manlig tjänsteman, tillhörande någon av lönegraderna 1—8, önskar vinna kompe-

Förslag till bestämmelser rörande villkoren för åtnjutande av ledighet i och för studier för vinnande av kompetens till högre befattning.

tens för inträde i undervisningskurs för utbildning till e. o. kammar-skrivare, dels ock i det fall att kvinnlig tjänsteman, tillhörande någon av lönegraderna 1—3, önskar vinna kompetens för befordran till e. o. kontorsskrivare.

De lättnader ifråga om erhållande av tjänstledighet för studier, som sålunda erbjudas, torde särskilt vad beträffar nyssnämnda manliga tjänstemän icke komma att lämnas obeaktade. Emellertid måste garanti vinnas för att sådan tjänstledighet verkligen utnyttjas i det syfte, som med densamma är avsett, och att den således icke användes för andra ändamål. Då ansökning göres om dylik tjänstledighet, bör den sökande därför hava att så noggrant som möjligt uppgiva planen för och beskaffenheten av de studier, som under den begärda ledigheten komma att bedrivas. Då ledigheten givetvis endast bör beviljas i det fall, att den sökande kan antagas hava förutsättningar att uppnå det med studierna avsedda syftet, bör intyg härom från den sökandes lärare eller annan behörig person biläggas ansökningen. Slutligen torde vederbörande chefsmyndighet samtidigt med överlämnandet av ansökningshandlingarna böra avgiva utlåtande, huruvida den sökande kan väntas komma att på ett utmärkt sätt bestrida sådan tjänst, för vilken han ämnar förvärva kompetens.

För åtnjutande av tjänstledighet, som här avses, torde alltså böra gälla följande bestämmelser och villkor, nämligen:

att till generaltullstyrelsen ställd ansökning om ledigheten skall ingivas till vederbörande chefsmyndighet;

att i ansökningen skall uppgivas dels beskaffenheten av och planen för de studier, som under ledigheten komma att bedrivas, dels ock den tid, under vilken ledigheten åstundas;

att ansökningen skall åtföljas dels av tjänstgöringsintyg, personalkort i avskrift samt de övriga handlingar, vilka sökanden vill åberopa till stöd för sin anhållan, dels ock av intyg från sökandens lärare eller annan behörig person, att sökanden kan antagas hava förutsättningar att uppnå det med studierna avsedda syftet; samt

att vederbörande chefsmyndighet skall till generaltullstyrelsen överlämna inkomna ansökningshandlingar, varvid myndigheten skall avgiva yttrande, huruvida den sökande kan väntas komma att på ett utmärkt sätt bestrida sådan befattning, för vilken han ämnar förvärva kompetens.

Om till generaltullstyrelsen inkomna ansökningshandlingar icke giva tillförlitligt stöd för antagandet, att sökande skall vara i stånd att förvärva den åsyftade kompetensen, torde tjänstledighet icke böra beviljas för längre tid än en månad. För erhållande av ytterligare tjänstledighet bör sökande före utgången av nämnda tid genom intyg av lärare eller annorledes styrka att hans studier under den gångna delen av tjänstledigheten fortskridit på fullt nöjaktigt sätt.

De bestämmelser, som ovan föreslagits beträffande för studieändamål medgiven kostnadsfri ledighet liksom ock beträffande för samma

ändamål beviljad ledighet med på visst sätt avkortad lön, torde i allt väsentligt böra tillämpas jämväl ifråga om sådan tjänstledighet för studier, som beviljas under andra förhållanden än de ovan berörda. Den omständigheten, att den tjänstledige i dylikt fall måste avstå samtliga avlöningsförmåner, bör nämligen icke utgöra anledning till att ledigheten beviljas utan tillräckliga garantier för dess utnyttjande i uppgifvet syfte.

I anslutning till vad ovan föreslagits rörande villkoren för åtnjutande av tjänstledighet i och för studier för vinnare av kompetens till viss uppgiven högre befattning, hava vi tagit under överbägande, huruvida tjänsteman, som på föreskrivet sätt styrker sig hava förvärvat sådan kompetens, bör kunna i någon mån gottgöras för de ekonomiska uppoffringar, som varit förenade med för ändamålet bedrivna studier.

Vi vilja då först framhålla, att anslag för dylikt ändamål finnas upptagna såväl å statens järnvägars som å postverkets kostnadsstater. Vad sistnämnda verk beträffar, har Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 10 maj 1918 bemyndigat generalpoststyrelsen att till manlig tjänsteman i någon av de sju första lönegraderna, som efter förvärvad formell kompetens vinner inträde i postelevkurs och godkännes i postexamen, utanordna gratifikationer såsom bidrag till studiekostnaderna för kompetensens förvärvande. Dessa gratifikationer pläga utgå med ett belopp av 1 000 kronor för varje sådan tjänsteman, och förfogar postverket för närvarande över ett årligt anslag för ändamålet av 5 000 kronor per år.

Såsom av 34 § i utbildningsreglementet framgår, hava vi föreslagit, att manlig tjänsteman, tillhörande någon av 1—8 lönegraderna, må kunna befordras till extra ordinarie kammarskrivare under förutsättning att han förvärvat för inträde i elevkurs erforderlig kompetens och sedermera med godkända vitsord genomgått sådan kurs. Då ifrågasvarande kompetens givetvis icke kan förvärvas på den korta tid av tre månader, under vilken tjänstledighet med i viss mån bibehållna löneförmåner kan erhållas, måste vederbörande tjänsteman därutöver begagna sig av särskild ledighet, varvid han har att avstå från samtliga löneförmåner. Då därtill kommer, att studierna även på annat sätt komma att bliva förenade med särskilda kostnader, torde ifråga om tulltjänstemännen föreligga fullt motsvarande behov av sådana studiestipendier, som utdelas till tjänstemännen i postverket och statens järnvägar. För tullverkets vidkommande torde i medeltal tre stipendier om året komma att visa sig tillräckliga. Under förutsättning att stipendierna komma att utgå med i genomsnitt 1 000 kronor, skulle alltså för ändamålet erfordras ett årligt belopp av 3 000 kronor, vilket lämpligen torde böra utgå av förslagsanslaget till övriga kostnader för tullverket.

På grund av vad ovan anförts få vi sålunda föreslå:

att generaltullstyrelsen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om bemyndigande att av förslagsanslaget till övriga kostnader för tull-

Förslag till åtgärder för åstadkommande av gratifikationer såsom bidrag till tulltjänstemäns studiekostnader.

verket få använda ett belopp av högst 3 000 kronor att såsom studiestipendier utanordnas till tjänstemän, tillhörande någon av lönegraderna 1—8 avdelning B, vilka efter förvärvad formell kompetens vunnit inträde i tullelevkurs och efter undergången examen erhållit anställning som extra ordinarie kammarskrivare i tullverket.

BILAGOR

BLAGOR

Läkarintyg

för vinnande av anställning vid Kungl. Tullverket.

Sökandens namn:

Födelsedag och -år:

Yrke eller sysselsättning:

Hemvist:

1. Allmän kroppskonstitution?

2. Andningsorganens tillstånd?

3. Cirkulationsorganens tillstånd?

4. Håller urinen äggvita, socker?

5. Synskärpa å högra ögat?¹⁾

Synskärpa å vänstra ögat?¹⁾

(Korrektionsglasets värde anges)

6. Färgsinnet, prövat efter fastställd metod?

7. Är luktsinnet normalt?

¹⁾ Beträffande inträdessökande till tullverkets kustbevakning skola i stället följande frågor besvaras:

Synskärpan å högra ögat utan korrektionsglas?

„ „ vänstra „ „ „ ?

Finnes — och i så fall i vilken grad — närsynthet?

„ — „ „ „ „ „ „ „ — översynthet?

8. Hörseln å högra örat?
- Hörseln å vänstra örat?
- Finnes öronflytning?
9. Finnes bråck, avsevärt åderbråck, plattfot eller annan deformitet i ledgångar eller bensystem?
10. Har vid undersökningen i övrigt iakttagits sjukdom, lyte eller omständighet av betydelse för sökandens hälsotillstånd eller arbetsförmåga?
11. Särskilda anmärkningar

På grund av ovanstående anser jag sökanden i avseende å hälsotillståndet synnerligen lämplig — lämplig — olämplig för anställning i tullverket.

Sålunda undersökt, provat och befunnet, intygas på heder och samvete.

..... den 19

..... läkare.

Avgift 5 kronor.

Instruktion

för

tullverkets rekryteringsnämnd.

§ 1.

1. Tullverkets rekryteringsnämnd har till uppgift att å de platser och tider, som av generaltullstyrelsen bestämmas, förrätta uttagningsprövning med sökande, vilka av styrelsen inkallats till sådan prövning.

2. Rekryteringsnämnden består av tre ledamöter, av vilka en, tillika ordförande, är byråchefen å personalbyrån. Av de båda övriga ledamöterna är den ene representant för tullverkets undervisningsväsende och den andre, som i nämnden ingår såsom rörlig ledamot, chefen för lokaltullförvaltningen å den plats, där prövningsförrättningen äger rum.

§ 2.

1. Vid uttagningsprövning, varom ovan nämnts, har rekryteringsnämnden närmast till åliggande:

a. *beträffande samtliga sökande:*

att genom personlig iakttagelse och samtal med de sökande samt genom framställande av frågor över allmänna ämnen söka bilda sig ett omdöme om deras begåvning, kunskaper och bildningsgrad;

att medelst psyko-tekniska undersökningar pröva de sökandes uppmärksamhet, iakttagelseförmåga, minne, noggrannhet och snabbhet;

att genom anställande av skrivprov efter omväxlande långsam och hastig diktamen utröna de sökandes handstil även vad angår siffror; samt

att, i de fall då färdighet i maskinskrivning är föreskriven såsom kompetensvillkor, låta de sökande undergå prövning däri;

b. *beträffande sökande till befattning såsom expeditjonsvaks-, gränsuppsyningsmans-, kustbevakningsbiträdes-, tullvaks- och skrivbiträdesaspirant:*

att genom anställande av en kortare kunskapsprövning söka förvissa sig om att de sökande i ämnena modersmålet, räkning och geografi besitta föreskrivet kunskapsmått.

2. Under pågående uttagningsprövning skall rekryteringsnämnden tillhandagå de sökande med alla erforderliga upplysningar. För ändamålet åligger det nämnden bland annat:

att för varje sökande klargöra arten av den extra ordinarie befattning, som han med hänsyn till ådagalagd formell kompetens kommer att i första hand uppnå under förutsättning av en tillfredsställande utbildningstjänstgöring;

att fästa den sökandes uppmärksamhet därå, att utbildningstjänstgöringen skall fullgöras å den plats, som av generaltullstyrelsen bestämmes, men att uttalade önskemål med avseende på tjänstgöringsorten i görligaste mån komma att beaktas; samt

att, därest sökande är i saknad av föreskriven formell kompetens i något av ämnena kemi, tyska eller engelska språket, uttryckligen erinra honom därom, att undergången fyllnads- eller efterprövning i sådant ämne utgör villkor för inträde i elevkurs och därmed jämväl för fortsatt anställning i tullverket.

3. Över resultatet av uttagningsprövningarna skall föras protokoll, vilket efter avslutade prövningsförrättningar tillsammans med ansökningshandlingarna överlämnas till generaltullstyrelsen.

(Å baksidan av formuläret till antagningsbevis. Å verkliga formuläret texten oavkortad.)

Utdrag

ur

reglementet för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket.

§ 16.

2. Aspirant anställs med en ömsesidig uppsägningstid (se vidare 16 § 2 mom.)

3. Har aspirant under utbildningstjänstgöringen ådagalagt (se vidare 16 § 3 mom.).

4. Har aspirant begått svårare förseelse (se vidare 16 § 4 mom.).

5. Aspirant, som på grund av bestämmelserna i 32 § (se vidare 16 § 5 mom.).

Beträffande kammarskrivaraspiranter:

§ 32.

Kursdeltagare, som visat bristande intresse (se vidare 32 §).

§ 36.

Utbildningstjänstgöringen har till syfte (se vidare 36 §).

Beträffande övriga aspiranter:

§ 42.

Utbildningstjänstgöringen har till syfte (se vidare 42 §).

Anvisningar

beträffande förandet av tjänstedagbok.

1. Kammarskrivaraspirant skall föra tjänstedagbok från och med den dag, då han första gången inträder i tjänstgöring, och sedermera ända till den dag, då han undergår inträdesprövning till tullelevkursen.

2. I tjänstedagboken skall aspiranten för varje dag göra anteckning om sin sysselsättning i tjänsten, och bör han för detta ändamål lämna kortfattad uppgift om:

a) arten av de göromål, i vilka han under dagens lopp deltagit, varvid förekommande göromål skola specificeras i enlighet med förteckningen å utbildningsplanen; ägande aspiranten att hos handledaren inhämta upplysning om innehållet i nämnda förteckning;

b) den tid, som använts för vart och ett av de olika göromålen; samt

c) den eller de tjänstemän, under vilkas ledning och överinseende göromålen handlagts.

3. Har aspirant efter handledarens medgivande använt någon del av tjänstgöringstiden till teoretiska studier, skall i tjänstedagboken jämväl uppgivas den tid, som ägnats åt dessa studier, samt det ämne, i vilket desamma bedrivits. Likaledes skall i tjänstedagboken lämnas uppgift, huruvida aspiranten bevisat i tjänsten hållna föredrag och förevisningar samt vilka, ävensom angående kunskapsprövningar, som han i tjänsten undergått.

4. Utöver vad här ovan föreskrivits, äger aspiranten att i korthet anteckna vad som eljest med hänsyn till hans egen förberedelse och utbildning för tulltjänsten synes honom vara av vikt eller intresse.

5. Tjänstedagbok skall föras dag från dag samt med ordning och reda, så att den, närhelst sådant av handledaren påfordras, kan omedelbarligen överlämnas till denne för granskning och bestyrkande.

Antagningsbevis för extra ordinarie tjänsteman.

....., född den,
är, räknat från och med den, antagen tills vidare vid
Kungl. Tullverket såsom extra ordinarie.....
med avlöning enligt gällande bestämmelser och med skyldighet att ställa sig
till noggrann efterrättelse, förutom föreskrifterna i tullstadgan, tjänstgörings-
reglementet och andra gällande författningar, jämväl de särskilda föreskrif-
ter, som med avseende å tjänstgöringen meddelas av generaltullstyrelsen eller
vederbörande förman.

..... den

Ovannämnda föreskrifter erkänner jag vara för mig bindande:

.....
(Den antagnes underskrift)

.....
(Bostadsadress)

Antagningsbevis för extra befattningshavare.

.....
är, räknat från och med den, antagen tills vidare vid
Kungl. Tullverket såsom extra
med en avlöning av per $\frac{\text{arbetsdag}}{\text{timme}}$ och med skyldighet att vara under-
kastad omstående bestämmelser angående extra befattningshavare vid Kungl.
Tullverket.

..... den

.....
(Antagande myndighet eller tjänsteman.)

Omstående bestämmelser erkänner jag vara för mig bindande:

.....
(Den antagnes underskrift)

.....
(Bostadsadress)

(Å baksidan av formuläret till antagningsbevis.)

Bestämmelser angående extra befattningshavare.

1. Person, som antagits såsom extra befattningshavare, äger icke därmed rätt till stadigvarande anställning i tullverket.

2. Extra befattningshavare har skyldighet att ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som meddelas av vederbörande förman. För övrigt åligger det extra befattningshavare att med nit och redlighet fullgöra sina åligganden samt att iakttaga ett stadat och nyktert uppförande. Vid anställningens upphörande skall antagningsbeviset återställas till den antagande myndigheten eller tjänstehavaren.

3. Lämnar extra befattningshavare sin anställning utan förmans medgivande eller utan att återställa antagningsbeviset, har han förverkat eventuellt inestående avlöning.

4. Har extra befattningshavare genom försumlighet, oskicklighet eller eljest gjort sig skyldig till fel i tjänsten eller låtit klandervärt uppförande komma sig till last, må han omedelbart avskedas.

Om påföljd för den, som för fullgörande av sina tjänsteplikter tager eller betingar sig belöning eller sportler, vartill han ej är berättigad, stadgas i allmänna strafflagen.

Examensbetyg.

.....

 som vid tullverkets undervisningsanstalt genomgått den i § av regle-
 mentet för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket föreskrivna
 kursen, har erhållit följande vitsord:

Tullbehandlingsteknik med varukännedom

Författningskunskap jämte kamerala göromål

Kemi

o. s. v.

Under den tid kursen pågått har
 ådagalagt uppförande och flit.

Stockholm den 19.....

.....
 Undervisningsanstaltens föreståndare.

.....
 Kursföreståndare.

Betygsgrader:

för uppförande: mycket gott, gott, mindre gott;

för flit: mycket god, god, mindre god;

för kunskaper och färdigheter: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, icke utan beröm godkänd, godkänd, icke fullt godkänd, otillräcklig.

Plan

över utbildningstjänstgöring vid tullkammaren i

beträffande kammarskrivaraspiranten

Tjänstgöringens art	Utbildningen skall omfatta antal månader	Utbildningstjänstgöringens fördelning ¹		
		under tiden		bestyrkes (namnteckning av föreståndaren för vederbörande arbetsområde)
		fr. o. m.	t. o. m.	
<i>Bevakningsgöromål.</i>				
Bevakning av lossning och lastning	1/2	}		
Bevakning vid uppläggning och uttagning av nederlags- och transitupplagsgods	1/4			
Invisitationer (antal), eftervisitationer (antal), kölvisitationer (antal) och övriga bevakningsgöromål	1/4			
<i>Kamerala göromål.</i>				
Godsangivning och handläggning av förpassningsgöromål	3/4			
Debitering av tullavgifter, böter, ersättning enligt förrättnings-taxan och andra avgifter	1/2			
In- och utklarering av fartyg	1/2			
Nederlags- och transitupplagsgöromål	1			
Journals- och räkenskapsföring samt månads- och årsredovisning	1 1/4			
Kassagöromål	1/4			
Övriga kamerala göromål	1/4			
<i>Tullbehandlingsgöromål.</i>				
Skrivning av packhusattester efter diktamen samt avläsning av vikter	1	}		

¹ Uppgifterna böra omfatta även tillämnad tjänstgöring under tiden efter planens avlämnande.

Utlåtande.

Kammaraskrivaraspiranten,
 som sedan den 19..... fullgör utbildningstjänstgöring vid tullkammare, har gjort sig förtjänt av följande vitsord:

1. Intresse för tjänsten (mycket intresserad, intresserad, mindre intresserad)
2. Pålitlighet (pålitlig, mindre pålitlig)
3. Ordningssinne (mycket gott, gott, mindre gott)
4. Praktisk fallenhet (mycket god, god, mindre god)
5. Uppträdande i tjänsten (mycket gott, gott, mindre gott)
6. Förhållande utom tjänsten (mycket gott, gott, mindre gott) ..
7. Hälsotillstånd (mycket gott, gott, mindre gott)
8. Lämplighet för tulltjänsten¹⁾ (mycket lämplig, lämplig, mindre lämplig)

Särskilda anmärkningar

.....

.....

.....tullkammare den 19.....

.....
 Tullförvaltare.

¹⁾ Har aspiranten tilldelats lämplighetsbetyget "mindre lämplig", skall anledningen därtill angivas genom särskild skrivelse. Därjämte skall aspiranten enskilt underrättas om sådant betygs lämnande samt anledningen därtill.

Utlåtande.

..... aspiranten

som sedan den 19 fullgör utbildningstjänstgöring
vid (tjänsteställe: tullförvaltning eller tullförvaltningsavdelning, kust- eller
gränsbevakningsposter)

har gjort sig förtjänt av följande vitsord:

1. Kännedom om handbokens bestämmelser (mycket god, god,
mindre god)
2. Kännedom om de övriga tjänsteföreskrifter, som enligt handbo-
kens anvisningar skola av aspiranten inläras (mycket god, god,
mindre god)
3. Praktisk färdighet (mycket god, god, mindre god)
4. Intresse för tjänsten (mycket intresserad, intresserad, mindre
intresserad)
5. Pålitlighet (pålitlig, mindre pålitlig)
6. Ordningssinne (mycket gott, gott, mindre gott)
7. Uppförande (mycket gott, gott, mindre gott)
8. Hälsotillstånd (mycket gott, gott, mindre gott)
9. Lämplighet för tulltjänsten ¹⁾ (mycket lämplig, lämplig, mindre
lämplig)

Särskilda anmärkningar

.....

.....

..... den 19

.....
Chefsmyndighet.

¹⁾ Har aspiranten tilldelats lämplighetsbetyget "mindre lämplig", skall anledningen därtill angivas genom särskild skrivelse. Därjämte skall aspiranten enskilt underrättas om sådant betygs lämnande samt anledningen därtill.

UNDERVISNINGSPLANER.

Bilaga 11 a.

Tullelevkurserna.

1. Timplan.

L ä r o ä m n e n	Undervisningstimmar	
	per vecka	per kurs
Tullbehandlingsteknik med varukännedom	16	288
Författningskunskap jämte kamerala göromål	7	126
Kemi	11	198
Tyska språket	3	54
Engelska språket	3	54
Summa timmar	40	720

2. Läroplan.

Tullbehandlingsteknik med varukännedom.

Mål.

Undervisningen i tullbehandlingsteknik med varukännedom har till uppgift att på grundval av de förkunskaper i ämnet, som under utbildningstjänstgöringen blivit kursdeltagarna meddelade, bibringa dessa vidgad kännedom om de i allmänna marknaden förekommande varorna samt ökad färdighet i deras inordnande under tulltaxans och statistiska varuförteckningens olika rubriker. Dessutom har undervisningen till syfte att ge kursdeltagarna erforderlig färdighet i provtagning, tarering, rubrikformulering och attestskrivning.

Omfattning.

1. Tulltaxan jämte taratariffen; tulltaxeförordningen §§ 1—4 samt § 13 mom. 3; kungörelsen med särskilda föreskrifter till förekommande av missbruk av den enligt tulltaxeförordningen medgivna tullfrihet; tulltaxeunderrättelserna; kungörelsen med föreskrifter beträffande tillämpningen av vissa i tulltaxan och

tulltaxeunderrättelserna upptagna bestämmelser; förordningen angående rätt att hos generaltullstyrelsen erhålla upplysning rörande tullbehandlingen av varor, avsedda att till riket införas.

2. Tullteknisk varukännedom jämte mekanisk teknologi samt mikroskopering och fysikaliska varuundersökningar, i den mån dessa delar av ämnet icke upptagas till behandling i samband med undervisningen i kemi.

3. Provtagning; övningar i tarering; rubrikformulering enligt tulltaxan och statistiska varuförteckningen; utfärdande av tullbehandlingsattester.

Anvisningar.

1. De delar av ämnet, som höra till författningsområdet, skola så vitt möjligt behandlas i omedelbart sammanhang med undervisningen i tullteknisk varukännedom, rubrikformulering, tarering och attestskrivning. Undervisningen sker genom föreläsningar och belyses så ofta sig göra låter med exempel från det praktiska tullbehandlingsarbetet.

2. Undervisningen i tullteknisk varukännedom bedrivs huvudsakligen på grundval av varuförteckningen till tulltaxan. Dock böra till behandling upptagas även sådana i tullbehandlingscirkulären förekommande beslut, som hava mera principiell betydelse. Undervisningen bör därjämte syfta till att meddela kursdeltagarna en allmän kännedom om de viktigare importvarornas härkomst, sammansättning, framställning, bearbetning, handelsbenämning och handelsformer, i den mån en sådan kännedom kan vara till gagn vid varornas bedömande ur tullbehandlingssynpunkt.

Såsom åskådningmaterial vid undervisningen i tullteknisk och allmän varukännedom användas i undervisningsanstalten befintliga varuprov, modeller, avbildningar o. d. Under kursens gång böra kursdeltagarna så vitt möjligt beredas tillfälle att under lärarnas ledning bese fabriker och industriella anläggningar, varvid studeras varornas framställning och vid densamma använda materialier, arbetsmaskiner och verktyg samt dessas benämningar.

Undervisningen i mikroskopi avser att bibringa erforderlig färdighet i mikroskopets användning vid tullbehandling av sådana varor, vilkas ursprung eller sammansättning säkrast kan fastställas genom mikroskopisk undersökning. Den bör i första rummet inriktas på undersökning av spånadsfiber men även utsträckas till sådana ämnen och varor som trä, horn, ben, stennöt, stärkelse, mjöl, nikt, vissa prydnadsfjädrar och djurhår m. fl. Då full förtrogenhet med instrumentet är ett oeftergivligt villkor för att rätt kunna använda och utnyttja detsamma, böra de delar av optiken, som beröra dess konstruktion och funktion (ljusets reflektion och refraktion) rekapituleras, instrumentets olika delar förevisas och de allmänna reglerna för dess rätta handhavande och vård genomgås. Övningar i preparering — avseende såväl tillfälliga som varaktiga preparat — utföras, och själva undersökningsförfarandet med vad därmed står i sammanhang åskådliggöres och övas.

De fysikaliska varuundersökningarna skola huvudsakligen omfatta övningar i praktiskt handhavande av sådana vid tullbehandling använda instrument, apparater och verktyg som termo-alkoholometern, Sallerons destillator, trädräkna-ren, mikrometermättet, garn- och precisionsvågar m. fl.

3. Vid övningarna i rubrikformulering ägnas stor uppmärksamhet åt rubrikernas riktiga och fullt uttömmande avfattning såväl ur tullteknisk som statistisk synpunkt. Till uttrönande av att kursdeltagarna tillägnat sig den meddelade undervisningen böra tid efter annan anordnas provtullbehandlingar med åtföljande rubriceringar.

Tareringsövningarna skola syfta till att bibringa kursdeltagarna förmåga att snabbt och säkert verkställa alla vanligen förekommande tareringar av fasta eller flytande varor.

Övningarna i attestskrivning skola avse såväl attestering å angivningsinlaga som å tullbehandlingsattest. Särskild uppmärksamhet ägnas därvid åt grunderna för attestering av varor, som tullbehandlas efter värde.

Författningskunskap jämte kamerala göromål.

Mål.

Undervisningen i författningskunskap har till uppgift att på grundval av de förkunskaper i ämnet, som under utbildningstjänstgöringen förvärvats, bibringa kursdeltagarna en mera ingående kännedom om de författningar, vilkas efterlevnad tullpersonalen har att övervaka, ävensom ökad förmåga att praktiskt tillämpa desamma. Undervisningen har jämväl till syfte att meddela kursdeltagarna närmare kännedom om tullverkets uppgift och organisation samt att göra dem förtroagna med de tjänsteföreskrifter, som reglera arbetet inom tulltjänstens olika grenar. Dessutom har undervisningen till ändamål att bibringa kursdeltagarna färdighet att säkert och metodiskt utföra de olika slag av kamerala göromål, som handläggas vid lokaltullförvaltningen samt att meddela kännedom om de allmänna grunderna för uppsättandet av tjänsteskrivelser.

Omfattning.

1. Tullstadgan i dess helhet och särskilt kap. 1—6, kap. 9 §§ 129—132, 136—147, 156 och 169—171 samt kap. 10; tjänstgöringsreglementet kap. 1—2 och 6; tulltaxeförordningen §§ 5—14 med undantag av § 13 mom. 3; förordningen angående åstadkommande av statistiska uppgifter rörande utrikes handeln; kunskörelsen angående behandlingen av paketpost från utlandet; översikt av frihamns- och frilagerslagstiftningen; stadganden och förordningar, som avse förekommande av smittsamma sjukdomars införande i riket samt förbud mot eller särskild kontroll vid införsel eller utförsel av varor, eller som behandla sjöfynd, fiskefartygs seglation, fartygs registreringsskyldighet, ömsesidiga förmåner för svenska och utländska fartyg, pass- och nationalitetshandlingar, skeppsmätning, upptagandet av fyr- och båkavgift samt särskilda villkor för erhållande av fartygspass, allt i den mån dessa stadganden och förordningar äro av direkt betydelse för tullverkets personal; grunddragen av tullverkets organisation samt de bestämmelser, som reglera personalens antagnings-, utbildnings- och avlöningsförhållanden.

2. Angivning; handläggning av förpassningsgöromål; debitering av tull, böter och andra avgifter; in- och utklarering; journals- och räkenskapsföring; leverering; månads- och årsredovisning.

3. Uppsättandet av utlåtanden, förklaringar, rapporter och övriga slag av tjänsteskrivelser.

Anvisningar.

1. Vid undervisningen i författningskunskap böra ifrågakommande bestämmelser behandlas i fritt föredrag och belysas med fall och händelser ur den praktiska tulltjänsten. Då ämnet är av den beskaffenhet, att det lätt kan förän-

leda läraren att alltför mycket belasta lärjungarnas minne med detaljer, bör denne städse bemöda sig om måttfull begränsning av kunskapsmaterialet och förutseende planläggning i framställningen. Mindre viktiga delar kunna behandlas jämförelsevis flyktigt, varigenom tid vinnes för en mera ingående behandling av betydelsefullare moment.

2. Övningarna i kamerala göromål böra så vitt möjligt bedrivas i omedelbart sammanhang med behandlingen av de författningsrum, genom vilka nämnda göromål regleras. Sålunda böra övningarna i utklarerings bedrivas i anslutning till tjänstgöringsreglementets föreskrifter angående tullpass och utgående journal; uppsättandet av avlönings- och pensionslistor bör övas i samband med genomgåendet av avlönings- och pensionsbestämmelserna o. s. v. Vid all övning i journals- och räkenskapsföring bör stor vikt läggas vid reda och ordentlighet samt fordran på vårdad handstil bestämt upprätthållas.

3. Övningarna i uppsättandet av tjänsteskrivelser kunna bedrivas med ledning av de allmänna anvisningar, som meddelas i undervisningsbrev n:r 6 av korrespondenskurserna i svensk uppsatsskrivning.

Kemi.

Mål.

Undervisningen i kemi har till uppgift att bibringa kursdeltagarna en i viss utsträckning på egna iakttagelser och försök grundad elementär preparat- och varukännedom inom det kemiskt-tekniska området samt färdighet i att med vanliga reagensmedel och enklare apparatur utföra identifieringsprov å enkla kemiska preparat ävensom en del andra ofta förekommande prov, som äro nödvändiga för en riktig tullbehandling av vissa kemiskt-tekniska handelsvaror och andra varuslag. Därjämte avser undervisningen att meddela kursdeltagarna kännedom om principerna för tullbehandling av sammansatta kemiskt-tekniska produkter.

Omfattning.

1. Oorganisk och organisk kemi; kemisk teknologi.
2. Laborationsövningar och övningar i preparatkännedom.

Anvisningar.

1. Undervisningen i oorganisk och organisk kemi samt kemisk teknologi bedrives genom föreläsningar, för vilka bör användas omkring en fjärdedel av hela undervisningstiden.

Föreläsningarna i oorganisk kemi böra inskränkas till att behandla varor, som äro av särskilt intresse ur tullteknisk synpunkt och dessutom sådana vanliga importvaror, som icke äro tillräckligt utförligt behandlade i gymnasiets läroböcker, varvid särskild hänsyn toges till erfarenheten i fråga om patent- och fantasinamn, användning m. m.

Föreläsningarna i organisk kemi skola hava till syfte att bibringa kursdeltagarna en allmän kännedom om den organiska kemiens indelning och viktigare klasser av föreningar. Därvid böra organiska föreningar och ämnesgrupper med större teknisk betydelse behandlas mera utförligt. Sålunda böra t. ex. fett-

arternas och vissa kolvätens kemi och teknologi belysas mera ingående, på grund av det stora utrymme dessa intaga i tulltaxan.

2. Laborationsövningarna och övningarna i preparatkännedom böra omfatta analys av enkla kemiska oorganiska föreningar, utförande av enklare identitetsreaktioner på vanligare organiska föreningar, smält- och kokpunktsbestämningar, prov på ytbetäckningar, färger, fernissor och sickativ, fett och oljor, mikroskopering samt för övrigt sådana undersökningar, som, enligt vad erfarenheten från tullverkets undersökningslaboratorier ådagalagt, äro särskilt behöfliga i tullbehandlingsarbetet. Över samtliga laboratoriearbeten böra lärjungarna föra ordentliga protokoll, som av läraren genomgås. Vid laborationsövningarna böra kursdeltagarna i största möjliga utsträckning göras uppmärksamma på de slutsatser, som kunna dragas av de utförda undersökningarna och huru de erhållna resultaten böra inverka på varornas tullbehandling. Överhuvud taget bör den tulltekniska sidan av undervisningen komma i främsta rummet, varvid dock icke får förbises, att allmänna kemiska kunskaper i vissa fall äro av grundläggande betydelse för den tulltekniska varukännedomen.

Beträffande laborationsövningarna må slutligen påpekas att desamma så vitt möjligt böra lämpas efter de enskilda kursdeltagarnas kunskaper och handlag och att undervisningen i denna del av ämnet följaktligen bör bedrivas mer eller mindre individuellt. En kursdeltagare, som medhunnit förut antydda arbeten, bör således därefter kunna sysselsättas med mera krävande uppgifter, såsom vissa kvantitativt analytiska arbeten, t. ex. bestämning av ättiksyrehalt, förtvålningss-, syre- och jodtal hos fett o. s. v.

Tyska och engelska språken.

Mål.

Undervisningen i tyska och engelska språken har till uppgift att bibringa kursdeltagarna förmåga att i tjänsteangelägenheter muntligen och skriftligen meddela sig med utländska tullmyndigheter, resande och sjöfarande m. fl. Beträffande tyska språket har undervisningen dessutom till syfte att bibringa kursdeltagarna färdighet att läsa tysk handstil.

Omfattning.

Hör- och talövningar; läsövningar; var annan vecka en skriftlig reproduktionsövning eller översättning till tyska eller engelska; läsning av tysk handstil.

Anvisningar.

1. Undervisningen bedrives i största möjliga utsträckning på det främmande språket och omfattar huvudsakligen hör- och talövningar. Dessa övningar böra så vitt möjligt röra sig med det språkmateriel, som plägar komma till användning vid avhandlandet av tjänsteangelägenheter. Tillägnandet av detta språkmateriel bör främjas genom att kursdeltagarna föreläggas att såsom hemarbete inlära i läroboken förekommande facktermer och specialuttryck. Under talövningarna bör läggas stor vikt vid ett vårdat uttal och en i möjligaste mån naturligt och otvungen framsägning. I talövningarna böra även ingå samtalsövningar, anordnade på sådant sätt, att en av kursdeltagarna tilldelas rollen såsom

tulltjänsteman, en annan såsom fartygsbefälhavare, resande, besättningsman o. s. v.

2. Läsövningarna böra upptaga endast en ringa del av undervisningstiden. Texten för desamma bör utväljas i syfte att göra kursdeltagarna förtrogna med de speciella facktermer och den särskilda fraseologi, som förekommer inom sjöfartens och handelns områden. Nationalitetshandlingar, mätbrev, konossement, fraktbrev, leveranskontrakt, fakturor och dylika handlingar böra härvid komma till användning. Då så erfordras, bör vid textläsning meddelas upplysning om förekommande specialuttryck och facktermer.

3. De skriftliga reproduktions- och översättningsövningarna skola bedrivas under kontroll och utan tillhjälp av grammatik eller lexikon. De skriftliga arbetena böra dock övervägande betraktas såsom övningar, icke som prov.

Bilaga 11 b.

Tullkontoristkurserna.

1. Timplan.

L ä r o ä m n e n	Undervisningstimmar	
	per vecka	per kurs
Tullbehandlingsteknik med varukänedom	14	140
Författningskunskap jämte kamerala göromål	12	120
Tyska språket	7	70
Engelska språket	7	70
Summa timmar	40	400

2. Läroplan.

Tullbehandlingsteknik med varukänedom.

Mål.

Undervisningen i tullbehandlingsteknik med varukänedom har till uppgift att bibringa kursdeltagarna den kännedom om tulltaxan och den färdighet i dess tillämpning, som erfordras för tullbehandling av vissa tullfria varuslag, tullpliktigt partigods och i allmänhet sådana varor, som ej äro särskilt svårbestämbara i tullbehandlingshänseende eller lätta att förväxla med andra, högre tullbeskattade varor, samt den varukänedom, som erfordras för sådant tullbehandlingsarbete. Undervisningen har dessutom till syfte att meddela kursdeltagarna kännedom om grunderna för provtagning och tarering samt färdighet i rubrikformulering och attestskrivning ävensom förmåga att riktigt tillämpa statistiska varuförteckningen.

Omfattning.

1. Tulltaxan jämte taratariffen i den omfattning, som med hänsyn till ovan angivna mål för undervisningen kan anses erforderlig; tulltaxeförordningen §§ 1—4; kungörelsen med särskilda föreskrifter till förekommande av missbruk av den enligt tulltaxeförordningen medgivna tullfrihet; tulltaxeunderrättelserna; kungörelsen med föreskrifter beträffande tillämpningen av vissa i tulltaxan och tulltaxeunderrättelserna upptagna bestämmelser.

2. Tullteknisk varukännedom jämte enklare fysikaliska varuundersökningar.

3. Provtagning; övningar i tarering; rubrikformulering enligt tulltaxan och statistiska varuförteckningen; utfärdande av tullbehandlingsattester.

Anvisningar.

Undervisningen skall avpassas efter kursdeltagarnas teoretiska underbyggnad. Följaktligen skola exempelvis sådana varuslag, för vilkas tullbehandling krävas kunskaper i kemi, ej behandlas i vidare mån än som erfordras för påvisande av de svårigheter och faror för misstag, som kunna vara förbundna med tullbehandlingen av desamma.

I fråga om sättet för undervisningens bedrivande skola för övrigt i tillämpliga delar gälla de anvisningar, som beträffande detta ämne meddelas i undervisningsplanen för tullelevkurserna.

Författningskunskap jämte kamerala göromål.

Mål.

Undervisningen i författningskunskap har närmast till uppgift att bibringa kursdeltagarna förmåga att handlägga vid lokaltullförvaltningen förekommande kamerala göromål av enklare slag. Därjämte har undervisningen till syfte att giva kursdeltagarna en allmän överblick av tullverkets organisation och uppgift samt att meddela även det särskilda mått av författningskunskap, som kräves för bestridande av befattning såsom tullstationsföreståndare. Slutligen avser undervisningen att bibringa kursdeltagarna förmåga att uppsätta enklare tjänsteskrivelser.

Omfattning.

1. Angivning; handläggning av förpassningsgöromål; debitering av tull, böter och andra avgifter; in- och utklarering; journals- och räkenskapsföring; leverering; månads- och årsredovisning.

2. Tullstadgan till huvudsakliga delar och särskilt kap. 1—6 och §§ 180—189; tjänstgöringsreglementet kap. 2, 5 och 6; tulltaxeförordningen §§ 5—14; förordningen angående åstadkommande av statistiska uppgifter rörande utrikes handeln; kungörelsen angående behandlingen av paketpost från utlandet; kortfattad redogörelse för frihamns- och frilagerslagstiftningen med särskild uppmärksamhet fästad vid trafiken mellan tullhamn och frihamn samt försändningen av frilagersgoods till stad med tullkammare; stadganden och förordningar, som avse förekommande av smittsamma sjukdomars införande i riket samt förbud mot eller särskild kontroll vid införsel eller utförsel av varor, eller som behandla sjöfynd, fiskefartygs seglation, fartygs registreringskyldighet, ömsesidiga förmåner för svenska och utländska fartyg, pass- och nationalitetshandlingar, skepps-

mätning; upptagandet av fyr- och båkavgift samt särskilda villkor för erhållande av fartygspass, allt i den mån det är av vikt för kursdeltagarna att förvärva kännedom om dessa stadganden och förordningar; grunddragen av tullverkets organisation samt de bestämmelser, som reglera personalens antagnings-, utbildnings- och avlöningsförhållanden.

3. Uppsättandet av utlåtanden, förklaringar, rapporter och övriga slag av tjänsteskrivelser.

Anvisningar.

1. I betraktande av att undervisningen har till huvudsakligt syfte att bibringa kursdeltagarna förmåga att handlägga kamerala göromål, bör stor uppmärksamhet ägnas åt denna del av ämnet. Så vitt möjligt bör undervisningen erhålla en praktisk riktning och belysas med exempel från den praktiska tulltjänsten. Av stor vikt är dock att kursdeltagarna jämsides med de praktiska övningarna meddelas kunskap om innebörden av och ändamålet med de göromål, som inövas.

2. Med avseende på undervisningen i författningskunskap gälla för övrigt i tillämpliga delar de anvisningar, som beträffande detta ämne meddelas i undervisningsplanen för tullelevkurserna. Dock böra anspråken på deltagarna i tullkontoristkurserna ställas väsentligt lägre såväl i fråga om den rena författningskännedomen som beträffande förmågan att avfatta tjänsteskrivelser.

Tyska och engelska språken.

Mål.

Undervisningen i tyska och engelska språken har till uppgift att bibringa kursdeltagarna förmåga dels att muntligen meddela sig med utländska resande och sjöfarande, dels att förstå textinnehållet av på tyska och engelska språken avfattade fartygs- och lasthandlingar. Beträffande tyska språket har undervisningen dessutom till syfte att bibringa kursdeltagarna någon färdighet att läsa tysk handstil.

Omfattning.

Uttals- och läsövningar; hör- och talövningar samt andra tillämpningsövningar; läsning av tysk handstil.

Anvisningar.

1. I betraktande av att många av kursdeltagarna förvärvat de erforderliga förkunskaperna genom undervisning per korrespondens, måste stor uppmärksamhet ägnas åt uttalsövningarna. Det är angeläget, att säker grund till ett gott uttal lägges redan i början av kursen och att redan där stor vikt fästes vid en naturlig och otvungen framställning. Då vid den fortsatta undervisningen de riktiga främmande ljuden till följd av en naturlig benägenhet hos lärjungarna lätteligen omedvetet ersättas av svenska ljud eller kompromissljud, bör läraren ständigt vaka över att resultatet av de första ljudövningarna icke förvanskas, i samma mån som uppläsning och framsägning bliva raskare och ledigare. För uppläsning och översättning väljes en text, som med avseende på svårighetsgraden är avpassad efter kursdeltagarnas förkunskaper och som i fråga om inne-

hållet är ägnad att befrämja inhämtandet av det särskilda språkmaterial, som med hänsyn till undervisningens syfte bör företrädesvis behärskas. Under den senare delen av kursen böra såsom texter för läsövningarna även användas nationalitetshandlingar, mätbrev och konossement, varvid i lämplig utsträckning lämnas upplysningar om i desamma förekommande specialuttryck och facktermer.

2. Av synnerlig vikt är, att läraren icke inskränker sig till att låta lärjungerna se de främmande språkuttrycken. Han bör framför allt och redan från början sätta honom i tillfälle att *höra* dem. Därför bör i regel ingen undervisningstimme förgå utan hör- och talövningar i större eller mindre utsträckning. Talövningarna böra i början grundas på den behandlade texten men kunna sedermera bedrivas under friare former. Vid alla talövningar iakttages, att frågorna göras så enkla, att lärjungarna kunna svara tämligen raskt och obehindrat. För övrigt skola i fråga om talövningarna i tillämpliga delar gälla de i undervisningsplanen för tullelevkurserna meddelade anvisningarna rörande undervisningen i tyska och engelska språken.

Bilaga 11 c.

Kustöveruppsyningsmanskurserna.

1. Timplan.

L ä r o ä m n e n	Undervisningstimmar	
	per vecka	per kurs
Författningskunskap jämte kamerala göromål	5	50
Spaningstjänst	4	40
Navigation	12	120
Sjömanskap	4 1/2	45
Geometri	1/2	5
Tyska språket	7	70
Engelska språket	7	70
Summa timmar	40	400

2. Läroplan.

Författningskunskap jämte kamerala göromål.

Mål.

Undervisningen i författningskunskap har i främsta rummet till uppgift att bibringa kursdeltagarna erforderlig kännedom om de författningar, vilkas efterlevnad kustbevakningspersonalen har att övervaka, ävensom förmåga att riktigt tillämpa desamma. Därjämte har undervisningen till syfte att giva kursdeltagarna en allmän överblick av tullverkets organisation och uppgift samt att göra dem förtrogna med de särskilda tjänsteföreskrifter, som reglera arbetet vid kust-

bevakningen. Slutligen avser undervisningen att bibringa kursdeltagarna förmåga att handlägga de kamerala göromål, som ankomma på föreståndaren för en kustbevakningsposterung, och att uppsätta enklare tjänsteskrivelser.

Omfattning.

1. Tullstadgan §§ 1—23, kap. 2, 4 och 7, §§ 123, 129—132, 136—147, 166, 169, 175—179, 183—185 och 189; tjänstgöringsreglementet §§ 103—105 samt kap. 3, 5 och 6; stadganden och förordningar, som avse förekommande av smittsamma sjukdomars införande i riket samt förbud mot eller särskild kontroll vid införsel eller utförsel av varor, eller som behandla sjöfynd, fiskefartygs seglation, fartygs registreringsskyldighet, pass- och nationalitetshandlingar och skeppsmätning, allt i den mån dessa stadganden och förordningar äro av direkt betydelse för kustbevakningspersonalen; grunddragen av tullverkets organisation samt de bestämmelser, som reglera personalens antagnings-, utbildnings- och avlöningsförhållanden.

2. Uppsättande av besiktnings- och värderingsinstrument, auktionsprotokoll och inventeringsinstrument; handläggning av märkrulla, förpassning, års- och fiskepass.

3. Uppsättande av rapporter och enklare slag av tjänsteskrivelser, i den mån desamma icke falla inom området för spaningstjänst.

Anvisningar.

Undervisningen i författningskunskap inriktas på att dels bibringa erforderliga teoretiska kunskaper, dels klargöra, huru dessa böra på ett klokt och omdömesgillt sätt tillämpas i den praktiska tjänstutövningen. På utvecklingen av handlings- och omdömesförmåga bör sålunda nedläggas särskild omsorg, varjämte normerande riktlinjer för en rätt utövning av förmanskap böra i detta sammanhang lämnas. I fråga om sättet för undervisningens bedrivande skola i övrigt i tillämpliga delar gälla de anvisningar, som beträffande detta ämne meddelas i undervisningsplanen för tullelevkurserna.

Spaningstjänst.

Mål.

Undervisningen i spaningstjänst har till uppgift att bibringa kursdeltagarna ökad förmåga att uppsåra och för laga beivran framdraga överträdelser mot tullstadgan och övriga författningar, vilkas efterlevnad kustbevakningspersonalen har att övervaka.

Omfattning.

1. Smugglarnas organisation och taktik samt deras tekniska hjälpmedel.
2. Bevakningspersonalens användning och fördelning under spaning och bevakning; de tekniska hjälpmedlens användning under utövandet av spaningstjänst.

3. Analysering av inträffade fall av olovlig varuinförsel; praktiska övningar i spaningstjänst.

4. Avfattande av spanings- och beslagsrapporter samt personsignalement.

Anvisningar.

1. Vid behandlingen av smugglarnas taktik och tekniska hjälpmedel bör särskild uppmärksamhet ägnas åt deras hemliga språk, deras signaler och tricks samt åt övriga erfarenhetsrön beträffande smugglarnas förfaringssätt, egendomligheter och vanor. Undervisningen såväl i denna som i övriga delar av ämnet bör i möjligaste mån grundas på konkreta fall och beröra platser och förhållanden, som åtminstone för en del av kursdeltagarna äro bekanta. Under loppet av undervisningen böra kursdeltagarna beredas tillfälle att redogöra för egna iakttagelser rörande smugglarnas taktik och organisation.

2. Sedan berörda del av ämnet blivit i sina huvuddrag genomgången, koncentreras undervisningen kring kustbevakningens motåtgärder. För ändamålet lämnas först en redogörelse för huvudprinciperna i allmänt spaningsarbete (taktik), varefter ingående behandlas användningen av alla de hjälpmedel, som stå kustbevakningspersonalen till buds vid bekämpandet av smuggling (teknik). Därvid ägnas särskild uppmärksamhet åt studium och examinering av olika slags spår, upptagande av signalement, iakttagande och bevarande av fingeravtryck, bevisdugliga Ortsbestämningar, väderleksförändringars inverkan på vissa bevismaterial, fackkunnigas anlåtande i särskilda fall o. s. v.

3. De fall av olovlig varuinförsel, som skola göras till föremål för analysering, böra refereras från verkligheten antingen av läraren själv eller någon av kursdeltagarna. I senare fallet bör kursdeltagaren få till uppgift att ingående redogöra för alla de åtgärder, han ansett lämpligt att företaga. Sedan de övriga kursdeltagarna fått tillfälle att uttala sina åsikter, skola de vidtagna eller föreslagna åtgärderna göras till föremål för lärarens kritik och bedömande.

I undervisnings- och orienteringssyfte bör under lärarens ledning företagas en eller annan utflykt i skärgården, därvid företagas praktiska övningar i spaningstjänst.

4. I anslutning till övningarna i uppsättandet av spanings- och beslagsrapporter samt personsignalement böra kursdeltagarna få sig förelagt att var för sig på egen hand och efter givna förutsättningar avfatta dylika rapporter och signalement.

Navigation.

Mål.

Undervisningen i navigation har till uppgift att bibringa kursdeltagarna de insikter i den terrestra navigationen, som erfordras för en snabb och säker navigering efter landkänning.

Omfattning.

1. Kännedom om kompassen, dess konstruktion och upphängning samt någon kunskap om dess kompensering och deviation ävensom enklare sätt för deviationsuttagnig.

2. Koordinatsystemet och mått på jorden.

3. Sjökortet och i detsamma förekommande beteckningar; utprickningssystem i svenska, norska, danska och finska farvatten; farvattensbeskrivningar.

4. Pejlskivan; kursers och pejlingars rättande.

5. Lodet och loggen.

6. Bestickföring; Ortsbestämning i sikte av land; segling i strömvatten.

7. Barometern, stormar och stormsignaler.

Anvisningar.

1. Med avseende på kompassen har undervisningen i första rummet till syfte att bibringa kursdeltagarna nöjaktig säkerhet i dess avläsning och att vänja dem vid att med lätthet arbeta med såväl kompassgrader som streck.

2. Vid genomgåendet av koordinatsystemet och mått på jorden fästes den huvudsakliga uppmärksamheten vid begreppen latitud och longitud samt kurs och distans.

3. Vid behandlingen av sjökortet beröras även principerna för dess konstruktion. Huvudvikten lägges dock vid de i sjökortet förekommande beteckningarna för land, grund, bränningar, farleder, ankarsättningar, fyrar, båkar m. m.

4. I anslutning till övningarna i bestickföreläsning och ortsbestämning i sikte av land skola kursdeltagarna föreläggas att på egen hand göra enklare konstruktioner och beräkningar. De för ändamålet förelagda uppgifterna skola städse ansluta sig till i verkligheten förekommande förhållanden. Överhuvud taget bör läraren vinnlägga sig om att ge undervisningen en praktisk riktning, lämpad efter den verksamhet, för vilken kursdeltagarna utbildas.

Vid undervisningen i detta ämne skall läraren till underlättande av lärjungarnas uppfattning begagna sig av åskådningsmateriel, så ofta sig detta göra låter.

Sjömanskap.*Mål.*

Undervisningen i sjömanskap har till uppgift att bibringa kursdeltagarna ökad förmåga att snabbt och säkert tillämpa sjövägsreglerna samt bestämmelserna angående räddningsåtgärder vid strandningstillfällen. Därjämte har undervisningen till syfte att meddela kursdeltagarna kännedom om fartygs byggande och manövrering i den omfattning, som nedan sägs.

Omfattning.

1. Gällande föreskrifter angående åtgärder för undvikande av ombordläggning samt om lots- och nödsignaler; skötsel av signalljusmateriel; räddningsåtgärder vid strandningstillfällen och andra olycksfall till sjös.

2. De allmännaste grunderna för fartygsbyggande; benämningarna å fartygets viktigaste delar; materielens underhåll; fartygs tackling, inredning och utrustning; rodrets och propellerns verkan.

3. Kortfattad beskrivning av en förbränningsmotor samt det allmännaste om motorns handhavande.

4. Fartygsmanöver; manövrering under hårt väder samt i bränningar; bogsering.

Anvisningar.

1. Då det måste förutsättas, att kursdeltagarna redan hava en tämligen ingående kännedom om sjövägsreglerna, kommer undervisningen i denna del av ämnet huvudsakligen att få karaktären av en repetition, som dock måste bedrivas med all möjlig grundlighet.

2. Vid undervisningen i fartygsbyggande behandlas såväl stål- och järnfartyg som träfartyg. Synnerlig vikt lägges vid fartygens inredning, varvid särskilt påvisas de delar av ett fartyg, som pläga användas för undanstickande av gods. Under kursens gång skola kursdeltagarna så vitt möjligt beredas till-

fälle att genom besök å skeppsvarv och ombord å fartyg inhämta praktisk kännedom om huru ett fartyg bygges och repareras.

3. Beträffande undervisningen i fartygsmanöver bör särskild uppmärksamhet ägnas åt sådana manövrar, som ofta göras felaktigt, såsom t. ex. ankring, bordning, rodermanöver vid back från framåt o. s. v.

Geometri.

Mål.

Undervisningen i geometri har till uppgift att bibringa kursdeltagarna den kännedom om de geometriska grundbegreppen, som erfordras för att uppfatta undervisningen i navigation.

Omfattning.

De enklaste lärosatserna om räta linjer, vinklar, trianglar, parallelogrammer och cirkeln.

Anvisningar.

Undervisningen i geometri bör begränsas till det allra nödvändigaste. Beträffande exempelvis vinkeln skall undervisningen endast hava till syfte att bibringa kursdeltagarna kännedom om begreppen rät, spetsig och trubbig vinkel, om gradindelning, om supplement- och komplementvinklar o. d. I fråga om triangeln skola kursdeltagarna läras skilja mellan rät-, spets- och trubbvinkliga trianglar, varjämte begreppen hypotenus och katet böra för dem klargöras. Med avseende på cirkeln bör meddelas kännedom om begreppen medelpunkt, periferi, koda, tangent, diameter och radie o. s. v.

Då så befinnes lämpligt, kunna de praktiska övningarna i ämnet förläggas till undervisningen i navigation.

Tyska och engelska språken.

Beträffande målet för och omfattning av undervisningen i tyska och engelska språken liksom beträffande sättet för undervisningens bedrivande skola gälla de föreskrifter och anvisningar, som finnas meddelade i undervisningsplanen för tullkontoristkurserna.

Bilaga 11 d.

Gränsöveruppsyningsmanskurserna.

1. Timplan.

L ä r o ä m n e n	Undervisningstimmar	
	per vecka	per kurs
Tullbehandlingsteknik med varukännedom	20 1/2	123
Författningskunskap jämte kamerala göromål	14 1/2	87
Spaningstjänst	5	30
Summa timmar	40	240

2. Läroplan.

Tullbehandlingsteknik med varukänedom.

Mål.

Undervisningen i tullbehandlingsteknik har till uppgift att bibringa kursdeltagarna den kännedom om tulltaxan och den färdighet i dess tillämpning, som erfordras för tullbehandling av sådana varuslag, vilka pläga införas landvägen annorledes än å järnväg. Undervisningen har dessutom till syfte att bibringa kursdeltagarna erforderlig färdighet i rubrikformulering, tarering och attestskrivning samt förmåga att riktigt tillämpa statistiska varuförteckningen.

Omfattning.

1. Tulltaxan jämte taratariffen till huvudsakliga delar och särskilt varugrupperna II—IV; tulltaxeförordningen §§ 1—4; kungörelsen med särskilda föreskrifter till förekommande av missbruk av den enligt tulltaxeförordningen medgivna tullfrihet (med särskilt avseende fäst vid bestämmelserna beträffande automobiltrafiken mellan Norge och Sverige); tulltaxeunderrättelserna; kungörelsen med föreskrifter beträffande tillämpningen av vissa i tulltaxan och tulltaxeunderrättelserna upptagna bestämmelser.

2. Tullteknisk varukänedom jämte enklare fysikaliska varuundersökningar.

3. Övningar i tarering; utfärdande av tullbehandlingsattester; rubrikformulering enligt tulltaxan och statistiska varuförteckningen.

Anvisningar.

I fråga om sättet för undervisningens bedrivande skola i tillämpliga delar gälla de anvisningar, som beträffande detta ämne meddelas i undervisningsplanen för tullelev- och tullkontoristkurserna.

Författningskunskap jämte kamerala göromål.

Mål.

Undervisningen i författningskunskap har i främsta rummet till uppgift att bibringa kursdeltagarna erforderlig kännedom om de författningar, vilkas efterlevnad gränsbevakningspersonalen har att övervaka, ävensom förmåga att riktigt tillämpa desamma. Därjämte har undervisningen till syfte att giva kursdeltagarna en allmän överblick av tullverkets organisation och uppgift samt att göra dem förtrogena med de särskilda tjänsteföreskrifter, som reglera arbetet vid gränsbevakningen. Slutligen avser undervisningen att bibringa kursdeltagarna förmåga att handlägga de kamerala göromål, som ankomma på föreståndaren för en gränstillstation, och att uppsätta enklare tjänsteskrivelser.

Omfattning.

1. Tullstadgan kap. 1—4, 7, §§ 123, 129—132, 136—147, 166, 169, 175—185 och 189; tjänstgöringsreglementet kap. 2, 4 och 6; tulltaxeförordningen §§ 5—11 och 14; förordningen angående åstadkommande av statistiska uppgifter rörande utrikes handeln; stadganden och förordningar, som avse förekommande av smittsamma sjukdomars införande i riket samt förbud mot eller särskild kontroll vid införsel eller utförsel av varor, eller som behandla sjöfynd, fiskefar-

2. Läroplan.

Motorlära.

Mål.

Undervisningen i motorlära har till uppgift att bibringa kursdeltagarna kännedom om båtmotorers konstruktion och arbetssätt.

Omfattning och anvisningar.

1. De enklaste fysikaliska begreppen om kroppars och i synnerhet gasers allmänna egenskaper samt om värme och förbränning till den omfattning, som kan anses erforderlig för det praktiska handhavandet av en motor.
2. Å tulljagare samt å tulljakter av typerna I och II förekommande motorer, deras olika delar och tillbehör.
3. Brännolja och smörjmaterialier.

Motorlaborationer.

Mål.

Undervisningen i motorlaborationer har till uppgift att bibringa kursdeltagarna kännedom om båtmotorers skötsel och vård samt förmåga att å desamma utföra underhålls- och enklare reparationsarbeten.

Omfattning och anvisningar.

1. Motorns skötsel och vård; motorfelens upptäckande och avhjälpande.
2. Motorns revidering genom söndertagning, rengöring, hopsättning och instyckning.
3. Mindre reparationsarbeten, i den mån sådana kunna utföras med ombord befintliga hjälpmedel.
4. Övnings- och provturer med motorbåt.

Bilaga 11 f.

Fortbildningskurserna för packhustjänstemän.

1. Timplan.

L ä r o ä m n e n	Undervisningstimmar	
	per vecka	per kurs
Tullbehandlingsteknik med varukännedom	24	168
Kemi	12	84
Summa timmar	36	252

2. Läroplan.

Tullbehandlingsteknik med varukännedom.

Undervisningen i tullbehandlingsteknik har till syfte att genom demonstrationer och föreläsningar över viktigare och mera svårtillämpade delar av tulltaxan bibringa kursdeltagarna ökade tulltekniska kunskaper och färdigheter samt att göra dem förtrogna med förändringar och nyheter på tullteknikens område. Undervisningen avser dessutom att bibringa kursdeltagarna ökade insikter med avseende å tillämpningen av tulltaxeförordningen och andra i sammanhang med tullbehandlingen ifrågakommande författningar.

Beträffande omfattningen av och sättet för undervisningen skola i tillämpliga delar gälla de föreskrifter, som rörande detta ämne finnas meddelade i undervisningsplanen för tullelevkurserna. Dock bör iakttagas, att huvudvikten i undervisningen lägges vid själva principerna för tullbehandlingen och särskilt vid sådana principer, som av en eller annan anledning underkastats förändringar. För ändamålet böra kursdeltagarna även beredas tillfälle att taga del av i viktigare tullbehandlingsfrågor avgivna sakkunnigeutlåtanden och andra förekommande motiveringar för mera prejudicerande tullbehandlingsbeslut. Såsom åskådningsmateriel skola i främsta rummet användas i undervisningsanstaltens samlingar tillgängliga varuprov, modeller och avbildningar. Där så befinnes lämpligt, böra emellertid även tullbehandlingsbyråns och Stockholms tullbehandlingsinspektionens provsamlingar förevisas för kursdeltagarna.

Kemi.

Undervisningen avser företrädesvis att bibringa kursdeltagarna ökad färdighet i utförandet av enklare kemiska varuundersökningar samt vidgad kännedom om principerna för tullbehandling av sammansatta kemiskt-tekniska produkter. Undervisningen bör även hava till syfte att sätta kursdeltagarna i tillfälle att kritiskt pröva värdet av lämnade faktura- och andra upplysningar samt att göra dem uppmärksamma på sådana fall, där svårigheter finnas dolda eller faror för misstag vid tullbehandlingen kunna föreligga. Slutligen avser undervisningen jämväl att lära kursdeltagarna att klart och noggrant avfatta skriftliga undersökningsframställningar till fackkemiker under framhävande av sådana väsentliga faktorer, som på grund av tulltaxans olika bestämmelser kunna inverka vid undersökningsresultatets bedömande, ävensom att bibringa dem förmåga att med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna rätt uppfatta innebörden i en av fackkemiker avgiven analysattest.

Undervisningen bedrivs huvudsakligen genom laborationsövningar. Den anpassas i möjligaste mån efter de enskilda kursdeltagarnas förkunskaper och arbetsförmåga samt efter de önskemål, som av kursdeltagarna framställas på grund av personliga erfarenheter från den egna tjänstgöringsorten.

I fråga om sättet för undervisningen skola för övrigt i tillämpliga delar gälla de anvisningar, som beträffande detta ämne finnas meddelade i undervisningsplanen för tullelevkurserna.

Rättskunskap.

Ämnet, som disponeras med hänsyn till vad som för tulltjänstemannen i fråga om hans rättsliga förhållande till statsverket och den trafikerande allmänheten kan vara av intresse och till gagn, omfattar mindre kurser i civilrätt, speciell privaträtt (särskilt sjö rätt), finansrätt, förvaltningsrätt samt process- och straffrätt. Särskild uppmärksamhet ägnas åt sådana delar av rättskunskapen, som kunna vara av betydelse vid tulltjänstemännens omhändertagande av åklagar- skap i tullmål.

Instruktion

för

föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt.

Närmaste ledningen av tullverkets undervisningsanstalt utövas av en därtill av generaltullstyrelsen förordnad föreståndare.

Föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt åligger:

att granska och avgiva yttranden över ansökningar om deltagande i vid undervisningsanstalten anordnade kurser;

att utarbета förslag till skriftliga uppgifter för inträdesprövningarna eller föranstalta om utarbetandet av sådant förslag;

att granska lösningarna av nämnda uppgifter eller föranstalta om sådan granskning;

att leda och övervaka vid undervisningsanstalten anordnad inträdesprövning;

att upprätta förslag till antagning av lärare och fördelning av undervisningen å dessa;

att utöva tillsyn över undervisningen i vid anstalten anordnade kurser samt, där så ske kan och i den utsträckning styrelsen bestämmer, själv meddela undervisning i sådana kurser;

att övervaka ordningen vid anstalten och tillse, att därvarande befattningshavare fullgöra sina skyldigheter;

att ägna uppmärksamheten åt kursdeltagarnas förhållande i allmänhet under utbildningstiden och till chefen för tullverkets utbildningsväsende göra de anmälningar i sådant avseende till vilka anledning föreligger;

att bevilja tillfällig ledighet åt såväl lärare som kursdeltagare samt, i händelse av förfall för de förra, föranstalta om undervisningens upprätthållande;

att avgiva förslag till examensordning;

att utfärda och jämte vederbörande kursföreståndare underteckna examensbetyg och intyg över genomgången undervisningskurs;

att mottaga till undervisningsanstalten inkomna handlingar samt ombesörja, att svar på förfrågningar och andra utgående expeditioner varda behörigen avsända;

att tillse, att handlingar och expeditioner bliva vederbörligen registrerade och att betygsjournaler och examensprotokoll varda upprättade samt att ansvara för handlingarnas förvarande; samt

att inom en månad efter räkenskapsårets slut avgiva berättelse till generaltullstyrelsen om undervisningsanstaltens verksamhet under sagda år.

I övrigt åligger det föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt:

att på generaltullstyrelsens uppdrag företaga inspektionsresor i och för övervakande av utbildningen å tullplatserna och meddelande av råd och upplysningar i utbildningsfrågor;

att i egenskap av ledamot och sekreterare deltaga i rekryteringsnämndens arbete;

att avgiva förslag beträffande utarbetandet av erforderliga hand- och läroböcker, undervisningsplaner och studieanvisningar samt beträffande anskaffandet av nödig undervisningsmateriel; samt

att efter anmodan av chefen för tullverkets utbildningsväsende biträda denne vid beredningen av förekommande frågor rörande tullpersonalens utbildning.

Instruktion

för

föreståndaren för undervisningskurs.

Närmaste ledningen av vid tullverkets undervisningsanstalt anordnad undervisningskurs utövas av en därtill av generaltullstyrelsen förordnad föreståndare.

Kursföreståndare åligger:

att biträda föreståndaren för tullverkets undervisningsanstalt med tillsynen över undervisningen och att, där så ske kan, själv handhava undervisningen i något av huvudämnena;

att i övrigt vara medansvarig för att undervisningen meddelas enligt fastställd undervisningsplan;

att tillse, att undervisningsmaterielen hålles i behörig ordning och omsorgsfullt vårdas samt att avgiva förslag till nyanskaffning av sådan materiel;

att utarbета förslag till för undervisningskursen erforderliga blanketter, journaler o. d.;

att upprätta rekvisition å lärare och kursdeltagare tillkommande arvoden samt rese- och traktamentsersättning, uppbära medlen och utbetala dem till vederbörande samt avlämna redovisning för uppburna medel;

att efter uppdrag av föreståndaren för undervisningsanstalten ombesörja övriga löpande göromål;

att jämte föreståndaren för undervisningsanstalten underskriva examensbetyg och intyg över genomgången kurs; samt

att senast inom 14 dagar efter avslutad undervisningskurs till föreståndaren för undervisningsanstalten avgiva redogörelse för kursen.

Instruktion

för

censorerna vid tullverkets undervisningsanstalt.

I och för utövande av examenskontroll i sådana vid tullverkets undervisningsanstalt anordnade kurser, som jämlikt bestämmelserna i reglementet för antagning och utbildning av tjänstepersonal vid tullverket, skola avslutas med avgångsexamen, låter generaltullstyrelsen tillkalla censorer.

Det tillkommer censor:

att göra sig förtrogen med gällande undervisningsplan för den kurs, vid vilken han har att utöva examenskontroll;

att taga kännedom om de läroböcker och övriga undervisningsmedel, vilka användas vid kursen;

att då han själv finner lämpligt närvara vid undervisningen i denna;

att leda och övervaka avgångsexamen;

att efter samråd med vederbörande lärare bestämma det område av lärokursen, som förhören i avgångsexamen skola omfatta; skolande förhören verkställas av de lärare, som handhaft undervisningen i kursen;

att tillsammans med vederbörande lärare avgiva betyg, varvid medeltalet mellan censorns och lärarnas betyg skall läggas till grund för betygssättningen, i det fall att olika meningar om densamma uppstår; skolande, om vid uträkningen av medeltalet uppstår helt tal och bråk, såsom medeltal anses närmast högre hela tal; samt

att, då han på grund av under lektion eller examen gjorda iakttagelser finner anledning därtill, dels göra muntliga erinringar till föreståndaren för undervisningsanstalten och vederbörande lärare, dels ock, om han så finner lämpligt, ingiva skriftlig promemoria till generaltullstyrelsen.

Instruktion

för

bibliotekarien vid tullverkets undervisningsanstalt.

Vården av undervisningsanstaltens bibliotek handhaves av en därtill av generaltullstyrelsen förordnad bibliotekarie.

Bibliotekarien åligger:

att vårda undervisningsanstaltens bibliotek samt upprätta och föra följande kataloger:

- a) accessionskatalog, vari nyförvärvade böcker upptagas i den ordning de inkomma, b) nominalkatalog, vari böckerna upptagas i alfabetisk ordning, samt c) realkatalog, vari de förtecknas efter olika kunskapsarter;

att, sedan chefen för tullverkets utbildningsväsende på förslag av bibliotekarien eller föreståndaren för undervisningsanstalten beslutit om bokinköp, verkställa sådant;

att efter samråd med föreståndaren för undervisningsanstalten ombesörja inbindning av biblioteket tillhörande böcker;

att övervaka, att nödiga åtgärder vidtagas för renhållning och skydd av biblioteket och dess inventarier;

att ombesörja utlåning av bibliotekets böcker, varvid tillses att varje låntagare avgiver skriftlig förbindelse att inom därför bestämd tid återställa varje erhållet boklån i oskadat skick eller i annat fall ovillkorligen ersätta dess vederbörligen utrönta bokhandelspris jämte övriga anskaffningskostnader;

att i lånejournal, förmedelst kortsystem eller på annat lämpligt sätt, förteckna varje utlånat arbete; samt

att övervaka, att alla utlånta böcker återställas, samt att, om någon önskar behålla låntagets arbete utöver den bestämda tiden, lånet i vederbörlig ordning förnyas.

Plan

till anordnande av
undervisningskurser vid tullverkets undervisningsanstalt åren 1923—1927.

År	U n d e r v i s n i n g s k u r s e r												
	Januari	Februari	Mars	April	Maj—Augusti	September	Oktober	November	December				
1923	9 1	Motorskötarekurs 26 2	1 3	Tullkontoristkurs	9 5	31 8	Gränsöverupp- syningsmanskurs	11 10	13 10	Kust- överuppsyningsmanskurs	21 12		
1924	9 1	Tullkontoristkurs	19 3	Instr.-kurs för hand- ledare	Förel.-kurs 4 4 4 4	16 8			Tullelevkurs	21 12			
1925	9 1	Motorskötarekurs	26 2	1 3	Fortbildningskurs för packhustjänstemän	18 4			Tullelevkurs	21 12			
1926	9 1	Kust- överuppsyningsmanskurs	19 3	22 3	Fortbildningskurs för packhustjänstemän	9 5	24 8	Fortbildningskurs för packh.-tjänstemän	11 10	13 i adm. 10 åmn.	9 11	Gränsöver- uppsynings- manskurs	21 12
1927	9 1	Tullkontoristkurs	19 3	22 3	Fortbildningskurs för packhustjänstemän	9 5	16 8		Tullelevkurs	21 12			

KOSTNADSBERÄKNINGAR.

Bilaga 17 a.

Beräkning

av

traktaments- och resekostnadsersättning till deltagare i undervisningskurs.

1. Kostnad för kurs.

Undervisningskurs och beräkningsgrund	Kostnad för deltagare						Antal kursdeltagare	Kostnad för kurs kr.
	Tjänstgöringstraktamente		Resekostnadsersättning		Totalkostnad			
	kr.	s:a	kr.	s:a	kr.	s:a		
<i>Tullelevkurs.</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 126 dagar, varav 15 dagar à kr. 13:—	195							
» 15 » » » 9:10	137							
» 96 » » » 5:20	499	831			831			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 13:—			26					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			75	101	101	932	25	23 300
<i>Tullkontoristkurs:</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 70 dagar, varav 15 dagar à kr. 8:—	120							
» 15 » à » 6:40	96							
» 40 » à » 4:80	192	408			408			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 8:—			16					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			50	66	66	474	25	11 850
<i>Kustöveruppsyningsmanskurs.</i>								
Lika med föregående		408		66		474	25	11 850
<i>Gränsöveruppsyningsmanskurs.</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 42 dagar, varav 15 dagar à kr. 8:—	120							
» 15 » à » 6:40	96							
» 12 » à » 4:80	58	274			274			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 8:—			16					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			70	86	86	360	25	9 000
Transport		1 921		319		2 240		56 000

Undervisningskurs och beräkningsgrund.	Kostnad för deltagare						Antal kursdeltagare	Kostnad för kurs kr.
	Tjänstgöringstraktamente		Resekostnadsersättning		Totalkostnad			
	kr.	s:a	kr.	s:a	kr.	s:a		
Transport		1 921		319		2 240		56 000
<i>Motorskötarekurs:</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 49 dagar, varav 15 dagar à kr. 8: —	120							
» 15 » » » 6:40	96							
» 19 » » » 4:80	91	307			307			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 8: —			16					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			70	86	86	393	10	3 930
<i>Fortbildningskurs för packhustjänstemän.</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 49 dagar, varav 15 dagar à kr. 13: —	195							
» 15 » » » 10:40	156							
» 19 » » » 7:80	148	499			499			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 13: —			26					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			75	101	101	600	12	7 200
<i>Föreläsningkurs i administrativa ämnen.</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 28 dagar, varav 15 dagar à kr. 13: —	195							
» 13 » » » 10:40	135	330			330			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 13: —			26					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			75	101	101	431	25	10 775
<i>Instruktionskurs för handledare.</i>								
Tjänstgöringstraktamente för 14 dagar à kr. 13: —		182			182			
Resekostnadsersättning:								
traktamente för 2 dagar à kr. 13: —			26					
kostnad för resa fram och åter i medeltal			75	101	101	283	10	2 830
Summa		3 239		708		3 947		80 735

Anm. Beräkningarna av tjänstgöringstraktamente till kursdeltagarna avse familjeförsörjare, med undantag dock för deltagarna i tullelevkurs. Vid beräkningarna har ej hänsyn tagits till att i enstaka fall en dyrare klass i resereglementet kunde tänkas bli tillämplig, på grund av att kursdeltagaren innehar högre tjänsteställning än som i vanliga fall kan väntas bli förhållandet.

2. Kostnad för år.

Under femårsperioden anordnade undervisningskurser	Antal kurser	Kostnad för kurs	Total- kostnad
		kr.	kr.
Tullelevkurser	3	23 300	69 900
Tullkontoristkurser	3	11 850	35 550
Kustöveruppsyningsmanskurser	2	11 850	23 700
Gränsöveruppsyningsmanskurser	2	9 000	18 000
Motorskötarekurser	2	3 930	7 860
Fortbildningskurser för packhustjänstemän	5	7 200	36 000
Föreläsningskurser i administrativa ämnen	2	10 775	21 550
Instruktionskurser för handledare	1	2 830	2 830
Summa	20	80 735	215 390

Den genomsnittliga kostnaden för år blir sålunda:

$215\,390 : 5 = 43\,078$ kronor eller i runt tal

43 000 kronor.

2. Arvoden till speciallärare.

Under femårsperioden anordnade undervisningskurser	Hela antalet undervisningstimmor	Timantalet i de ämnen, i vilka undervisning bedrivs av speciallärare	Genomsnittsarvode för timme kr.	Kostnad för kurs kr.	Antal kurser	Totalkostnad kr.
Tullelevkurser	720	—	—	—	3	—
Tullkontoristkurser	400	—	—	—	3	—
Kustöveruppsyningsmanskurser	400	210	15	3 150	2	6 300
Gränsöveruppsyningsmanskurser	240	30	15	450	2	900
Motorskötarekurser	301	301	15	4 515	2	9 030
Fortbildningskurser för packhustjänstemän	252	—	—	—	5	—
Föreläsningkurser i administrativa ämnen	144	100	15	1 500	2	3 000
Instruktionskurser för handledare	48	16	15	240	1	240
Språkkurser å tullplatserna	70	—	—	—	4	—
Summa	2 575	657	15	9 855	24	19 470

Den genomsnittliga kostnaden för år blir sålunda:

$$19\,470 : 5 = 3\,894 \text{ kronor eller i runt tal}$$

4 000 kronor.

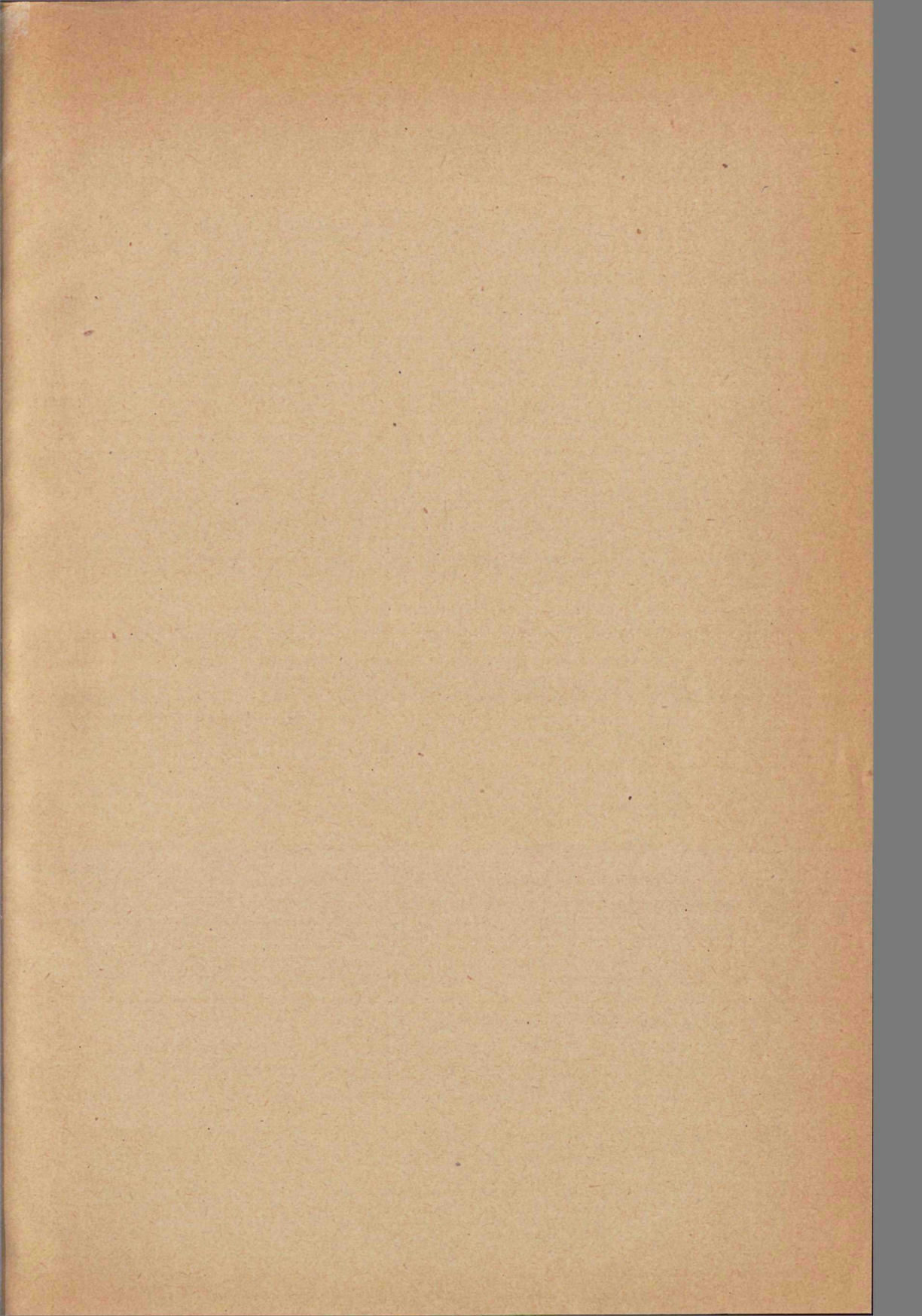
Date	Description	Amount	Total
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930

The general ledger is maintained in accordance with the following:

1. All entries are made in the general ledger.

2. All entries are made in the general ledger.

1930

Statens offentliga utredningar 1922.

Systematisk förteckning.

(Siffrorna inom parentes hänvisa till den kronologiska förteckningen för januari—mars 1922. Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen från och med april 1922.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.
Förberedande utkast till strafflag. Förmögenhetsbrotten. 2. (17)
Lekmannaelementets användande inom civilprocessen. (25)
Betänkande rörande internering av farliga återfallsförbrytare. (26)

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1921 års pensionskommittés betänkande. 1. (10)
Några iakttagelser från 1921 års riksdagsmannaval. [1]
Statistiksakkunnigas betänkande. 1. Utredning och förslag till åtgärder för minskning av kostnaderna för den officiella statistiken m. m. [15]

Kommunalförvaltning.

Städernas skyldigheter och rättigheter i förhållande till staten. (3)
Kommunalförvaltningssakkunnigas betänkande. 3. (15)
Bilaga till d.o. (16)
Om röstsammanräkning vid kommunala val [21].

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. (11)
Utlåtande angående kontrollen över sockertillverkningen. (13)
Tull- o. traktatkommitténs utredningar o. betänkanden. 8. Valutafrågan. (19) 9. Järnvägsfrakternas reglering. (21) 10. Åtgärder till skydd mot s. k. valutadumping. (34)
Utredning angående ett svenskt statslotteri. (24)
Betänkande och förslag ang. utbildningskurser inom tullverket [23].

Politi.

Socialpolitik.

Utredning och förslag ang. vården av blinda. (30)
Byggnadsarbetsräkenskunnigas bet. 2. Arbetsstatistisk undersökning rörande husbyggnadsverksamheten. [2]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Betänkande med förslag till livsmedelslag. (4) Bihang 1 till d.o. (5) Bihang 2 till d.o. (6)
Patentlagstiftningskommitténs betänkande. 7. Förslag till lag om rätt till tidsnings eller tidskrifts titel m. m. [9]
Statsmakterna och bränsleanskaffningen under krigsåren. [14]
Mellanhandssakkunnigas betänkande. [20].

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande angående förvaltningen av kronans jordbruksdomäner. (2)
Jordkommissionens betänkande. 1. Förslag till lag ang. rätt att förvärva och besitta fast egendom. (8)
Betänkande rör. fiskerinäringsens främjande. [7]
Om lappskattelandsinstitutet. [10]
Förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rör. jakt och fågelskydd. 2. Ändringar i jaktlagen, fridlysningsbestämmelser m. m. [16]
Det svenska lantbrukets produktionskostnader. 1. Bokföringsåret 1919—1920. [18]

Betänkande med förslag ang. arrendators rätt till ersättning för elektrisk anläggning. [19]
Förslag till kolonisation å kronoparker i Norrland och Dalarna m. m. [22].

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande ang. statens övertagande av förädlingsverksamheten betr. avkastningen från statens skogar (28)

Industri.

Klimatets inverkan på byggnader vid västkusten. [4]

Handel och sjöfart.

Betänkande rörande lönerreglering vid lots- och fyrstaten. (20)

Kommunikationsväsen.

Betänkande om ostkustbanan. (18)
Järnvägsstyrelsens yttrande över d.o. (23)
Ostkustbanekommitténs promemoria med anl. av järnvägsstyrelsens yttrande. (27)
Järnvägsstyrelsens erinringar med anl. av Ostkustbanekommitténs promemoria. (31)
Järnvägsstyrelsens skrivelser till Kungl. Maj:t den 28 april och 5 maj 1922. [3]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Skolkommisionens betänkande. 1: 1—2. Grunder för en ny läroverksorganisation. (33) 2. Historiska översikter m. m. (29) 3. Statistiska utredningar. (32) 4. Det högre skolväsendet i utlandet. (1)
Förslag till om- och tillbyggnad av Kungl. biblioteket. (7)
Betänkande ang. Chalmerska institutets omorganisation. (12)
Ortnamnen i Värmlands län. 7. (22)
Betänkande med förslag till förändrad kyrklig indelning och organisation i Skåne. [5]
Utredning ang. statsunderstöd för idrottens främjande. [8]
Betänkande med förslag till lag ang. kulturminnesvård. 1. Historik etc. samt bilagor. [11] 2. Förslag och motiv. [12]
Högskolornas lönerregleringskommittés betänkanden. 2. Fackhögskolor och övriga vetenskapliga anstalter. [13]
Betänkande och förslag rörande det akademiska beföringsväsendet. [17]

Försvarsväsen.

Utredning rörande understöd åt ånkor efter manskap vid armén och marinen. (9)
Betänkande angående officersskårens vid flottan rekrytering och utbildning. (14)
Tillägg till bet. betr. förrådsverksamheten vid marinen. [6]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.